

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY AUDITORIUM

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY AUDITORIUM

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University Auditorium

ผู้อำนวยการ / Director

ศาสตราจารย์ เลอสม สทาปีตานนท์
Professor Lersom Sthapitanonda

ที่ปรึกษา / Advisors

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ภิรมย์ กมลรัตนกุล
Professor Pirom Kamolratanakul, M.D.
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญไชย สถิตมั่นในธรรม
Associate Professor Boonchai Stitmannaitum, D.Eng.
รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปทุมานนท์
Associate Professor Tipsuda Patumanon, Ph.D.
รองศาสตราจารย์สมชาติ จึงศิริอารักษ์
Associate Professor Somchart Chungsiriarak
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา หงษ์อุเทน
Associate Professor Krisana Honguten, Ph.D.

เรียบเรียง / Text

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรศรี โปวาทอง
Assistant Professor Pirasri Povatong, Ph.D.
อาจารย์จักรพร สุวรรณนคร
Jakaporn Suwannakhon
อาจารย์ ดร.ชมชน ฟุสินไพบูลย์
Chomchon Fusinpaiboon, Ph.D.

แปล / Translation

ศรีน้อย โปวาทอง
Srinoi Povatong

ภาพปก / Cover Drawing

นิธิ สทาปีตานนท์ ศิลปินแห่งชาติ (สาขาสถาปัตยกรรมร่วมสมัย)
Nithi Sthapitanonda National Artist (Contemporary Architecture)

ถ่ายภาพ และภาพประกอบ / Photography and Illustration

หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณัฐพนธ์ โปธิประทีป Nattapol Poprateep
สมบูรณ์ พัฒนปริชาเสถียร Somboon Pattanapreechasathian

ออกแบบปกและรูปเล่ม / Graphic Design & Cover Art

กัณหา อูร์สยะนันท์ Kanha Urasyanandana

เอื้อเพื่อข้อมูล / With Contributions From

อาจารย์สวัสดิ์ จงกล	Swat Chongkol
วัลย์พร โกล์วัฒน์	Valaiporn Kosalwat
อัจฉรา สิทธิพันธ์	Adchara Sittipan
แววดาว เสาวลักษณ์	Waewdow Souvalux
ณัฐพล จรัสสุขสวัสดิ์	Nuttapon Jaratsuksawat
ณัฐศิษฐ์ จุลินรัักษ์	Natthasit Chulinrak
ชนกานต์ โต๊ะเฮ็ง	Chanakarn Toaheng
ศศิพิมพ์ จิรศักดิ์	Sasipim Jirasak

พิมพ์ครั้งแรก: มีนาคม ๒๕๕๙

ภาพปก: หอประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยนายณัฐพนธ์ โปธิประทีป

First Edition: March 2016

Cover Photo: Nattapol Poprateep

สงวนลิขสิทธิ์ © พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ห้ามทำซ้ำ ดัดแปลง ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าโดยวิธีการใด
เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ปรากฏข้างต้น

Copyright © 2016 Chulalongkorn University

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording or any other information storage and retrieval system, without prior permission in writing from the publisher.

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๑๘-๓๕๕๙-๕๐, ๐-๒๒๑๘-๓๕๖๓

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๓๕๕๑, ๐-๒๒๑๘-๓๖๑๒

www.cuprint@chula.ac.th

cuprint@hotmail.com

ข้อมูลทางบรรณานุกรม
หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙
168 หน้า : ภาพประกอบ.
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย I. ชื่อเรื่อง

ISBN 989-616-407-018-9

สารจากอธิการบดี

“หอประชุมจุฬาฯ” เป็นอาคารอนุรักษ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นงามสง่าและเป็นสัญลักษณ์คู่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมากกว่า ๗๕ ปี “หอประชุมจุฬาฯ” รองรับกิจกรรมและพิธีกรรมต่างๆ มากมาย ทั้งของมหาวิทยาลัย และของหน่วยงานภายนอก กิจกรรมและพิธีการต่างๆ ที่เกิดขึ้น ณ “หอประชุมจุฬาฯ” ล้วนเติมเต็มชีวิตชาวจุฬาฯ ให้สมบูรณ์และมีคุณค่าที่ต้องจดจำตลอดไป

ถึงแม้ว่าได้มีการปรับปรุง “หอประชุมจุฬาฯ” มาโดยตลอด แต่ด้วยอายุของอาคารและลักษณะทางกายภาพในองค์รวม ทำให้จำเป็นต้องมีการปรับปรุง “หอประชุมจุฬาฯ” ครั้งใหญ่เพื่อให้อาคารอยู่คู่กับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสังคมไทยต่อไปอย่างไม่มีวันเสื่อมสลาย

ในวาระที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ชาวจุฬาฯ และผู้มีจิตศรัทธาได้รวมพลังกันเพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการบูรณะ “หอประชุมจุฬาฯ” โดยบริจาคเงินจำนวน ๖๓,๑๐๐,๖๑๖.๐๐ บาท (หกสิบสามล้านหนึ่งแสนหกร้อยสิบหกบาทถ้วน) ซึ่งนำมาสมทบกับงบประมาณของมหาวิทยาลัยรวมเป็นเงินค่าปรับปรุงทั้งสิ้น ๒๔๒,๖๗๐,๑๒๐.๐๐ บาท (สองร้อยสี่สิบล้านหกแสนเจ็ดหมื่นหนึ่งร้อยยี่สิบบาทถ้วน) เพื่อมุ่งธำรงไว้ซึ่งอาคารแห่งประวัติศาสตร์ที่มีความร่วมสมัยให้มีประสิทธิภาพในการใช้งาน

ในนามของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สนับสนุนโครงการรินน้ำใจสู่จุฬาฯ เพื่อการบูรณะ “หอประชุมจุฬาฯ” จากการร่วมแรงร่วมใจครั้งนี้ มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการซ่อมแซมหอประชุมตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค การปรับปรุงได้เสร็จเรียบร้อยใน พ.ศ. ๒๕๕๘ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้อยู่คู่สังคมไทยอย่างงดงาม และสะท้อนความก้าวหน้าของอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่กล่าวถึงตลอดไป

ขอขอบคุณครับ

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)
อธิการบดี

Message from the President

For the past 75 years, Chulalongkorn University Auditorium has proudly stood as the university's symbol. It has been used as the venue for countless activities and events, for our own academic community as well as other organizations. Ceremonies and activities held at the Auditorium are always memorable, nourishing and enhancing C.U. campus life to its full extent.

Despite the constant maintenance and improvements, the Auditorium recently underwent a major renovation. Given its age and physical features, the building was thoroughly modernized so that it will remain with Chulalongkorn University and the Thai society well into the future.

To celebrate the University's entering into the second century in 2017, C.U. community has contributed 63,100,616.00 baht towards the total budget of 242,670,120.00 baht needed for the renovation of the Auditorium. The historical and architectural aspects of the building are maintained, while functionality and building systems are updated, ready for the forthcoming century.

On behalf of Chulalongkorn University, I wish to thank everyone for supporting the Auditorium renovation project. With this concerted effort, the University has fulfilled contributors' wish with the completion of the renovation in 2015. Chulalongkorn University Auditorium will thus remain a fine reflection of the dawn and development of higher education in Thailand, well into our second century.

Professor Pirom Kamolratanakul, M.D.
President

สารจากรองอธิการบดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตระหนักถึงความเป็นเอกลักษณ์ของหอประชุมจุฬาฯ ซึ่งมีความสำคัญต่อจิตใจของนิสิตและบุคลากรจุฬาฯ มาตั้งแต่การก่อสร้างแล้วเสร็จใน พ.ศ. ๒๔๘๒ นิสิตได้เริ่มต้นชีวิตนิสิตด้วยพิธีการรับน้องใหม่ ไหว้ครู และรับพระราชทานปริญญาธรรมถึงการทำกิจกรรมที่สำคัญหลายๆอย่างแตกต่างกันไป

เมื่ออาคารดังกล่าวรองรับการใช้งานอย่างหนักมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงได้เสื่อมสภาพลงตามกาลเวลา มหาวิทยาลัยจึงได้ตั้งงบประมาณและดำเนินการบูรณะซ่อมแซมตามการขยายตัวของการใช้งาน ปรับปรุงความทรุดตัวของพื้นและฐานชั้นล่างของอาคาร งานระบบวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องทุกระบบ การตกแต่งอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงการใช้สอย การปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ เพื่อขยายพื้นที่รองรับการจัดงานภายนอก การปรับปรุงพื้นที่จอดรถ การปรับระดับถนนให้สอดคล้องกับการปรับปรุงถนนและระบบระบายน้ำถนนทางเข้ามหาวิทยาลัย

งานปรับปรุงซ่อมแซมครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยขอขอบคุณคณาจารย์ จากสาขาวิชาสถาปัตยกรรมไทย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยอาจารย์เผ่า สุวรรณศักดิ์ศรี ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (สถาปัตยกรรมไทย) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ หัวหน้ากลุ่มผู้ออกแบบที่ได้ร่วมมือร่วมใจกับคณาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ทำการออกแบบปรับปรุงงานสถาปัตยกรรมและระบบวิศวกรรม ให้ธำรงไว้ซึ่งงานสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่า เพื่อให้ นิสิต คณาจารย์ และบุคลากรได้ใช้งาน และเพื่อให้หอประชุมจุฬาฯ ยืนหยัดเป็นสัญลักษณ์อยู่คู่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตลอดไป

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญไชย สถิตมั่นในธรรม
รองอธิการบดี

Message from the Vice President

Chulalongkorn University is well aware of the uniqueness of the Auditorium, as well as its importance to university students and staffs, since the building's inauguration in 1939. Students begin their C.U. life at this building, performing ceremonies of initiation, paying homage to the instructors, as well as many other activities, concluding with the annual convocation ceremony.

After years of intensive use, the Auditorium had deteriorated through time. Accordingly, the university undertook a major renovation project, to increase the building's capacity and to improve its physical conditions, including the foundation work on the entire ground floor, all building systems, interior decoration, landscape design, parking, grading, and drainage work. The grounds around the Auditorium were also extensively improved, in conjunction with the general renovation of the road system on campus.

As the renovation project was successfully completed, the university wishes to thank in particular Phao Suwansaksri, National Artist in Visual Arts (Thai Architecture), the chief architect who led the team of faculty members of the Thai Architecture Program, the Faculty of Architecture, and the Faculty of Engineering, in the improvement of the building's architectural and engineering features. Chulalongkorn University Auditorium is now ready to accommodate functional needs of the students, faculty members and staff, and to stand tall and proud as the university symbol, well into the future.

Associate Professor Boonchai Stitmannathum, D.Eng.
Vice President

บทนำ

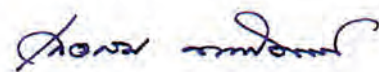
หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่คู่กับชาวจุฬาฯ มาตั้งแต่อาคารก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ โดยมีพระสารีโรชรัตนนิมมานนท์เป็นสถาปนิกออกแบบอาคาร พระพรหมพิจิตรเป็นผู้ออกแบบลวดลายและองค์ประกอบสถาปัตยกรรมไทย อาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าซึ่งด้านหน้าเรียงรายด้วยเสาสูง ถูกว่างหันไปทางด้านทิศตะวันตกออกสู่ถนนพญาไท ซึ่งเป็นทางเข้าหลักของมหาวิทยาลัย ด้านยาวหันทางด้านทิศเหนือและทิศใต้เพื่อรับลม โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ผังก่ออิฐฉาบปูน หลังคากระเบื้องดินเผาเคลือบสี ทางเข้าด้านหน้าจากบันไดนำไปสู่ห้องรับรองขนาดใหญ่ ชั้นบนเป็นห้องประชุมหลายเหลี่ยม จุคนได้ ๗๐ คน และมีห้องประชุมย่อยอีกสองห้องพร้อมห้องเตรียมการประชุม ชั้นล่างต่อจากห้องรับรองเป็นหอประชุมใหญ่ และมีห้องประชุมย่อยสองข้างหอประชุมพร้อมห้องน้ำ ภายในหอประชุมใหญ่มีพระบรมสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ภาพเขียนสีน้ำมันขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่ด้านหน้าเวที เพื่อระลึกถึงสองพระองค์ผู้ก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอประชุมจุฬาฯ ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมและต่อเติมเปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับ ในต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้มีการปรับปรุงช่องเปิด และผนังด้านข้างให้มีการระบายอากาศตามธรรมชาติด้วยการก่อผนังซีเมนต์บล็อกช่องลม และต่อเติมระเบียงคลุมด้วยหลังคาบริเวณด้านข้างทั้งสองข้างเพื่อกันฝนและเพิ่มพื้นที่ใช้สอย ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้มีการปรับปรุงตกแต่งภายในทั้งหมด จากหอประชุมเปิดระบายอากาศเป็นหอประชุมปิดพร้อมติดตั้งระบบปรับอากาศ มีการยกพื้นเวทีจากสองระดับเป็นระดับเดียว ยกพื้นที่นั่งบนชั้นลอยให้ที่นั่งด้านหลังสูงขึ้น เพื่อให้มองเห็นเวที เปลี่ยนวัสดุฝ้าเพดานแต่ยังคงลวดลายประดับฝ้าไว้ตามเดิม ต่อเติมห้องน้ำและห้องเตรียมพิธีการสองข้างเวที

เวลาผ่านไปถึง พ.ศ. ๒๕๕๘ มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการปรับปรุงหอประชุมครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อเพิ่มความจุที่นั่งแบบปรับเปลี่ยนการใช้งานอเนกประสงค์ได้บริเวณปีกทั้งสองข้าง โดยปิดเป็นห้องกระจกติดระบบปรับอากาศ เปลี่ยนเก้าอี้ใหม่ภายในหอประชุมด้านล่าง ปรับเวทีให้มีพื้นที่มากขึ้น ปรับปรุงระบบปรับอากาศแสงเสียงใหม่ทั้งหมด เพิ่มห้องประทับพักรับเสด็จด้านทิศใต้ของเวที หลังห้องรับรองด้านหน้าทางด้านทิศใต้ติดตั้งลิฟท์ขึ้นชั้นสองไปยังห้องประชุมสารนิเทศ และห้องประทับพักชั้นบน

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมดีเด่นประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตระหนักถึงความสำคัญของหอประชุมฯ ว่าเป็นอาคารที่มีความสำคัญที่สุด แก่นิสิตและบุคลากรจุฬาฯ มาตั้งแต่การก่อสร้างแล้วเสร็จ และจากการอนุรักษ์ครั้งใหญ่นี้ หอประชุมจะ 'ได้รองรับการใช้งานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ศาสตราจารย์ เลอสม สถาปิตานนท์
ที่ปรึกษาอธิการบดี

Introduction

Since the completion of its construction in 1939, Chulalongkorn University Auditorium has been one of the university's most iconic buildings. The building was designed by Phra Sarotrattanimman (Sarote Sukkhayang), who collaborated with Phra Phromphichit (Ou Labhanonda), who provided the decorative designs in traditional Thai style. The rectangular building is oriented westward, toward the campus entrance on Phya Thai Road. The east and west façades are adorned with graceful pillars, while the building's length is oriented to receive maximum north-south wind. The reinforced concrete structure has elaborate gable roof that is covered with glazed terracotta tiles. The front staircase leads up to the main reception hall, on top of which is the 70-seat conference room, as well as smaller rooms for meetings and pre-functions. Directly beyond lies the grand space of the main Auditorium; the proscenium walls adorned with large oil portraits of H.M. King Chulalongkorn and H.M. King Vajiravudh, the august founders of the university.

Through the decades, the Auditorium has been maintained, with some alterations to the original design. In 1957, natural ventilation was improved through the modification of the side walls. Panels of ventilating blocks were installed, in conjunction with the long covered porches on the north and south sides, which provided the building with additional space. In 1984 the building became air-conditioned, and the interior of the main auditorium was completely overhauled. Stage floors were combined into one, while seats on the balcony were raised up for better visibility. Ceiling materials were replaced, while the decorative designs carefully preserved. Restrooms and pre-function rooms were also added.

In 2002, the Association of Siamese Architects under Royal Patronage granted Chulalongkorn University Auditorium with its conservation award, in recognition of the building's importance in Thai architectural history, as well as the excellent state of its maintenance. Nevertheless, in 2015 the university undertook yet another major

renovation of the Auditorium. To maximize seating capacity, the side porches were enclosed with glass walls and merged into the main space. On the main floor, all seats were replaced, while the stage was enlarged. All building systems were improved. A royal lounge was also added on the upper floor south of the stage, accessible by a new elevator, which also served the conference room on the same floor. With this latest conservation and refurbishment, the Auditorium will continue its role as both the main venue for various university functions, and Chulalongkorn University's icon, through the next century in our university's history.

Lersom Sthapitanonda

Professor Lersom Sthapitanonda
Presidential Advisor

สารบัญ

- ๔ สารจากอธิการบดี
Message from the President
- ๖ สารจากรองอธิการบดี
Message from the Vice President
- ๘ บทนำ
Introduction
- ๑๔ ประวัติการออกแบบ ก่อสร้าง และซ่อมแซม
หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๔๐ หอประชุมในประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
- ๗๖ การปรับปรุงซ่อมแซมหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปี พ.ศ. ๒๕๕๘
- ๑๑๒ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อรุณอุทัยแห่งปฐมสถาปัตยกรรม
- ๑๖๗ บรรณานุกรม

ประวัติการออกแบบ ก่อสร้าง และซ่อมแซม หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

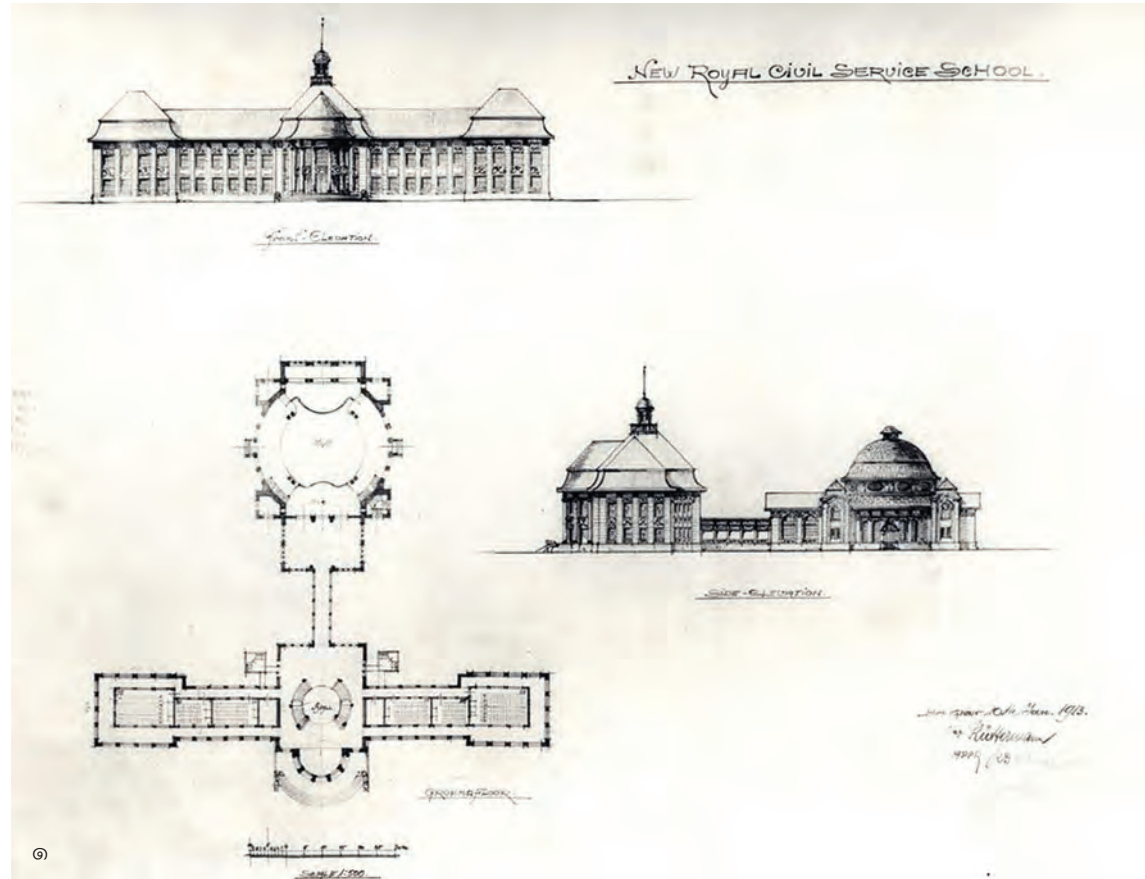
หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอาคารที่มีความสำคัญทั้งในด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม โครงการสร้างหอประชุมเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยการก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารที่เห็นอยู่ในปัจจุบันออกแบบในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ และสร้างเสร็จในอีก ๒ ปีต่อมา กล่าวได้ว่าโครงการก่อสร้างหอประชุมตั้งแต่เริ่มต้น ผ่านกระบวนการออกแบบ และก่อสร้างอาคาร หลังปัจจุบันเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญครั้งหนึ่งของสังคมไทยสมัยใหม่ อีกทั้งตลอดระยะเวลากว่า ๗ ทศวรรษหลังก่อสร้างเสร็จ มีการซ่อมแซม ต่อเติม และปรับปรุงหลายครั้ง เรื่องราวทั้งหมดดังกล่าวสมควรได้รับการรวบรวม บันทึก และทำความเข้าใจ อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการบูรณะซ่อมแซมในอนาคต และประโยชน์ในการศึกษาวิจัยด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมที่มีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ของสังคมที่สร้างสถาปัตยกรรมเหล่านั้นต่อไป

• แผนการก่อสร้างหอประชุมในช่วงก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึง พ.ศ. ๒๔๘๐

หอประชุมเป็นองค์ประกอบหนึ่งในโครงการก่อสร้างอาคารถาวรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาแต่เริ่มต้น แต่ด้วยความเห็นที่แตกต่างของคณะผู้บริหารในเรื่องรูปแบบอาคารและข้อจำกัดทางด้านงบประมาณจึงไม่ได้ถูกสร้างขึ้นพร้อมกับอาคารมหาจุฬาลงกรณ์ อาคารหลังแรกของจุฬาฯ

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒

แบบสถาปัตยกรรมแบบแรกของ
โรงเรียนข้าราชการพลเรือนฯ
(พ.ศ. ๒๔๕๖) โดย นายคาร์ล
ดือห์ริง (Karl Döhring) อาคาร
ด้านหลังมีโถงขนาดใหญ่สามารถใช้
เป็นหอประชุมได้

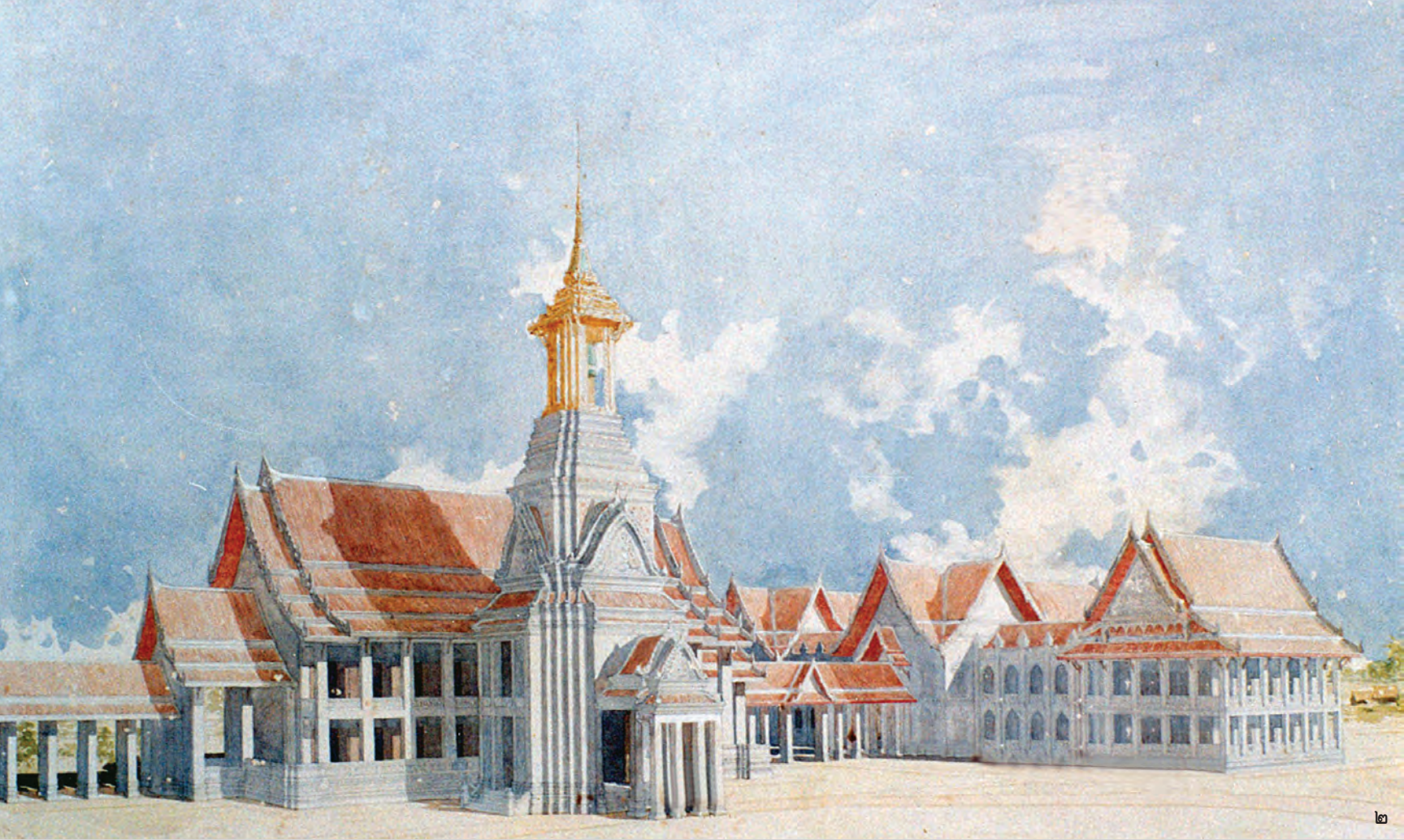
ต้นกำเนิดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาจากการก่อตั้งโรงเรียนข้าราชการพลเรือนในปี พ.ศ. ๒๔๔๒ เพื่อให้การศึกษาระดับสูงแก่บุคคลที่จะเข้ารับราชการในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้สถาปนาโรงเรียนขึ้นเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระราชทานที่ดินขนาด ๑๓๐๙ ไร่ ณ ตำบลวังใหม่ ทางทิศตะวันออกของพระนครให้เป็นสถานที่ก่อสร้างโรงเรียนอย่างถาวร หลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่าในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ นายคาร์ล ดือห์ริง (Karl Döhring) สถาปนิกกรมรถไฟหลวงได้รับมอบหมายให้ออกแบบอาคารหลังแรกของโรงเรียนโดยนายดือห์ริงออกแบบเป็นแบบตะวันตกหันหน้าไปทางถนนสนามม้า ซึ่งเป็นทิศตะวันออก อาคารสองส่วนวางตั้งฉากกันในผังแบบสมมาตร อาคารด้านหน้าประกอบไปด้วยห้องเรียน อาคารด้านหลังมีโถงรูปวงกลมขนาดใหญ่อยู่กึ่งกลางอาคาร

สามารถใช้เป็นหอประชุมในแบบโถง (ตามที่ระบุในแบบว่า Hall) แต่ยังไม่ใช่หอประชุมในแบบที่มีที่นั่งเป็น
อัฒจันทร์

แบบขั้นต้นดังกล่าวไม่ได้รับการอนุมัติให้พัฒนาต่อ เนื่องจากสภาจัดการโรงเรียนข้าราชการพลเรือนนำ
โดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระดำรงราชานุภาพ (พระอิสริยยศในขณะนั้น) ผู้ทรงมีบทบาทสำคัญยิ่งใน
การปฏิรูปการจัดระเบียบการปกครอง การศึกษา และผู้ทรงบุกเบิกการเขียนประวัติศาสตร์ชาติไทยใน
เวลาต่อมา เห็นว่าอาคารหลังนี้ควรมีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบไทย^๑ จึงจัดการประกวดแบบระหว่างนาย
คาร์ล คีอห์ริง และนายเอ็ดเวิร์ด ฮีลีย์ (Edward Healey) สถาปนิกชาวอังกฤษในกระทรวงธรรมการขึ้น
โดยก่อนการออกแบบทั้งคู่ได้ถูกส่งไปศึกษาศิลปะจากโบราณสถานที่สุโขทัยและสวรรคโลก ซึ่งเป็นเมือง
โบราณที่งานเขียนประวัติศาสตร์ตามแนวทางของสมเด็จพระดำรงราชานุภาพในเวลาต่อมายกให้เป็น
จุดกำเนิดของอาณาจักรไทย

ในพระนิพนธ์บทหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร ทรงบันทึกไว้ว่านายคีอห์ริงออกแบบอาคาร
เป็นแบบ ‘สุโขทัยโบราณอย่างเคร่ง’ และนายเอ็ดเวิร์ด ฮีลีย์ชนะการประกวดด้วยแบบ ‘ไทยเก่าๆ แต่เบา
และโปร่งกว่า’^๒ แบบอาคารที่ชนะการประกวดเท่าที่ค้นพบในปัจจุบันมีเพียงทัศนียภาพสีน้ำ ซึ่งเก็บรักษา
ไว้ที่หอประวัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อพิจารณาอาคารในภาพควบคู่ไปกับพระนิพนธ์ในสมเด็จพระ
เจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร ข้างต้นทำให้ทราบว่าอาคารมีผังสมมาตรรูปตัวอักษร
H ปีกด้านทิศเหนือและใต้เป็นอาคารเรียน โดยมีทางเดินเชื่อมต่อกับ ‘หอประชุม’ ซึ่งมีโถงทางเข้าและ
หอร่องอยู่ด้านถนนสนามม้าซึ่งเป็นทิศตะวันออก หอประชุมในแบบนี้สันนิษฐานว่ามีลักษณะเป็น
โถงใหญ่พื้นเรียบ มีระเบียบชั้นลอยโดยรอบเหมือนหอประชุมโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ซึ่งนายฮีลีย์
มีส่วนร่วมในการออกแบบในช่วงเวลาใกล้เคียงกับโครงการโรงเรียนข้าราชการพลเรือนแห่งนี้^๓

งบประมาณที่จำกัดและความเห็นที่แตกต่างกันของคณะผู้บริหารทำให้รัฐบาลไม่สามารถสร้างอาคาร
ทั้งสองปีกและหอประชุมให้เสร็จพร้อมกัน อันที่จริงสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์
ซึ่งเป็นผู้ช่วยปลัดทูลฉลองและผู้อำนวยการโรงเรียนราชแพทยาลัยในขณะนั้นและเป็นว่าที่ผู้อำนวยการ
โรงเรียนข้าราชการพลเรือน ทรงเสนอว่าโรงเรียนควรสร้างอาคารปฏิบัติการทางแพทยศาสตร์และวิศวกรรม
ศาสตร์ซึ่งเป็นอาคารที่ต้องออกแบบมาเพื่อรองรับการเรียนการสอนและเครื่องมือที่เกี่ยวกับศาสตร์
ดังกล่าวโดยเฉพาะแต่ไม่จำเป็นต้องสวยงามเป็นพิเศษ ก่อนที่จะสร้างอาคารใหญ่โตหรูหราเพื่อรองรับ
วิชาบรรยาย ซึ่งในความเห็นของพระองค์นั้นสามารถทำที่ไหนก็ได้^๔ แต่สุดท้ายมติของสภาจัดการโรงเรียน
ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๕๗ อนุมัติให้สร้างอาคารบัญชาการทางทิศใต้เสียก่อน โดยยังไม่สร้าง

๒

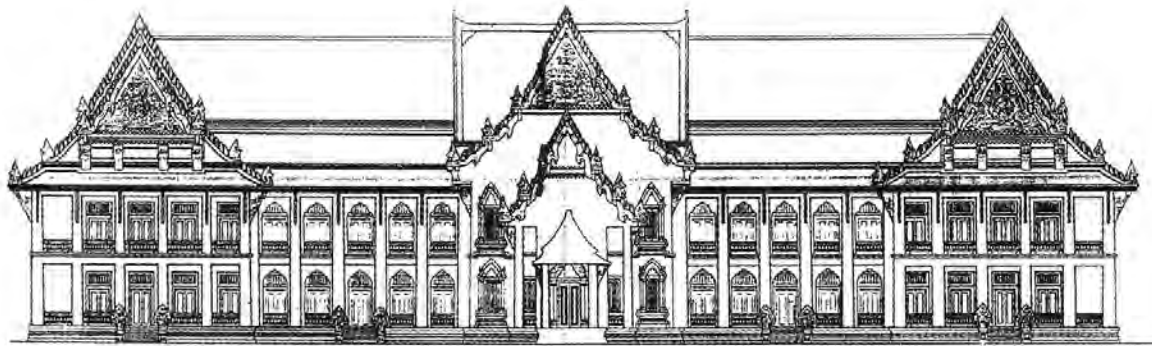
๑

๑

หอสมุดและหอประชุมของโรงเรียน
มหาดเล็กหลวง ซึ่งนายเอ็ดเวิร์ด ฮิลลีย์
มีส่วนร่วมในการออกแบบในระยะเวลา
ใกล้เคียงกับโรงเรียนข้าราชการพลเรือนฯ
(ในภาพเป็นช่วงที่การก่อสร้าง ใกล้เสร็จ
สมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๔๖๐) เป็นโถงโล่ง
ยกพื้นสูง มีระเบียง ชั้นลอยโดยรอบ
สันนิษฐานว่า หอประชุมในแบบโรงเรียน
ข้าราชการพลเรือนฯ ของนาย เอ็ดเวิร์ด
ฮิลลีย์ มีผังที่ใกล้เคียงกันกับอาคารหลังนี้

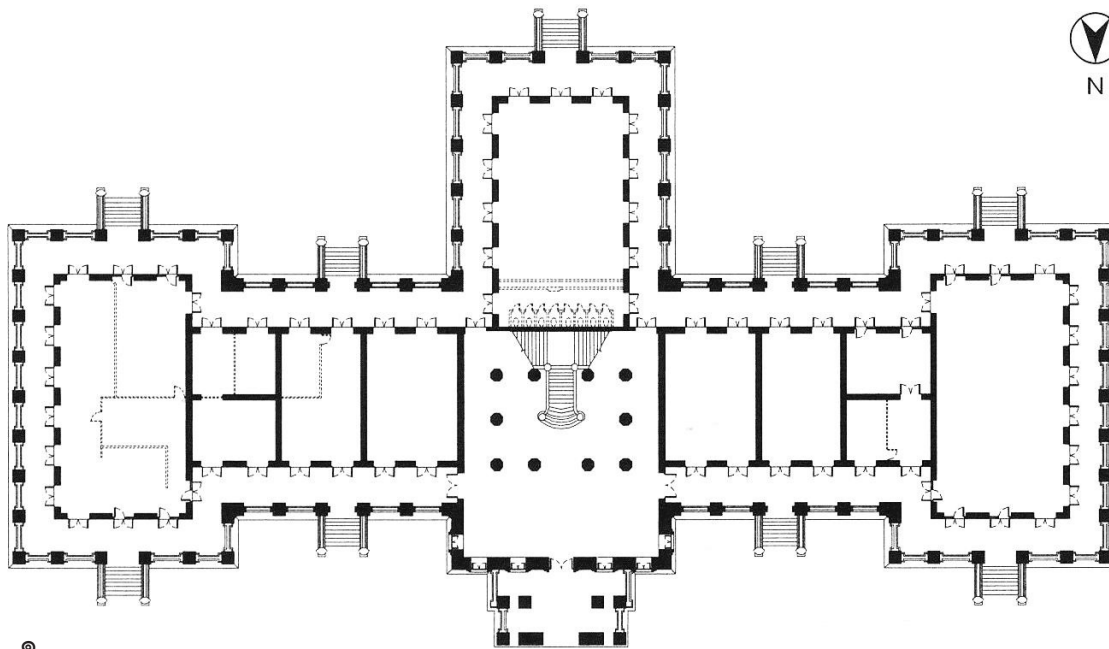
๒

ทัศนียภาพโรงเรียนข้าราชการพล
เรือนฯ จากแบบที่ชนะการประกวด
(พ.ศ. ๒๔๕๖) โดย นายเอ็ดเวิร์ด ฮิลลีย์

๑

แบบอาคารทางทิศใต้ของโรงเรียน
ข้าราชการพลเรือนฯ โดย นาย
เอ็ดเวิร์ด ฮิลลีย์ ซึ่งเริ่มก่อสร้างในปี
พ.ศ. ๒๕๕๘

๑

หอประชุมตรงกลาง หอระฆัง และอาคารทางทิศเหนือ^๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงวาง
ศิลาพระฤกษ์ในการสร้างอาคารดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๘ และทรงสถาปนาโรงเรียน
ข้าราชการพลเรือนฯ เป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๙

๑

คณะวิทยาศาสตร์
(สร้างเสร็จ พ.ศ. ๒๔๗๒)

๒

สโมสรนิสิต (สร้างเสร็จ พ.ศ. ๒๔๗๕)
อาคารด้านหลังคือ ตึกบัญชาการ

ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว อาคารรูปแบบไทยอีกสองหลังซึ่งประกอบไปด้วยอาคารเรียนของคณะวิทยาศาสตร์ (สร้างเสร็จ พ.ศ. ๒๔๗๒) และสโมสรนิสิต (สร้างเสร็จ พ.ศ. ๒๔๗๕) ได้ถูกสร้างขึ้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในบริเวณใกล้เคียงกับอาคารบัญชาการ การออกแบบอาคารใหม่ทั้งสองไม่ได้ใช้สถาปนิกต่างชาติอีกต่อไป แต่ถูกออกแบบโดยชาวไทยสองท่าน ประกอบไปด้วยพระสาโรชรัตนนิมมานก์ (สาโรช สุขยางค์) ผู้อำนวยการกองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร และหลวงวิศาลศิลปกรรม (เชื้อ ปัทมจินดา) นายช่างแผนกออกแบบ กระทรวงธรรมการ พระสาโรชรัตนนิมมานก์ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล ประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ ด้วยทุนกระทรวงธรรมการ หลวงวิศาลศิลปกรรมฝึกหัดวิชาช่างแบบประเพณีกับครูช่างชาวไทยและวิชาช่างสมัยใหม่กับวิศวกรชาวต่างประเทศในหน่วยงานรัฐบาล การทำงานร่วมกันของสถาปนิกและช่างสองท่านแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในวงการช่างและสถาปัตยกรรมของสยามในช่วงรัชสมัยสุดท้ายของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งเริ่มมีสถาปนิกสยามที่จบการศึกษาจากต่างประเทศและช่างไทยที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการช่างสมัยใหม่ทำงานทดแทนชาวต่างชาติบ้างแต่ยังมีจำนวนน้อย

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการสร้างอาคารถาวรของมหาวิทยาลัยเพิ่มอีกสองหลังคือ อาคารเรียนวิทยาศาสตร์หลังที่สอง (ตึกฟิสิกส์) และอาคารเรียนของคณะวิศวกรรมศาสตร์ โดยสร้างเสร็จในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ในคราวนี้อาคารทั้งสองถูกออกแบบโดยพระสาโรชรัตนนิมมานก์เพียงผู้เดียว ผังของอาคารยังเป็นแบบสมมาตรเหมือนอาคารที่สร้างก่อนหน้านั้นแต่รูปแบบอาคารไม่ได้ถูกออกแบบให้เป็นแบบไทย หากแต่เป็นแบบทรงหลังคาตัดมีกำแพงที่บ่งก่อกำขึ้นโดยรอบขอบอาคารด้านบนหรือที่เรียกว่า ‘แบบทันสมัย’ ตามที่ได้บันทึกไว้ในเอกสารคำกล่าวเปิดอาคาร^๖

อาคาร ‘แบบทันสมัย’ เป็นที่นิยมในอาคารราชการที่สร้างขึ้นในสมัยของคณะราษฎรซึ่งสถาปัตยกรรมแบบดังกล่าวเป็นเครื่องมือหนึ่งที่รัฐบาลใช้ทำให้ประชาชนเชื่อว่าประเทศสยามกำลังเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รูปแบบดังกล่าว ประกอบกับการที่ทั้งคณะวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์สามารถเปิดสอนในระดับปริญญาตรีได้ และสามารถรองรับจำนวนนิสิตที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ได้แสดงออกถึงความก้าวหน้าในกิจการของมหาวิทยาลัย เรียกได้ว่าเริ่มสามารถลบล้างข้อครหาเมื่อเกือбыี่สิบปีที่แล้วว่าประเทศสยามยังไม่มีควมจำเป็นและยังไม่พร้อมในการจัดการเรียนการสอนระดับมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี อาคาร ‘แบบทันสมัย’ ตามเอกสารคำกล่าวเปิดอาคาร หรือ ‘ตึกแบบใหม่’^๗ ตามที่บันทึกไว้ในนิตยสารข่าวช่าง ได้รับการออกแบบ ‘ตามตัวอย่างที่ดีในต่างประเทศ’^๘ และยังได้รับคำชมจากสื่อต่างประเทศว่าเป็นอาคารที่ ‘ทันสมัยและโอโถง’^๙ ด้วย

๑

๒

ในแง่ภาพรวมของอาคารทั้งหมดในมหาวิทยาลัย อาคารแบบทันสมัยทั้งสองไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาให้ชมหรือแข่งกับอาคารแบบไทยที่มีมาอยู่ก่อนแต่อย่างใด เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของทั้งสองอาคารนั้นแม้ว่าจะอยู่ฝั่งใต้ของมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกับอาคารวิทยาศาสตร์หลังแรกและสโมสรนิสิต แต่ก็ถูกออกแบบให้ตั้งอยู่ในอีกแนวหนึ่งซึ่งถอยร่นลงไปจากสองอาคารแรก การออกแบบเช่นนี้ไม่ได้หมายความว่าอาคารแบบทันสมัยทั้งสองมีความสำคัญด้อยกว่าอาคารสองหลังแรก แต่เป็นหลักฐานของการเริ่มต้นวางผังบริเวณรวมของมหาวิทยาลัยซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วอาจกล่าวได้ว่าผังรวมอนุญาตให้อาคารต่างๆ มีรูปแบบที่แตกต่างกันได้แต่ในภาพรวมเมื่อมองจากแกนกลางมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นด้านทิศตะวันออกหรือตะวันตกจะเห็นอาคารรูปแบบไทยอยู่ตรงแกนกลาง ภาพรวมที่สาธารณชนมองเห็นจากถนนจึงยังคงความหลังด้วยรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตของชาติ

๓

๑
ตึกฟิสิกส์ (สร้างเสร็จ พ.ศ. ๒๔๗๘)

๒
คณะวิศวกรรมศาสตร์ (สร้างเสร็จ พ.ศ. ๒๔๗๘)

๓
ตึกฟิสิกส์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งมีหลังคาทรงตัดวางตัวอยู่ในแนวหลังของสโมสรนิสิตและคณะวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบไทย ในภาพถ่ายแสดงสโมสรนิสิตและตึกฟิสิกส์

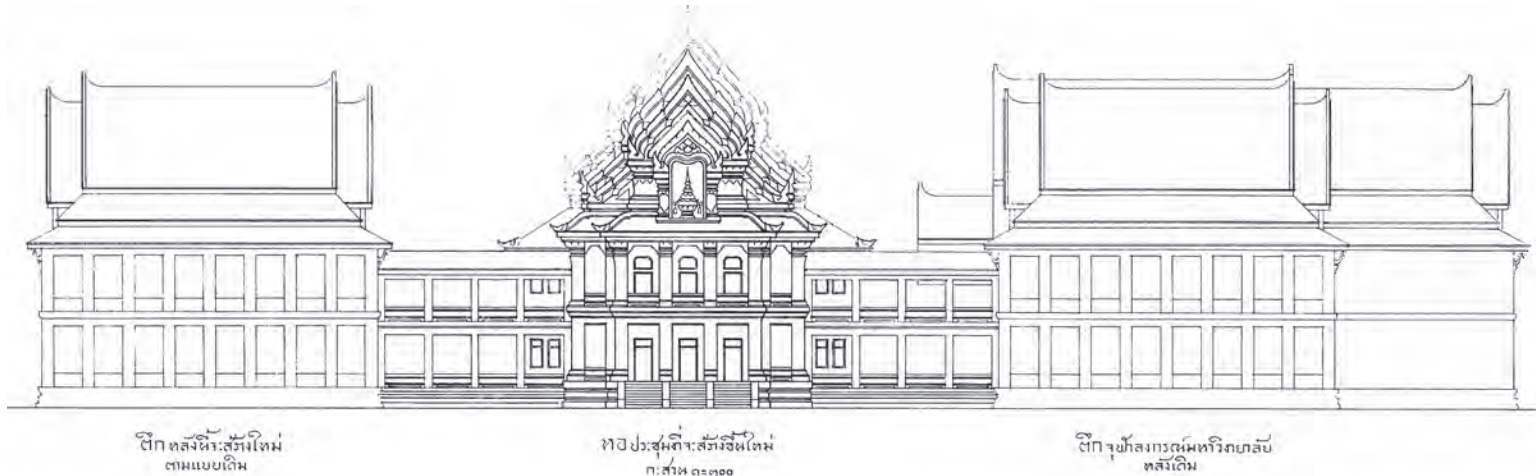
• **โครงการจัดทำผังบริเวณและออกแบบก่อสร้างหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**
พ.ศ. ๒๔๘๐

โครงการก่อสร้างหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถูกรื้อฟื้นขึ้นอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ พร้อมกับโครงการจัดทำผังบริเวณของมหาวิทยาลัย เมื่อพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับผังบริเวณและอาคารต่างๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดังที่กล่าวไปแล้ว ทำให้เชื่อได้ว่าเหตุที่หอประชุมถูกออกแบบให้เป็นสถาปัตยกรรมแบบไทยคือความพยายามของผู้บริหารที่จะสร้างภาพรวมทางกายภาพที่สื่อถึงภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทยซึ่งเป็นที่ประสิทธิประสาทวิชาการอันทันสมัยแต่ยังคงสืบสานวัฒนธรรมโบราณที่ปรับตามยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง

๑

แบบแสดงตำแหน่งของหอประชุมอยู่ตรงกลางระหว่างตึกบัญชาการทางทิศใต้ และตึกใหม่ทางทิศเหนือที่จะสร้างในอนาคต โดยมีระเบียบทางเดินเชื่อมทั้ง ๒ ตึกเข้ากับหอประชุม

ในแบบสถาปัตยกรรมและเอกสารประกอบแบบของหอประชุมฉบับเก่าที่สุด (พ.ศ. ๒๔๘๐) ซึ่งปรากฏรวมอยู่กับแบบการสร้างสรรค์น้ำหน้ามหาวิทยาลัยและถนนรอบมหาวิทยาลัย ปรากฏแบบหอประชุมแบบใหม่ซึ่งต่างกับแบบเดิมที่นายฮิลี้ออกแบบไว้ทั้งในเรื่องของรูปแบบภายนอกและทิศทางการวางอาคาร กล่าวคือ เดิมที่หอประชุมถูกออกแบบให้อยู่กึ่งกลางระหว่างอาคารเรียนหลักสองหลัง (ซึ่งในขณะนั้นมีเพียงอาคารทางทิศใต้ที่สร้างเสร็จแล้ว) โดยมีทางเดินเชื่อมสองชั้น เชื่อมระหว่างหอประชุมกับอาคารทั้งสอง โดยหอประชุมถูกวางในแกนเหนือ-ใต้ และมีหอรระฆังอยู่ด้านหน้าของอาคาร

๑

ในแบบปี พ.ศ. ๒๔๘๐ รูปแบบของอาคารได้ถูกออกแบบขึ้นใหม่ และไม่มีหอรระซัง ส่วนตำแหน่งของหอประชุมแม้จะยังถูกวางอยู่กึ่งกลางระหว่างอาคารเรียนสองหลังแต่ถูกปรับให้วางขนานในแกนตะวันออก-ตะวันตก ไม่ใช่แกนเหนือ-ใต้เช่นในแบบดั้งเดิมของนายฮิลีย์

ต่อมาปรากฏว่าตำแหน่งของหอประชุมที่ถูกสร้างขึ้นจริงนั้นถูกดันให้ขึ้นมาอยู่ด้านหน้าของอาคารเรียน เหตุผลการปรับแกนอาคารและตำแหน่งอาคารนั้นยังไม่ได้ถูกค้นพบ แต่ข้อเท็จจริงหนึ่งที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการปรับแบบครั้งนี้คือแนวคลองทางทิศเหนือของตึกบัญชาการ เมื่อไม่มีการถมคลอง หอประชุมจะถูกสร้างขึ้นไม่ได้ถ้าไม่ได้รับการหมุนแกนจากเหนือ-ใต้มาเป็นตะวันออก-ตะวันตก และถูกเลื่อนขึ้นมาอยู่แนวด้านหน้าของอาคารเรียนหลัก และเมื่อแกนอาคารตำแหน่ง รวมทั้งสถาปนิกผู้ออกแบบเปลี่ยนไป หอประชุมจึงได้รับการออกแบบใหม่

• คอนกรีตกับสถาปัตยกรรมแบบไทยและการตามอย่างครู: แนวความคิดในการออกแบบหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในเรื่องการออกแบบหอประชุมใหม่ซึ่งมีรูปแบบที่ต่างไปจากแบบเดิมของนายฮิลีย์นั้น สิ่งสำคัญหนึ่งที่น่าจะทำความเข้าใจเป็นอย่างแรกคือแนวความคิดของผู้ออกแบบ ๒ ท่านคือ พระพรหมพิจิตรและพระสาโรชรัตนนิมมานก์ สำหรับท่านแรก พระพรหมพิจิตรได้แสดงปาฐกถาทางวิทยุเรื่อง ‘ประณีตศิลปกรรมของไทย’ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ท่ามกลางความตื่นตัวในเรื่องความก้าวหน้าของประเทศสยามภายใต้ระบอบประชาธิปไตย (ดังที่ได้เห็นจากกรณีการเปิดใช้ตึกฟิสิกส์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นอาคารแบบ ‘ทันสมัย’ ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว) ต่อมาปาฐกถาดังกล่าวได้รับการตีพิมพ์ในวารสารศิลปากร เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ โดยกล่าวถึงศิลปะไทยแบบใหม่ว่าควรตอบรับกับสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน^๑ พระพรหมพิจิตรมองว่าโครงสร้าง องค์ประกอบอาคาร และลวดลายประดับอันอ่อนช้อยที่ทำจากไม้ดั้งเดิมของที่มีมาแต่โบราณนั้นแม้จะมีความงามแต่ไม่คงทนถาวร จึงเหมาะกับงานประเภทชั่วคราว ยกตัวอย่างเช่นศาลาไทยสำหรับงานเอ็กซ์โปปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ที่กรุงปารีสซึ่งพระพรหมพิจิตรเป็นผู้ออกแบบโดยย่อแบบมาจากพระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ที่พระราชวังบางปะอิน^๒ สำหรับอาคารที่ต้องการความถาวร ซึ่งเป็นคุณสมบัติ

๑

ภาพถ่ายทางอากาศแสดงหอประชุมที่สร้างแล้วเสร็จวางอยู่แนวด้านหน้าของตึกบัญชาการโดยไม่มีระเบียงเชื่อมถึงกัน ถนนภายในมหาวิทยาลัย วงเวียน เสาธง และสระน้ำ ด้านประตูถนนพญาไท (ไม่เห็นในภาพ) เป็นโครงการในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ เช่นเดียวกับหอประชุมคลองในภาพ มีมาก่อนการสร้างตึกบัญชาการ

พระพรหมพิจิตร (อู่ ลาภานนท์)
(พ.ศ. ๒๔๓๓ - ๒๕๐๘)

พระสาโรชรัตนนิมมานก์
(สาโรช สุขยางค์)
(พ.ศ. ๒๔๓๘ - ๒๕๔๓)

สำคัญอย่างหนึ่งของสถาปัตยกรรมในยุคสมัยใหม่ของไทยในขณะนั้น พระพรหมพิจิตรมองว่าคอนกรีตคือ วัสดุที่ตอบโจทย์นี้ ผลงานออกแบบของพระพรหมพิจิตรที่สร้างด้วยคอนกรีตก่อนการออกแบบหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ หอระฆังวัดยานนาวา (สร้างเสร็จ พ.ศ. ๒๔๗๗) ศาลาการเปรียญ เมรุถาวร และพระอุโบสถวัดไตรมิตร (สร้างเสร็จ พ.ศ. ๒๔๘๐) เป็นต้น

องค์ประกอบลายคอนกรีตในสถาปัตยกรรมของพระพรหมพิจิตรหล่อจากคอนกรีตที่มีอัตราส่วนของซีเมนต์ต่อกรวดและทรายสูงกว่าคอนกรีตโครงสร้าง^{๑๒} โดยในสัญญาการก่อสร้างระบุว่าผู้รับเหมาจะต้องจ้างโรงเรียนศิลปากรให้สร้างแม่พิมพ์ขึ้นมา^{๑๓} เมื่อช่างเทคอนกรีตลงบนแม่พิมพ์แล้วจะต้องคนให้ฟองอากาศออกจนหมด เมื่อคอนกรีตอยู่ตัวจึงถอดแม่พิมพ์ออก การติดตั้งลายคอนกรีตเป็นขั้นตอนท้ายๆ ของการก่อสร้าง

การจะทำความเข้าใจงานออกแบบทั้งภาพรวม รูปแบบ และลวดลายของหอประชุมที่เฉพาะตัวของพระพรหมพิจิตรซึ่งไม่เหมือนกับงานของนายฮิลีย์และหลวงวิศาลศิลปกรรมซึ่งเป็นผู้ออกแบบอาคารต่างๆ ของมหาวิทยาลัยก่อนหน้านั้น จะต้องพูดถึงข้อเท็จจริงที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการที่พระพรหมพิจิตรเคยเป็นนักเรียนช่างเขียนที่กรมโยธา ภายใต้การนำของนายช่างอิตาเลียน และการเป็นศิษย์ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ หรือ ‘สมเด็จพระครู’ ในเวลาต่อมา สมเด็จพระครูเป็นผู้ซึ่งได้ทดลองออกแบบศิลปะไทยสมัยใหม่ที่ผสมกับแนวคิดและหลักการในการออกแบบจากตะวันตกมาก่อน แม้ข้อเท็จจริงนี้จะชี้ให้เห็นว่าพระพรหมพิจิตรมีพื้นฐานทางการศึกษางานช่างแบบผสมผสานโดยค่อนไปในแนวทางสมัยใหม่ แต่แนวคิดที่สำคัญอย่างมากรวมหนึ่งที่พระพรหมพิจิตรยึดถือในการเรียนและการฝึกฝนมาตลอดคือการ ‘ตามอย่างครู’ กล่าวคือการเริ่มคิดแบบของอาคารหลังใหม่ด้วยการต่อยอดงานของครู ซึ่งในกรณีของ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น พระพรหมพิจิตรได้พัฒนาต่อยอดมาจากแบบพระอุโบสถวัดราชาธิวาส ซึ่งเป็นผลงานของสมเด็จพระครู

การตามอย่างครูนั่นไม่ใช่การลอกแบบครู หากแต่เป็นกระบวนการสร้างสรรค์แบบโบราณของงานช่างที่การถ่ายทอดวิชาและประสบการณ์จากรุ่นสู่รุ่นทำผ่านการที่ศิษย์เรียนรู้ฝึกฝนทำงานจริงกับครู รูปแบบและวิธีปฏิบัติของครูถูกถ่ายทอดไปสู่การสร้างงานของศิษย์ ภายใต้หลักการที่ยึดหยุ่นพอที่จะทำให้งานใหม่ค่อยๆ คลี่คลายออกมาจากงานของครูได้^{๑๔} ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการกำหนดรูปแบบของหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเริ่มต้นด้วยวิธีคิดแบบโบราณ แม้ว่าวัสดุและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องจะเป็นแบบสมัยใหม่ ภายใต้บริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมในยุคสมัยของการสร้างชาติที่กำลังตื่นตัวกับสิ่งทันสมัยในสังคมเป็นอย่างมาก

อนึ่ง การออกแบบสถาปัตยกรรมแบบไทยสมัยใหม่ด้วยคอนกรีตของพระพรหมพิจิตรนั้นไม่ได้ปลอดจากการถกวิพากษ์วิจารณ์เสียทีเดียว ย้อนไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งพระพรหมพิจิตรได้แสดงปาฐกถาเรื่อง ‘ประณีตศิลปกรรมของไทย’ ซึ่งนำเสนอการปรับลดลายไทยให้เข้ากับวัสดุและยุคสมัยใหม่นั้นเป็นเวลาไล่เลี่ยกับที่พระสาโรชรัตนนิมมานก์ได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง ‘คอนกรีต’ ซึ่งเนื้อหาหลักเป็นการพูดถึงคุณสมบัติที่ดี เหมาะสมกับยุคสมัยของคอนกรีต^{๑๔} คอนกรีตเสริมเหล็กสำหรับพระสาโรชรัตนนิมมานก์จึงเป็นวัสดุซึ่งนำมาซึ่งความก้าวหน้า ทันสมัย ทะเยอทะยาน ในแบบที่วัสดุโบราณไม่สามารถให้ได้

เนื้อหาดังกล่าวเหมือนจะแสดงว่าความคิดเห็นที่มีต่อคอนกรีตของพระสาโรชรัตนนิมมานก์และพระพรหมพิจิตรเป็นไปในทางเดียวกัน แต่ในบทความเดียวกันนั้น พระสาโรชรัตนนิมมานก์กล่าวถึงข้อควรระวังในการใช้คอนกรีตไว้ว่าการนำคอนกรีตไปใช้แทนวัสดุดั้งเดิมของการทำองค์ประกอบและลาย

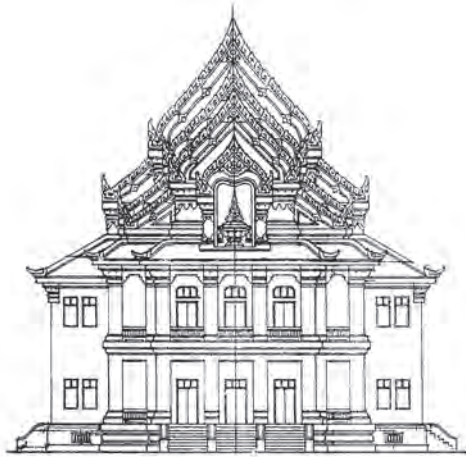

๑

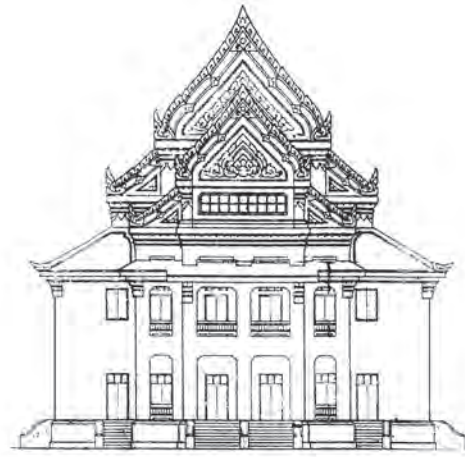
สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
(พ.ศ. ๒๔๐๖ - ๒๔๙๐)

๒

วัดราชาธิวาสเป็นต้นแบบผลงานของ ‘ครู’ ให้กับพระพรหมพิจิตรในการออกแบบหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

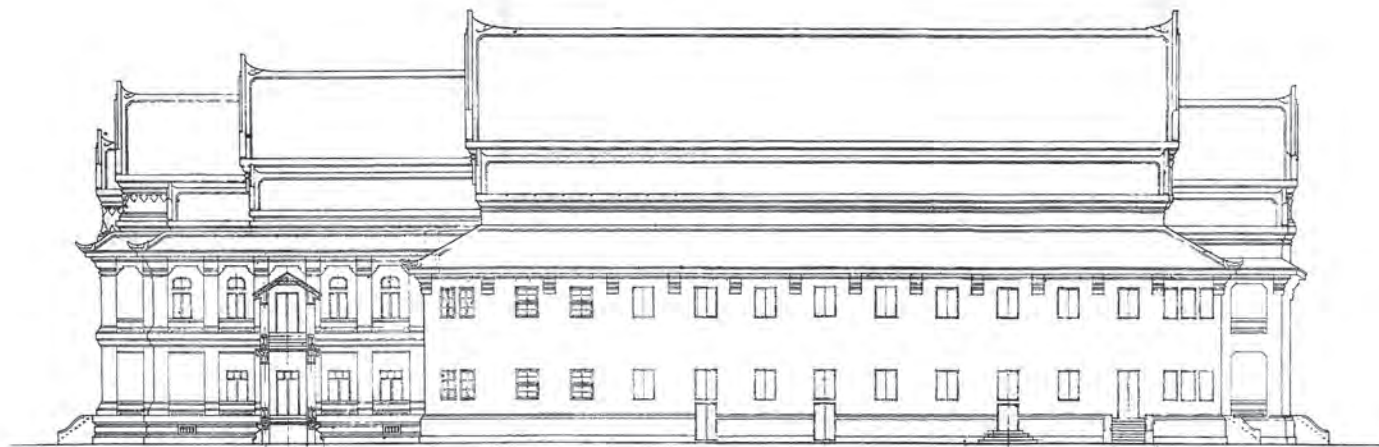
ด้านหน้า
หอประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านหลัง
หอประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปด้านทิศตะวันตก หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปด้านทิศตะวันออก หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

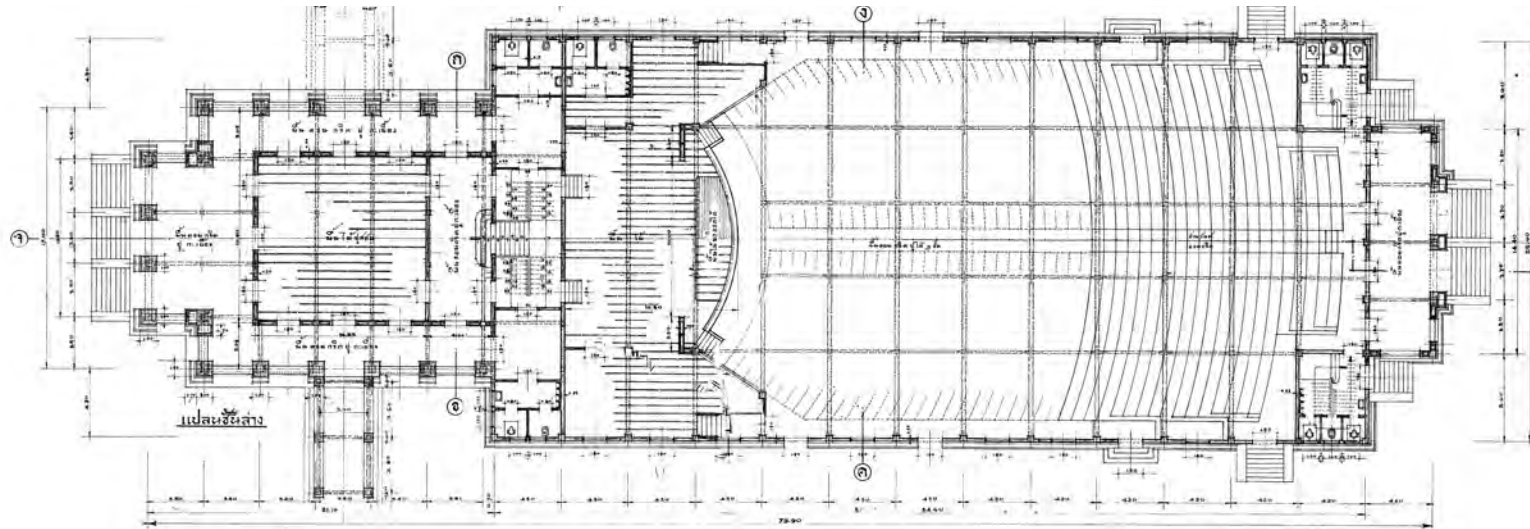
หอประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปด้านทิศใต้ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

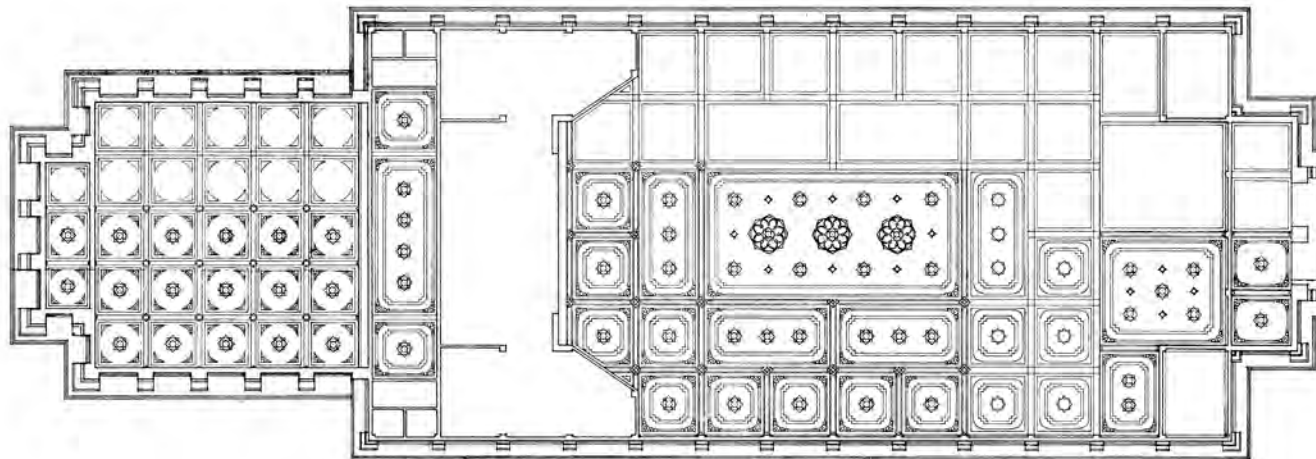
บางอย่างที่มีหลักการและ ‘ครู’ ของงานแขนงนั้นๆ ไม่ควรถูกนำไปใช้พร่ำเพรื่อเพียงเพราะหวังผลในด้านความประหยัดในการก่อสร้างและดูแลรักษา แต่ควรคำนึงถึงความสวยงามตามหลักการออกแบบสถาปัตยกรรมไทยด้วย^{๑๖} พระสาโรชรัตนนิมมานก์คำนึงถึงข้อควรระวังนี้ในงานออกแบบของตนเองเสมอมา โดยจะเห็นว่าอาคารที่ต้องการให้ออกมาเป็นแบบไทย เช่น อาคารคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือตึกขาวทั่วชิราวุธวิทยาลัย พระสาโรชรัตนนิมมานก์จะไม่ออกแบบแต่เพียงผู้เดียวแต่จะทำงานร่วมกับหลวงวิศาลศิลปกรรม ผู้ซึ่งเป็นช่างผู้เชี่ยวชาญในศิลปะแบบไทย โดยผลงานร่วมมักออกมาในลักษณะที่ยังคงองค์ประกอบแบบประเพณีอยู่ค่อนข้างมาก ข้อควรระวังและผลงานของพระสาโรชรัตนนิมมานก์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๘ พระสาโรชรัตนนิมมานก์ยังตั้งคำถามกับความเป็นไปได้ที่จะใช้คอนกรีตในการออกแบบลายไทยอยู่ ซึ่งจุดนี้แสดงให้เห็นว่าพระสาโรชรัตนนิมมานก์ผู้ซึ่งเป็นสถาปนิกไทยรุ่นบุกเบิกผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศและเป็นคนแรกๆ ที่ทดลองออกแบบงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่เพื่อตอบรับนโยบายของรัฐบาลและบรรยากาศแห่งความก้าวหน้าของชาติไม่ได้ต่อต้านสถาปัตยกรรมโบราณแต่กลับมีแนวคิดค่อนข้างอนุรักษ์นิยมในการที่จะรักษาหลักการออกแบบองค์ประกอบสถาปัตยกรรมแบบประเพณีไม่ให้ผิดเพี้ยน ในทางกลับกัน พระพรหมพิจิตรผู้ซึ่งยึดถือวิธีการกำหนดรูปแบบอาคารในแบบประเพณีอย่างการตามอย่างครู มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาองค์ประกอบสถาปัตยกรรมไทยให้แปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัยอย่างไม่หยุดยั้ง แต่ก็ยังเห็นความสำคัญของหลักการดั้งเดิมเช่นกัน ซึ่งเมื่อได้ร่วมงานออกแบบหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ด้วยกันแล้ว พระสาโรชเองก็ได้ประจักษ์ถึงความเป็นไปได้ในแนวทางของพระพรหมพิจิตร ซึ่งในที่สุดได้ทำให้เกิดความก้าวหน้าอีกขั้นของสถาปัตยกรรมไทย

- **การทำงานร่วมกันระหว่างสถาปนิก ช่าง และเจ้าของโครงการ: ที่มาของแบบหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

การศึกษาขั้นตอนการออกแบบร่วมกันระหว่างพระพรหมพิจิตรและพระสาโรชรัตนนิมมานก์ทำให้เห็นถึงการทำงานร่วมกันในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ระหว่างช่างที่มีความรู้เรื่องสถาปัตยกรรมแบบไทยประเพณี และสถาปนิกซึ่งได้รับการศึกษาแบบสมัยใหม่ในต่างประเทศ และแนวความคิดของผู้ออกแบบทั้งสองประเภทที่มีต่อเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ใช้สอยและวัสดุสมัยใหม่กับหลักการและรูปทรงของสถาปัตยกรรมแบบประเพณี

ผังพื้นชั้น ๑ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผังฝ้าเพดาน หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แสงอรุณ รัตกลีกร อาจารย์และนักวิจารณ์สถาปัตยกรรมคนสำคัญในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๙ กล่าวว่าหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถูกออกแบบจาก ‘ข้างนอกเข้าข้างใน’ โดยให้ความสำคัญกับ รูปทรงและรูปแบบสถาปัตยกรรมแห่งชาติมากกว่าประโยชน์ใช้สอย^{๑๗}

จากการศึกษาแบบสถาปัตยกรรมต้นฉบับของหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเขียนโดยทั้ง กองสถาปัตยกรรมและกองประณีตศิลปกรรมซึ่งมีพระสาโรชรัตนนิมมานก์และพระพรหมพิจิตรเป็น ผู้อำนวยการตามลำดับนั้นพบว่ากองสถาปัตยกรรมออกแบบผังพื้นและรูปตัดซึ่งมีโครงถักคอนกรีตขนาดใหญ่เป็นโครงสร้างหลังคา สำหรับผนังเพดานและรูปด้านนั้นออกแบบโดยกองประณีตศิลปกรรมและ ได้รับการตรวจโดยพระสาโรชรัตนนิมมานก์อีกทีหนึ่ง การ ‘ตรวจ’ โดยสถาปนิกหัวหน้ากองสถาปัตยกรรม เป็นขั้นตอนที่ระบุไว้ในหลักการปฏิบัติงานของกองสถาปัตยกรรมและกองประณีตศิลปกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้หน่วยงานทั้งสองจะร่วมกันออกแบบงานแบบไทย แต่สถานะของหัวหน้าทีมนั้นเป็นของสถาปนิก^{๑๘}

คู่มือของกรมศิลปากรยังระบุไว้ด้วยว่าอาคารสมัยใหม่แบบไทยต้องออกแบบผังพื้นโดยกองสถาปัตยกรรม ก่อนแล้วกองประณีตศิลปกรรมจึงขึ้นรูปทรง ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีในการออกแบบของ พระพรหมพิจิตรที่ต้องเริ่มจากที่ว่าง รูปทรง และส่วนประดับตกแต่งตามลำดับ^{๑๙} ในงานก่อนหน้านี้อาคารของพระพรหมพิจิตรซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาคารทางพุทธศาสนาและพระเมรุ ท่านสามารถออกแบบที่ว่างจาก ผังพื้นได้เอง แต่ในอาคารหอประชุมซึ่งต้องรองรับการใช้สอยแบบใหม่นั้น ผังพื้นจึงควรถูกออกแบบโดย กองสถาปัตยกรรมก่อนแล้วกองประณีตศิลปกรรมจึงขึ้นรูปทรง

หลักฐานเกี่ยวกับโครงการหอประชุมในช่วงต้น เผยให้เห็นกระบวนการที่ไม่ได้เป็นไปตามหลักปฏิบัติของ กรมศิลปากรและทฤษฎีของพระพรหมพิจิตร กล่าวคือโครงการเริ่มจากที่หลวงพิบูลสงคราม อธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ซึ่งกำลังจะได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของสยามประเทศในอีก ๑ ปีถัดมา ได้ขอความเอื้อเฟื้อไปยังพระสาโรชรัตนนิมมานก์ ผู้อำนวยการกองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร ให้ ออกแบบหอประชุมในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๐ พระสาโรชฯ ส่งแบบทางจดหมายครั้งแรกในเดือน ธันวาคมด้วยรูปด้าน ๑ รูป ซึ่งร่างโดยพระพรหมพิจิตร ดั้งบันทึกของผู้ร่างว่า

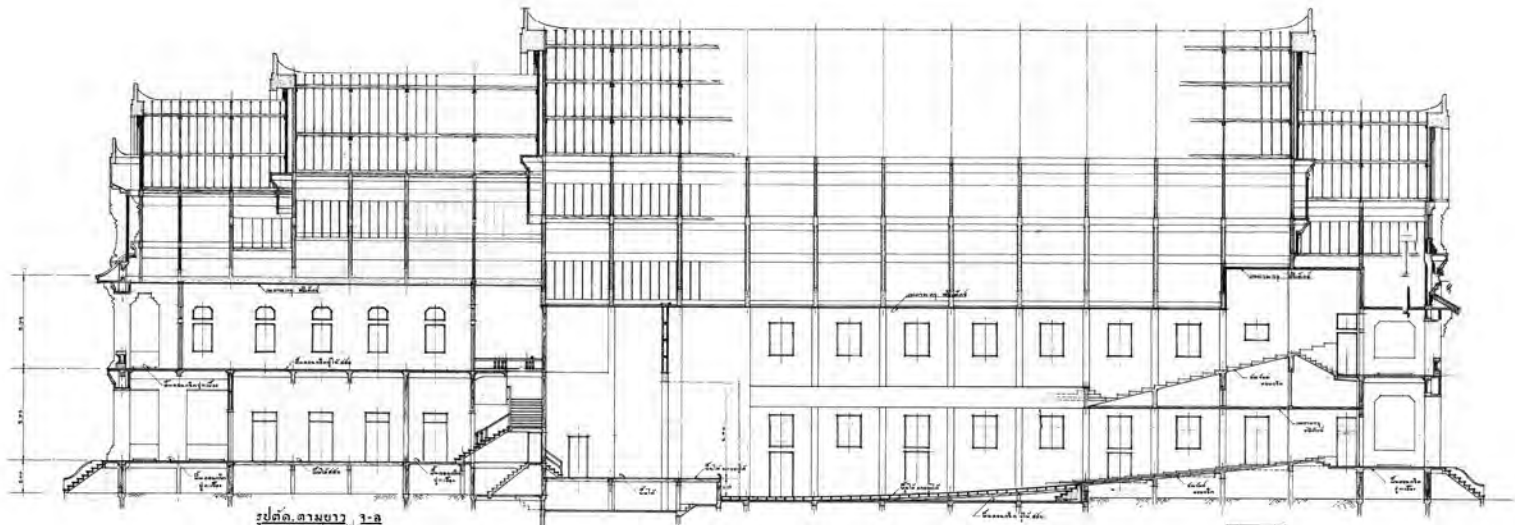
‘แบบหอประชุมใหม่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ร่างรูปตั้งเสร็จแล้ว ก่อนที่หัวหน้ากองสถาปัตย์ฯ จะลาหยุดพักผ่อนได้สั่งไว้ว่าเมื่อร่างแบบรูปตั้งเสร็จแล้วให้ส่งไปให้หลวงแมนฯ เสนออธิการบดีจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย’^{๒๐}

หลวงพิบูลสงคราม อธิการบดี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปตัดตามขวาง หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปตัดตามยาว 1-2

รูปตัดตามยาว หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑

หอประชุมจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยเมื่อสร้างเสร็จ
มองจากทิศตะวันตกเฉียงใต้

ปรากฏว่าหลวงพิบูลสงครามมีความพอใจในรูปด้านดังกล่าวและได้ให้พระสาโรชฯ ดำเนินการออกแบบรายละเอียดต่อไปทันที หลังจากการส่งแบบร่างครั้งดังกล่าวไม่ปรากฏการบันทึกว่ามีการประชุมหรือส่งแบบร่างเพิ่มเติมแต่อย่างใด จนกระทั่งมีการสอบถามความคืบหน้าของแบบรายละเอียดมาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๑ หรืออีกกว่า ๑ ปีถัดมา (วันขึ้นปีใหม่ในสยามขณะนั้นยังใช้วันที่ ๑ เมษายน) พระสาโรชฯ จึงสั่งการไปยังผู้ได้บังคับบัญชาในกองสถาปัตยกรรมว่า

‘ตอนนี้เร่งแบบแปลนชั้นบนให้ได้ รับเสนอไปยังท่านอธิการบดีก่อน ส่วนแบบอื่นๆ ให้คุณพระพรหมาเร่งให้เขียนและคะเนว่าเมื่อใดจะเสร็จเรียกประกวดราคาโดยวิธีอย่างสร้างสนามกีฬา คือให้ผู้รับเหมาเป็นหน้าที่คำนวณเอง’^{๒๑}

หลวงพิบูลสงครามในฐานะอธิการบดีเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากคนหนึ่ง ในการที่ทำให้หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการออกแบบและก่อสร้างอย่างที่เป็นอย่างอยู่ อธิการบดีพิจารณาแบบของพระสาโรชรัตนนิมมานก์ในเรื่องรูปลักษณะของสถาปัตยกรรมแห่งชาติที่เข้ากับอาคารข้างเคียง เสริมสร้าง

๑

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มองจากประตูหน้ามหาวิทยาลัยทิศ
ตะวันตก ด้านทิศใต้มองเห็นตึก
บัญชาการ

ภาพลักษณ์ของความทันสมัยควบคู่กับการต่อยอดความเจริญรุ่งเรืองในอดีตของวัฒนธรรมไทยซึ่งตรงกับแนวความคิดของคณะราษฎรและชนชั้นนำสยามกลุ่มอื่นๆ ในขณะนั้นมากกว่าเรื่องประโยชน์ใช้สอย แต่ถ้ามองอีกด้านหนึ่ง การพิจารณาแบบของอธิการบดีดังกล่าวนั้นแสดงถึงความเชื่อใจในความสามารถของสถาปนิกหุ่นบุกเบิกของสยาม ซึ่งน่าจะสามารถออกแบบพื้นที่ใช้สอยและโครงสร้างของอาคารสมัยใหม่ได้อย่างดีอยู่แล้ว ความไวใจในฝีมือและความสามารถนี้คงไม่ได้เกินความคาดหวังของสถาปนิกหุ่นใหญ่อย่างพระสาโรชรัตนนิมมานกนก ก่อนหน้านั้นพระสาโรชรัตนนิมมานกก็ได้ออกแบบตึก ๙ ชั้น ที่ถนนเยาวราชมาแล้ว และเมื่อการก่อสร้างหอประชุมเสร็จสิ้นลง พระสาโรชรัตนนิมมานกก็ได้กล่าวอย่างภาคภูมิใจในการที่ตนได้ ‘บรรลุลูกความทะเยอทะยาน’ ในฐานะสถาปนิกแล้ว เนื่องจากได้ออกแบบอาคารสองหลังดังกล่าว ซึ่งเป็นอาคารที่สูงที่สุดและอาคารที่มีห้องกว้างที่สุดในประเทศได้สำเร็จ^{๒๖}

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของพระพรหมพิจิตรและพระสาโรชรัตนนิมมานก์นั้นอาจกล่าวได้ว่า แม้สถาปนิกที่สำเร็จเรียนวิชาสถาปัตยกรรมในระบบการศึกษาสมัยใหม่จากยุโรปจะถูกวางตัวให้เป็นผู้นำในทีมออกแบบตามหลักการทำงานของกรมศิลปากร แต่ช่างผู้เรียนรู้ฝึกฝนวิชาสถาปัตยกรรมแบบไทยในประเทศและมีแนวคิดในการกำหนดรูปแบบด้วยวิธีโบราณอย่างการตามอย่างครูกลับเป็นผู้กำหนดรูปทรงของอาคารให้สถาปนิกหัวหน้าทีมต้องออกแบบที่ว่างและโครงสร้างให้สอดคล้องกับรูปทรงนั้น ซึ่งความสัมพันธ์และกระบวนการทำงานทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นถึงความซับซ้อนของการออกแบบสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยแสดงให้เห็นว่าความรู้ ระบบการทำงาน และวิชาชีพสมัยใหม่ไม่ได้เข้ามาแทนที่สิ่งที่ปฏิบัติมาแต่เดิมเสียทีเดียว แต่มีการต่อรองจากความรู้และอาชีพแบบเก๋าร่วมอยู่

● การส่งเสริมคนไทยและลดการพึ่งพิงต่างชาติ: การก่อสร้างหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลังจากขั้นตอนการออกแบบ ได้มีการเรียกประกวดราคาค่าก่อสร้างในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๑ ตามหลักปฏิบัติของราชการในขณะนั้น ผู้รับเหมาที่ชนะการประกวดราคาจะต้องเคยทำงานกับรัฐบาลมาก่อน และต้องเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด ในครั้งนี้ มีผู้ยื่นซองประกวดราคา ๔ ราย ผู้ชนะการประกวดคือนายสง่าวรรณดิษฐ์ โดยเป็นผู้เสนอราคาถูกที่สุดเป็นอันดับ ๒ (๓๓๒,๐๐๐ บาท) รองจากบริษัท ดี อิมเพรสลิเตอร์ แต่บริษัทดังกล่าวยังไม่เคยทำงานกับรัฐบาลมาก่อน^{๒๓} นายสง่าได้เคยรับงานใหญ่ของรัฐบาลมาแล้ว เช่น งานกระทรวงศึกษาธิการมูลค่ากว่า ๑๖๖,๐๐๐ บาท^{๒๔}

ในภาวะที่รัฐบาลคณะราษฎรส่งเสริมให้คนไทยทำการค้าประกอบสัมมาอาชีพแทนชาวต่างชาติในทุกภาคส่วน สัญญาการก่อสร้างระบุว่าผู้รับเหมาจะต้องจ้างคนงานไทยอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ข้อตกลงนี้เป็นความพยายามส่วนหนึ่งของรัฐบาลที่จะให้คนไทยได้ฝึกและประกอบอาชีพช่างก่อสร้างเพื่อแทนที่คนงานจีนอพยพที่ประกอบอาชีพนี้มาเป็นระยะเวลาหลายทศวรรษนับตั้งแต่สยามเปิดประเทศทำการค้าขายอย่างเสรีกับต่างชาติโดยเฉพาะชาติตะวันตกหลังการทำสนธิสัญญาบาวริงในปี พ.ศ. ๒๓๙๘ เป็นต้นมา^{๒๕}

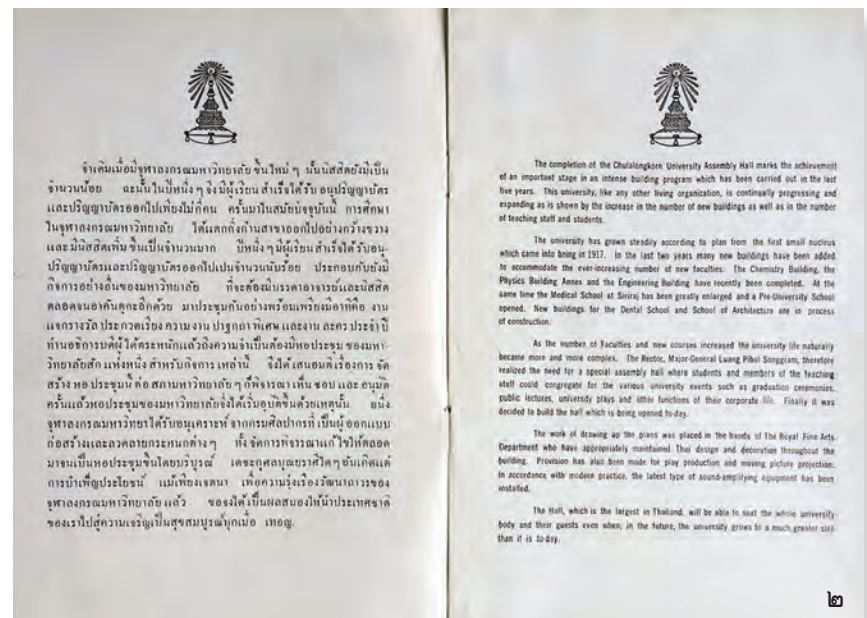

๑

ปกหนังสืองานฉลองหอประชุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๔๘๒

๒

คำกล่าวเปิดหอประชุมจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๔๘๒

๒

๑

๒

๑
ภายในหอประชุมปี พ.ศ. ๒๕๐๓
มองเห็นพัดลมดูดอากาศ

๒
การใช้ระเบียบที่ต่อเติมออกมาพร้อม
กับการทำผนังซีเมนต์บล็อกช่องลม

๓๔

การระบุให้ใช้แรงงานไทยร้อยละ ๕๐ นั้นนับว่าเป็นอัตราส่วนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สิ่งนี้สะท้อนถึง
ภาวะพึงพิงต่างชาติของสยามในรอบหลายทศวรรษแห่งการก้าวสู่ความเป็นสมัยใหม่ได้อย่างชัดเจน
ตัวอย่างอื่นๆ ในรายการประกอบแบบที่แสดงถึงสภาวะดังกล่าวที่ยังคงดำเนินอยู่มีตั้งแต่การระบุว่า
สุภภัณฑ์ทั้งหมดและไม้อัดต้องนำเข้าจากยุโรปและเก้าอี้ทุกตัวในหอประชุมต้องทำขึ้นจากไม้สักชั้นดี
โดยช่างจีนเชียงใหม่ ซึ่งเป็นช่างที่ได้รับการยอมรับว่ามีฝีมือดีที่สุดในการทำเครื่องเรือนไม้ในสยาม^{๒๖}

การก่อสร้างหอประชุมเริ่มต้นอย่างเป็นทางการในวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๑ ใช้เวลาก่อสร้าง ๕๐๐ วัน
โดยการส่งมอบงานมีขึ้นในวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๒ (ขณะนั้นวันขึ้นปีใหม่ยังคงเป็นวันที่ ๑ เมษายน)
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเป็นประธานในพิธีเปิด รายงาน
การเปิดอาคารและหนังสือที่ระลึกระบุถึงข้อมูลของหอประชุมอันแสดงถึงความก้าวหน้าของจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยและของชาติ อาทิ ความจุ ๒,๗๒๐ ที่นั่ง ซึ่งนับว่าเป็นห้องโถงที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และ
จะสามารถรองรับนิสิตทั้งมหาวิทยาลัย คณาจารย์ และแขกผู้มีเกียรติได้เต็มที่แม้ว่ามหาวิทยาลัยจะมีการ
ขยายตัวอีกในอนาคต^{๒๗} อีกทั้งยังเน้นย้ำถึงข้อเท็จจริงที่ว่าอาคารใหญ่โตอันประกอบไปด้วยระบบเสียง
อันทันสมัย ถูกออกแบบเป็นศิลปกรรมแบบไทยโดยคนไทย ใช้วัสดุทันสมัยอย่างคอนกรีต และวัสดุชั้นดี
อย่างกระเบื้องมุงหลังคาเคลือบสี ซึ่งสามารถผลิตในประเทศไทยได้แล้ว ทั้งสิ้น^{๒๘}

• การซ่อมแซมและปรับปรุงหอประชุมช่วงปี พ.ศ. ๒๔๘๔ - ๒๕๒๗

ในสัญญาการก่อสร้างได้ระบุไว้ว่าผู้รับเหมาจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมในช่วงห้าปีแรก
หากการชำรุดเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากการดำเนินงานของผู้รับเหมา^{๒๙} ปรากฏว่าเกิดการชำรุด
สองประการในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ หรือหลังจากการเปิดใช้งานสองปี ประการแรกเกิดการรั่วที่หลังคา ผู้รับ
เหมาชี้แจงว่าต้นตอของปัญหาคือกระเบื้องดินเผาเคลือบสีที่ใช้มุงหลังคาซึ่งเป็นกระเบื้องที่ผลิตภายใน
ประเทศไทยนั้นมีขนาดแต่ละแผ่นไม่เท่ากัน^{๓๐} ซึ่งแม้ว่าการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นในประเทศจะเป็นความภูมิใจ
ของรัฐบาลดังที่ประกาศไว้ในพิธีเปิดหอประชุม แต่สาเหตุที่แท้จริงของการใช้กระเบื้องที่ผลิตในประเทศ
นั้นเป็นเพราะว่าไม่สามารถนำเข้ากระเบื้องจากจีนซึ่งมีคุณภาพดีกว่าได้ เพราะเกิดสงครามระหว่างจีน
และญี่ปุ่นในปี พ.ศ. ๒๔๘๐^{๓๑} ประการที่สองคือปัญหาน้ำซึมที่ชั้นใต้ดิน ซึ่งผู้รับเหมาให้เหตุผลว่าเกิดจาก
แรงดันน้ำใต้ดินสูง^{๓๒} การแก้ปัญหาดังกล่าวคือ การสร้างทำกระเบื้องใหม่และรื้อพื้นและปูใหม่ทั้งหมด
ตามลำดับ ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีการซ่อมแซมดังกล่าว จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ที่มหาวิทยาลัยดำเนินการ
ซ่อมพื้นไม้ชั้นล่างและคร่ำที่ผุจากความชื้นโดยเปลี่ยนเป็นพื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก สิ้นงบประมาณ
๑๕๐,๐๐๐ บาท^{๓๓} ส่วนปัญหากระเบื้องมุงหลังคารั่วนั้นไม่ปรากฏหลักฐานการซ่อมจนถึง พ.ศ. ๒๕๐๕
โดยบริษัทสีลมก่อสร้างเป็นผู้รับเหมา^{๓๔}

เรื่องความร้อนอบอ้าวเป็นปัญหาใหญ่อีกอย่างหนึ่งของหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากเดิมที่ออกแบบมาให้ปิดประตูหน้าต่างเพื่อป้องกันเสียงรบกวนจากภายนอก ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการเรียกประกวดราคาการติดตั้งพัดลมดูดอากาศเพื่อระบายความร้อนภายใน^{๓๕} แต่หลังการติดตั้งปรากฏว่าเกิดแรงสั่นสะเทือนบนผนังมากขณะพัดลมเดินเครื่อง จึงยกเลิกการใช้งาน^{๓๖} ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีโครงการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ^{๓๗} แต่ด้วยเหตุผลบางประการจึงเลือกปรับปรุงช่องเปิดและผนังด้านข้างให้มีการระบายอากาศตามธรรมชาติแทน โดย ม.จ.โฆมยากร วรวรรณ คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ในขณะนั้นออกแบบให้ก่อผนังด้วยซีเมนต์บล็อกช่องลม และต่อเติมระเบียงคลุมด้วยหลังคาบริเวณด้านข้างทั้งสองข้างเพื่อกันฝนและเพิ่มพื้นที่ใช้สอย^{๓๘} การปรับปรุงในครั้งนี้สามารถแก้ปัญหาเรื่องความร้อนอบอ้าวได้ในที่สุด แต่ผลกระทบข้างเคียง คือ เสียงรบกวนจากภายนอก

แผนในการปรับปรุงครั้งใหญ่เริ่มต้นอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เมื่อที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยลงความเห็นว่หอประชุมเป็นอนุสรณ์สถานสำคัญของนิสิตทุกรุ่น แต่สภาพในขณะนั้นทรุดโทรมและมีระบบเสียง แสง และความเย็นที่ล้าสมัย สมควรได้รับการปรับปรุงให้ใช้การได้ต่อไปในระยะยาวโดยงบประมาณจากมหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งและการสมทบทุนจากนิสิตเก่าอีกส่วนหนึ่ง^{๓๙} ต่อมาโครงการปรับปรุงได้รับการอนุมัติในวงเงิน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยการประกวดราคาเลือกผู้รับเหมาเฉพาะรายสำหรับงานส่วนต่างๆ ด้วยความมุ่งหวังที่จะให้การปรับปรุงสมบูรณ์ที่สุดในแง่ของการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและการใช้สอยที่สมบูรณ์ขึ้น กล่าวคือขั้นต้นได้มีการคัดเลือกผู้รับเหมา

๑, ๒

ภาพภายในหอประชุมหลังมีการใช้ผนังบล็อกช่องลมแทนพัดลมดูดอากาศ

๑
รศ.ภิญโญ สุวรรณคีรี ขณะเขียนแบบ
ซุ้มลวดลายประดับกรอบเวที
หอประชุม มาตรฐาน ๑:๑
ในการบูรณะเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘

๒
การขนส่งชิ้นส่วนซุ้มลวดลายประดับ
กรอบเวทีหล่อคอนกรีตมาติดตั้งที่
หอประชุม ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘

๓
บล็อกช่องลมที่ผนังระเบียง
ถูกเปลี่ยนเป็นผนังก่ออิฐดิบเพื่อ
รองรับการใช้เครื่องปรับอากาศ
ในการบูรณะเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘

ระบบแสง ระบบเสียง และระบบปรับอากาศก่อน ซึ่งปรากฏว่าราคา
ประมูลอยู่ที่ ๓๕,๕๘๔,๑๗๗ บาท สภามหาวิทยาลัยจึงอนุมัติให้
ขยายวงเงินงบประมาณเป็น ๓๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในเดือนตุลาคม
พ.ศ. ๒๕๒๗^{๑๐} การปรับปรุงใช้เวลา ๑ ปี โดยเปิดใช้อีกเป็นครั้งแรก
ในงานพระราชทานปริญญาบัตร ในวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

กล่าวได้ว่าการออกแบบ ก่อสร้าง และการใช้งานหอประชุม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการก้าวเข้าสู่ความเป็น
สมัยใหม่ของสังคมไทย ซึ่งในกระบวนการนี้มีเรื่องของความพยายาม
ที่จะหาตำแหน่งแห่งที่ของมรดกทางวัฒนธรรม การต่อยอด ประยุกต์
ศาสตร์และศิลป์ รวมทั้งอาชีพแบบดั้งเดิม และการต่อรองกับความรู้อีก
หลักปฏิบัติ และวิชาชีพสมัยใหม่ นอกจากนั้นยังมีเรื่องของการกำหนด
สถานะและอัตลักษณ์ของชาติไทยในเวทีโลก รวมทั้งการสร้างความ
กินดีอยู่ดีและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่ด้วย แน่นนอน
ว่าในกระบวนการดังกล่าวมีอุปสรรคและข้อจำกัดมากมาย ซึ่งเป็น
สิ่งที่อนุชนรุ่นหลังสามารถเรียนรู้เพื่อเป็นบทเรียน การดูแลรักษา
ซ่อมแซม และปรับปรุงหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้คง
สภาพดีและพร้อมรับการใช้งานทุกยุคสมัยเพื่อเป็นสิ่งย้ำเตือนถึง
เรื่องราวในอดีตและความสัมพันธ์กับปัจจุบันจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดย
ตลอดระยะเวลาที่เปิดใช้งานหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมี
การซ่อมแซมปรับปรุงครั้งใหญ่ในทุกช่วง ๒๐ ปีโดยประมาณ จำนวน
๒ ครั้ง จากนั้นจึงทิ้งช่วงไปถึง ๓๐ ปี จนได้รับการปรับปรุงครั้งใหญ่
อีกครั้งหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘ ตามที่ได้บันทึกไว้ใน
หนังสือเล่มนี้

เชิงอรรถ

- ^๑ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร, “ความซาบซึ้งในน้ำพระทัยของสมเด็จพระเจ้าอวมงคลแพทย์,” **สารศิริราช** ๑, ๑ (๒๔๙๒) อ้างถึงใน ม.จ.ปิยะรังสิต รังสิต, **เกิดวังไม้**, (กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง, ๒๕๓๓). หน้า ๘๓.
- ^๒ เรื่องเดียวกัน
- ^๓ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, **ร.๖ ศ.๔/๕๙** เรื่องโรงเรียนมหาดเล็กหลวง อ้างถึงใน นิธิ สถาปิตานนท์, **๑๐๐ ปี ศิลปะ สถาปัตยกรรม วชิราวุธวิทยาลัย**, (กรุงเทพฯ: ลายเส้น, ๒๕๕๓). หน้า ๒๔.
- ^๔ ม.จ.ปิยะรังสิต รังสิต, **เกิดวังไม้**, (กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง). หน้า ๘๔.
- ^๕ หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **ปจ.๔.๓/๔** ก่อสร้างมหาวิทยาลัย.
- ^๖ หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๒๒.๕.๒** แบบแปลน.
- ^๗ “ตีกีศวกรรมใหม่,” **ข่าวช่าง** ๗, ๒ (กรกฎาคม ๒๔๗๘): ๑๖๖.
- ^๘ หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๒๒.๕.๒** แบบแปลน.
- ^๙ “New education facilities in Siam,” **The Singapore Free Press and Mercantile Advertiser** (2 August 1935): 7.
- ^{๑๐} พระพรหมพิจิตร, “ปรานีศิลปกรรมของไทย,” **ศิลปากร** ๑, ๑ (มิถุนายน ๒๔๘๐): ๓๖-๔๓.
- ^{๑๑} สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, **ส ร ๐๒๐๑.๓๘** งานแสดงพิพิธภัณฑ์ต่างประเทศ.
- ^{๑๒} สิปปะ ต้วมั้ง, “การศึกษาสถาปัตยกรรมโครงสร้างคอนกรีตของพระพรหมพิจิตร,” (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘), หน้า ๒๐๔.
- ^{๑๓} หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๒๒.๕.๒** แบบแปลน.
- ^{๑๔} แนวความคิดนี้ที่ถูกกล่าวถึงในนิทรรศการ *‘จากเส้นครูสู่ศิษย์’* คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๓-๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๕.
- ^{๑๕} พระสาโรชรัตนนิมมานก์, *“คอนกรีต,” จดหมายเหตุสมาคมสถาปนิกสยาม* ๑, ๖ (มีนาคม ๒๔๗๗): ๔-๙.
- ^{๑๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.
- ^{๑๗} แสงอรุณ รัตกสิกร, “สถาปัตยกรรมหลังเสาชิงช้า,” ใน **แสงอรุณ** ๒, (กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง, ๒๕๒๔), หน้า ๙๗.
- ^{๑๘} สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, **ศ ๕ ๐๗๐๑.๑.๑/๑** ตั๊กกรมศิลปากร.
- ^{๑๙} พระพรหมพิจิตร, “ปรานีศิลปกรรมของไทย,” หน้า ๓๙.
- ^{๒๐} หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๑๘** ที่ดิน ทรัพย์สิน ก่อสร้าง ซ่อมแซม.
- ^{๒๑} เรื่องเดียวกัน.

- ^{๒๒} ม.ร.ว.สตีล ลดาวัลย์, “พระสาโรชรัตนนิมมานก์ (สาโรช สุขยางค์),” **ประวัติครู** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๔). หน้า ๑๓๓-๑๔๓.
- ^{๒๓} หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๑๘** ที่ดิน ทรัพย์สิน ก่อสร้าง ซ่อมแซม.
- ^{๒๔} ผู้รับเหมาอีกสองรายที่ยื่นซองประกวดราคาคือ นายอิว ่วนเลียงไถ่ และโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวายซึ่งเสนอราคาสูงสุด และงานที่เคยทำกับรัฐบาลมาแล้วยังเป็นโครงการที่มีมูลค่าน้อยกว่าที่นายสง่าเคยทำ
- ^{๒๕} หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๑๘** ที่ดิน ทรัพย์สิน ก่อสร้าง ซ่อมแซม.
- ^{๒๖} หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๒๒.๕.๒** แบบแปลน.
- ^{๒๗} จากสูจิบัตร งานฉลองหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๔๘๒ ใน หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๑๘** ที่ดิน ทรัพย์สิน ก่อสร้าง ซ่อมแซม.
- ^{๒๘} หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๑๘** ที่ดิน ทรัพย์สิน ก่อสร้าง ซ่อมแซม.
- ^{๒๙} เรื่องเดียวกัน.
- ^{๓๐} เรื่องเดียวกัน.
- ^{๓๑} หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๒๒.๕.๒** เรื่องแบบแปลนหอประชุม.
- ^{๓๒} เรื่องเดียวกัน.
- ^{๓๓} เรื่องเดียวกัน.
- ^{๓๔} หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๒๒.๕** กรรมการก่อสร้างอาคาร.
- ^{๓๕} รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๑๔๗ (๒๗ พ.ค. ๒๔๙๒) และ รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๑๔๙ (๔ ต.ค. ๒๔๙๒).
- ^{๓๖} สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ม.ร.ว.เน่งน้อย ศักดิ์ศรี, ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๔.
- ^{๓๗} สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (๓) **ส ร ๐๒๐๑.๕.๔/๑๐** การติดตั้งระบบปรับอากาศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ^{๓๘} เรื่องเดียวกัน.
- ^{๓๙} รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๔๑๑ (๒๗ ม.ค. ๒๕๒๖).
- ^{๔๐} รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๔๓๐ (๒๕ ต.ค. ๒๕๒๗).

หอประชุมในประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

นับตั้งแต่เปิดใช้งานในวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๒ จวบจนปัจจุบัน หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาปัตยกรรมที่มีบทบาทในประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยตลอดมา เป็นศูนย์กลางของมหาวิทยาลัยทั้งในเชิงกายภาพและในเชิงสัญลักษณ์ มีรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบไทยประยุกต์ ควบคู่ไปกับการใช้สอยที่ทันสมัย มีที่ตั้งอันโดดเด่นในมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ใจกลางพระนคร สื่อถึงปณิธานและพันธกิจในการเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของประเทศของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดช่วงเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา

หอประชุมจุฬาฯ มีบทบาทในการรองรับกิจกรรมหลากหลายประเภท ได้แก่ พิธีพระราชทานปริญญาบัตร พิธีประสาทปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ การแสดงดนตรีและละคร ปาฐกถาและการอภิปราย การประชุมระหว่างประเทศและการประชุมวิชาการ พิธีไหว้ครู การปฐมนิเทศนิสิตใหม่ งานรับน้อง หรือแม้แต่การแข่งขันกีฬาในสนามด้านนอกหอประชุม ด้วยลักษณะของอาคารที่ประกอบด้วยห้องประชุมขนาดใหญ่ ห้องประชุมขนาดกลาง ห้องรับรอง และส่วนบริการต่างๆ อย่างครบครัน ทำให้หอประชุมจุฬาฯ มีความเป็นอเนกประสงค์ มีการใช้งานที่หลากหลาย

ด้วยตระหนักในบทบาทอันสำคัญของอาคารหลังนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงดูแลรักษาอาคารหอประชุมสืบทอดมาเป็นเวลากว่าแปดทศวรรษ แม้จะมีการปรับปรุงอาคารให้แข็งแรงทันสมัย มีระบบอาคารสมัยใหม่เพิ่มเติมเข้าไปตามความจำเป็น แต่ก็ยังคงธำรงรักษารูปลักษณ์และสาระสำคัญทางสถาปัตยกรรมของอาคารหลังเดิม ที่พระสาโรชรัตนนิมมานก์ (สาโรช สุขยางค์) และพระพรหมพิจิตร (พรหม พรหมพิจิตร) ได้ออกแบบไว้อย่างประณีต และได้กลายเป็นมรดกสถาปัตยกรรมไทย สืบมาจนทุกวันนี้

๑, ๒

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหา
อานันทมหิดล เสด็จพระราชดำเนิน
ทรงเยี่ยมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พร้อมด้วยสมเด็จพระอนุชาธิราช
และสมเด็จพระราชชนนี วันที่ ๕
มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๙

๑๒

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิธีพระราชทานปริญญาบัตร

พิธีพระราชทานปริญญาบัตร ภายในหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งแรกมีขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร รัชกาลที่ ๘ ซึ่งได้เสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานปริญญาบัตร เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๙ นับเป็นการพระราชทานปริญญาบัตรภายในหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นครั้งแรกและครั้งเดียวในรัชสมัย

ในรัชกาลปัจจุบัน พิธีพระราชทานปริญญาบัตร ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ปีเดียวกับที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ นิวัติพระนคร ในครั้งนั้นได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มาพระราชทานปริญญาบัตร แก่บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา และพระราชทานพระบรมราโชวาท แก่บัณฑิต ซึ่งได้กลายเป็นประเพณีสืบต่อมาในช่วงรัชสมัย ยกเว้นในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๗ ในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ เท่านั้น ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้

๒, ๓, ๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการพระราชทานปริญญาบัตร ประจำปีการศึกษา ๒๕๐๖ ณ หอประชุมจุฬาฯ

๑, ๒

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราช
ดำเนินแทนพระองค์ พระราชทาน
ปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์
มาพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในปี
ดังกล่าว

ต่อมาในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๑
ในวันที่ ๘ และ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ พระราชทาน
ปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อแบ่งเบาพระ
ราชภาระ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินแทน
พระองค์ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรสืบมาจนทุกวันนี้

วันทรงดนตรี

ในวันพระราชทานปริญญาบัตร ณ หอประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชกระแส ตอนท้ายทรงกล่าวว่า พระองค์ทรงเสียพระราชหฤทัยมากที่มีได้ประทับอยู่เพื่อเสวยพระสุธารสในวันนั้นได้อย่างที่เคยทุกๆ ปีมา เพราะสมเด็จพระบรมราชินีนาถกำลังจะประสูติสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ ซึ่งภายหลังได้เฉลิมพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี

ในภายหลัง คณะนิสิตได้ทำหนังสือกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อถวายของขวัญและถวายพระพรชัยมงคลแด่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอพระองค์ใหม่ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นิสิตเข้าเฝ้าฯ ในวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐ ณ เวทีลีลาศ สวนอัมพร เนื่องจากวันนั้นตรงกับวันศุกร์ ซึ่งเป็นวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงดนตรีก็บังงลายคราม เพื่อออกอากาศทางสถานีวิทยุ อ.ส. ในวันนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีรับสั่งให้นิสิตทำตามสบายไม่เป็นทางการ ให้ถือว่าอยู่ในบ้านของพระองค์ท่าน พระองค์ทรงเดี่ยวแซกโซโฟนพระราชทานแก่นิสิต และผู้ขอฟังเพลง ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอทรงขอฟังเพลงจากวงดนตรีและให้นิสิตร้องเพลง มหาจุฬาลงกรณ์ อีกด้วย

๑

วันทรงดนตรี ๑๒ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๕๐๒

๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม
ราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน
ทรงดนตรี หอประชุมจุฬาฯ
วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖

วันทรงดนตรี ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๑

ในปีถัดมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณนำวงลายคราม ไปแสดงดนตรีที่หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บรรยากาศของงานคล้ายกับการแสดงดนตรีที่สวนอัมพร นับแต่นั้นมา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงกราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนินทรงดนตรีที่หอประชุมจุฬาฯ เป็นประจำทุกปี เรียกกันว่า วันทรงดนตรี ซึ่งมีกำเนิดมาจากพระมหากรุณาธิคุณพิเศษที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยกเว้นปีที่มีพระราชภารกิจมาก ได้แก่การเสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศ จนภายหลังเมื่อพระราชกรณียกิจเพิ่มทวีมากยิ่งขึ้น วันทรงดนตรีจึงได้ยุติลงใน พ.ศ. ๒๕๑๖ โดยที่ทางมหาวิทยาลัยยังคงจัดการแสดงดนตรี ณ หอประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นประจำ ในวันที่ ๒๐ กันยายนของทุกปี เพื่อน้อมรำลึกถึงความผูกพันและความสำคัญของงานวันทรงดนตรี ตลอดจนพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีให้แก่ประชาคมจุฬาฯ สืบมาจนทุกวันนี้

๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง
แซ็กโซโฟน ณ หอประชุมจุฬาฯ
วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๖

๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงดนตรี ณ หอประชุมจุฬาฯ
วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๘

๑

๑, ๒

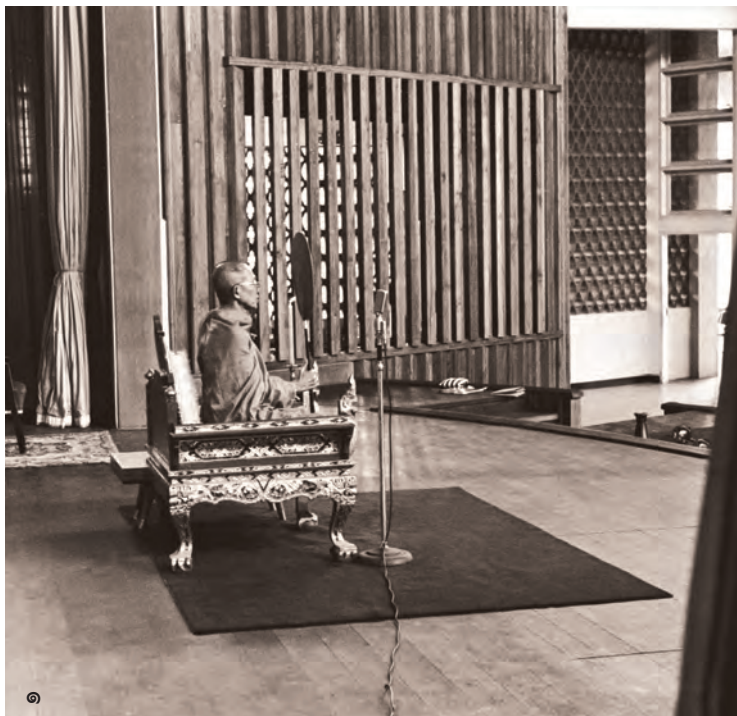
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม
ราชินีนาถ และสมเด็จพระราชชนนี
ศรีสังวาลย์ ทรงฟังการอภิปราย
เรื่องพระพุทธศาสนากับนิสิต
ในมหาวิทยาลัย จัดโดยกลุ่มศึกษา
พุทธศาสตร์และประเพณี
วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๔

๒

การปาฐกถาและการอภิปราย

พันธกิจประการหนึ่งที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดำเนินมาช้านาน
คือการจัดกิจกรรมทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ ยังความจำเริญ
งอกงามทางสติปัญญา ให้แก่สาธารณชนผู้สนใจมาช้านาน โดย
เฉพาะการจัดการปาฐกถา การอภิปราย ตลอดจนการแสดงธรรม
ซึ่งได้ใช้พื้นที่หอประชุมจุฬาฯ เป็นที่จัดงานอย่างต่อเนื่อง ด้วยเป็น
หอประชุมขนาดใหญ่ที่สามารถรองรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ
ได้เป็นจำนวนมาก

๑

๒

การปาฐกถา การอภิปราย ตลอดจนการแสดงธรรมหลายครั้ง เป็นกิจกรรมวิชาการระดับประเทศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตลอดจนพระบรมวงศ์ชั้นสูง ได้แก่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงร่วมในกิจกรรมต่างๆ หลายครั้ง ตัวอย่างเช่น ในวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงฟังการอภิปรายเรื่อง พระพุทธศาสนากับนิสิตในมหาวิทยาลัย จัดโดยกลุ่มศึกษาพุทธ ศาสตร์และประเพณี ส.จ.ม. ณ หอประชุมจุฬาฯ

๓

๑, ๒, ๓
สมเด็จพระมหาวีรวงศ์แสดงธรรม
เทศนา ณ หอประชุมจุฬาฯ วันที่
๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

๑

๒

๓

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี องค์อุปถัมภ์ของกลุ่มศึกษา
พุทธศาสตร์และประเพณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสด็จพระราช
ดำเนินทรงฟังการบรรยายทางพุทธศาสนา ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๕๐๓ และเสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานในการ
อภิปราย เรื่อง พุทธวิหารกับนิสิต ในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ.
๒๕๐๖ เป็นต้น

๑, ๒

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราช
ชนนี เสด็จฯ ในการอภิปราย
ณ หอประชุมจุฬาฯ วันที่ ๒๖
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๖

๓

พลเอกประภาส จารุเสถียร แสดง
ปาฐกถาที่หอประชุมจุฬาฯ เรื่อง
“ความสัมพันธ์และความร่วมมือ
ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน”
วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๘

๑

๒

๓

๑, ๒, ๓

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงฟังบรรยาย ปาฐกถาสีรินธร เรื่อง “การพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทย” โดย ม.ล. ปิ่น มาลากุล ณ ห้องประชุมสารนิเทศ วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๐

๑

๒

๓

การประชุมต่างประเทศและประชุมวิชาการ

นับตั้งแต่แรกสร้างจวบจนปัจจุบัน หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เป็นสถานที่จัดการประชุมในระดับต่างๆ ทั้งการประชุมในมหาวิทยาลัย การประชุมระดับชาติ และการประชุมนานาชาติ ด้วยเป็นสถานที่ประชุมขนาดใหญ่ มีที่ตั้งอันโดดเด่นเป็นสง่า ทั้งยังมีห้องประชุม ทั้งขนาดใหญ่และขนาดกลางที่มีระบบโสตทัศนอุปกรณ์อันสามารถรองรับการประชุมและกิจกรรมเกี่ยวเนื่องได้หลายประเภท

๑, ๒, ๓

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนิน
ทรงเปิดและทรงร่วมการประชุม
วิชาการด้านภาษาศาสตร์ ณ
หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๔

๑

๑, ๒

าพณา เฮคลิงเกอร์ เอกอัครราชทูต
สหรัฐอเมริกาบรรยายเรื่องความ
สัมพันธ์ไทย-สหรัฐอเมริกาใน
สหัสวรรษหน้า ณ ห้องประชุม
สารนิเทศ หอประชุมจุฬาฯ
วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

๒

การทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และการประสาทปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์

การประสาทปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เป็นแบบแผนธรรมเนียมของสถาบันอุดมศึกษาที่ประสงค์จะยกย่องเกียรติคุณบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาต่างๆ ตลอดจนบุคคลสำคัญที่ก่อปรด้วยคุณงามความดี เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาใดสาขาหนึ่ง

การประสาทปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ครั้งแรกในประเทศไทย มีขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิต ณ หอประชุม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในครั้งนั้นสภามหาวิทยาลัยได้ขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวายปริญญารัฐศาสตรคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อเป็นเกียรติยศแก่มหาวิทยาลัย

๑
 าทพณา ไฮน์ริช ลิบเก้ ประธานาธิบดี
 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี รับมอบ
 ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์
 วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕

๒
 นายโรเบิร์ต ชาร์เจนต์ ซีไรเวอร์
 จูเนียร์ รับมอบปริญญารัฐศาสตร
 คุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์
 วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๗

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นับแต่นั้นเป็นต้นมา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ทูลเกล้าฯ ถวาย
 ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ในสาขาวิชาต่างๆ แต่พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตลอดจนพระบรมวงศ์ชั้นสูงในวาระต่างๆ กัน

๓
 ประธานาธิบดีลินดอน บี. จอห์นสัน
 รับพระราชทานปริญญารัฐศาสตร
 คุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ วันที่ ๒๙
 ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๙

๑

ฯพณฯ วี. วี. คีรี ประธานาธิบดี
สาธารณรัฐอินเดียรับพระราชทาน
ปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
กิตติมศักดิ์ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ.
๒๕๑๕

๒

ฯพณฯ อิล กวอน จุง นายกรัฐมนตรี
สาธารณรัฐเกาหลีใต้ รับมอบ
ปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
กิตติมศักดิ์ วันที่ ๔ กันยายน พ.ศ.
๒๕๑๐

๑

๒

๓

๔

พิธีไหว้ครู

พิธีไหว้ครูเป็นกิจกรรมที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้นเป็นประจำทุกปีการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตแสดงความเคารพ ความกตัญญูตวที่ต่อครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

๑, ๒

พิธีไหว้ครูที่หอประชุมจุฬาฯ
วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗

๓, ๔

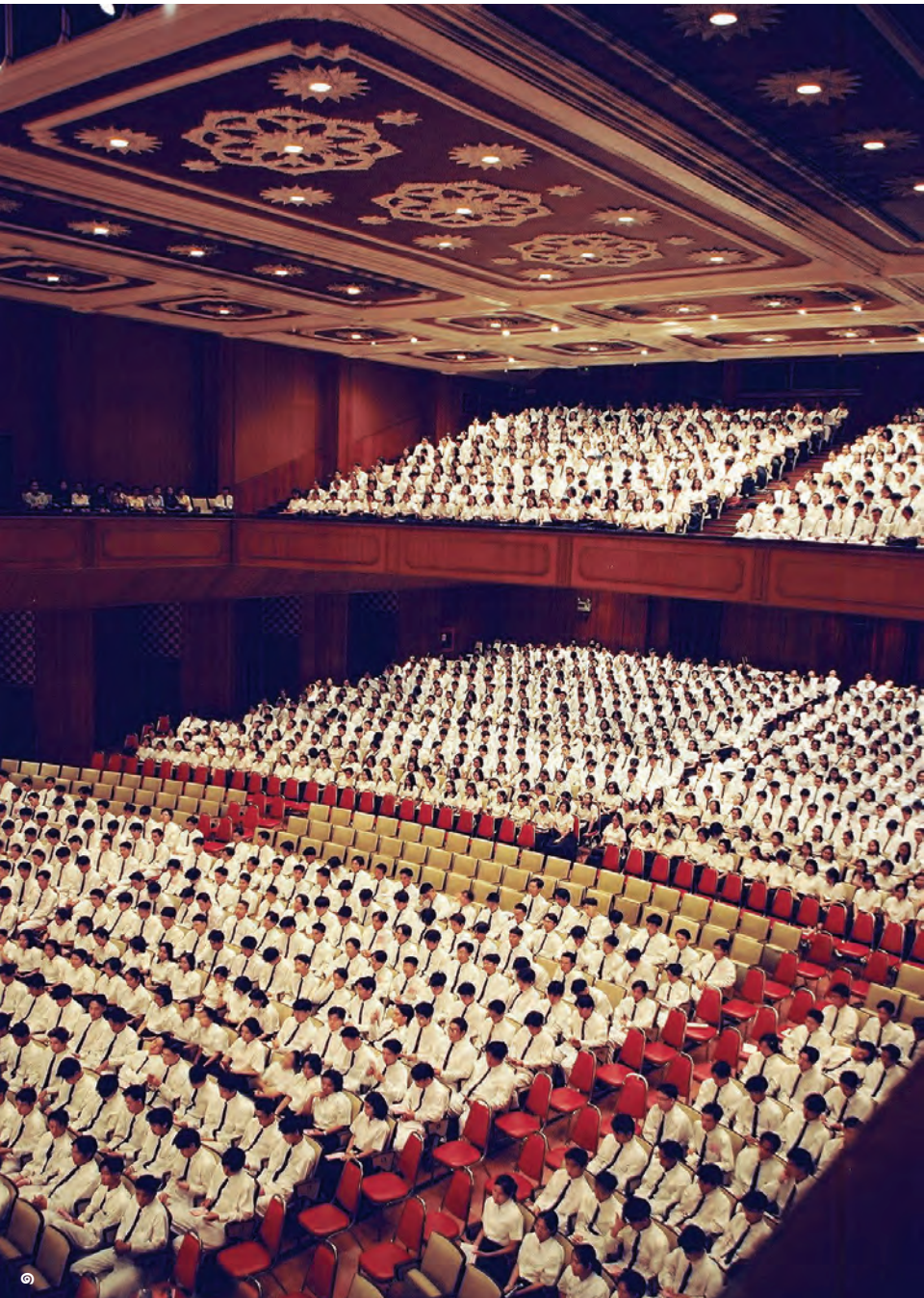
พิธีไหว้ครูที่หอประชุมจุฬาฯ
วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๙

๑

พิธีไหว้ครูที่หอประชุมจุฬาฯ
วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๓

และเพื่อสืบสานคุณค่าอันดีงามของประเพณีไหว้ครู โดยใช้หอประชุมจุฬาฯ เป็นสถานที่จัดพิธี ซึ่งในปัจจุบันนี้เริ่มต้นด้วยการที่นิสิตมาประชุมกัน กล่าวคำไหว้ครู จบแล้ว ผู้แทนนิสิตใหม่และนิสิตปัจจุบัน นำดอกไม้ธูปเทียนขึ้นกราบอธิการบดี อธิการบดีเจิมตำรา ผู้แทนนิสิตมอบพวงมาลัยแด่คณาจารย์

จากนั้นอธิการบดีเป็นประธานในพิธีมอบรางวัลแก่นิสิตที่มีผลงานดีเด่นด้านต่างๆ ได้แก่ รางวัลประกวดคำกลอนรำลึกพระคุณครู รางวัลนักกิจกรรมดีเด่น ชมรมดีเด่น โครงการดีเด่น เกียรติบัตรสำหรับนักกิจกรรม เกียรติบัตรสำหรับนิสิตดีเด่น รางวัลเครื่องหมายสามารถนักกีฬา รางวัลเรียนดี เข็มตำแหน่งกรรมการสโมสรนิสิต รางวัลประกวดพานไหว้ครู เป็นต้น สุดท้ายอธิการบดีกล่าวให้โอวาทแก่นิสิตใหม่และนิสิตปัจจุบัน เป็นอันเสร็จพิธีไหว้ครู

๑, ๒

พิธีไหว้ครู ประจำปีการศึกษา
๒๕๔๒ และปีการศึกษา ๒๕๔๔

๑

๒

๓

๑, ๒, ๓

พิธีไหว้ครู ประจำปีการศึกษา
๒๕๕๘

พิธีปฐมนิเทศนิสิตใหม่

พิธีปฐมนิเทศนิสิตใหม่ในระดับปริญญาตรี เป็นกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นเป็นประจำที่หอประชุมจุฬาฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้อนรับนิสิตใหม่สู่ก้าวแรกในรั้วจามจุรี ให้มีความภาคภูมิใจในความเป็นนิสิตจุฬาฯ ตลอดจนแนะนำนิสิตใหม่ให้รับรู้ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัย ค่านิยมและคุณธรรมนิสิต ตลอดจนแนวทางการใช้ชีวิตนิสิตในจุฬาฯ มักใช้หอประชุมเป็นสถานที่จัดพิธีปฐมนิเทศ ด้วยเป็นอาคารสำคัญที่มีประวัติผูกพันกับประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมาช้านาน เป็นศูนย์กลางของมหาวิทยาลัย ทั้งในเชิงสัญลักษณ์และในเชิงกายภาพ และมีพื้นที่กว้างขวาง สามารถรองรับจำนวนนิสิตใหม่ที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีได้

๑, ๒

การปฐมนิเทศนิสิตใหม่
ที่หอประชุมจุฬาฯ วันที่ ๑๒
มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗

๓

การปฐมนิเทศนิสิตใหม่
ที่หอประชุมจุฬาฯ
พ.ศ. ๒๕๐๙

๔

การปฐมนิเทศนิสิตใหม่
ที่หอประชุมจุฬาฯ
พ.ศ. ๒๕๑๘

๑

๒

ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้นมา เมื่อมีการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระปิยมหาราชและสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าขึ้นที่หน้า หอประชุมจุฬาฯ ก็ได้มีการจัดพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนเป็นนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สนามหน้าพระบรมราชานุสาวรีย์ โดยมีหอประชุมจุฬาฯ เป็นฉากหลัง เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและ สำนึกสาธารณะให้แก่นิสิตใหม่ ตลอดจนปลูกฝังให้เกิดความ ภาคภูมิใจในเกียรติภูมิและความรับผิดชอบต่อการร่วมเป็นประชา คมจุฬาฯ ที่มีต่อสังคมต่อไป

๑, ๒

การปฐมนิเทศนิสิตใหม่ที่
หอประชุมจุฬาฯ พ.ศ. ๒๕๕๕

งานรับน้อง

งานรับน้องเป็นส่วนหนึ่งของการต้อนรับนิสิตใหม่ ให้นิสิตได้คุ้นเคยและทำความรู้จักกับเพื่อนและรุ่นพี่ ให้รู้จักสามัคคี รู้จักปรับตัว รู้จักการวางตัว กิริยามารยาทที่ควรปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันในสังคมมหาวิทยาลัย โดยมีทั้งการรับขวัญน้องใหม่ กิจกรรมที่สนุกสนานและสร้างสรรค์ และกิจกรรมเพื่อสังคม และการบำเพ็ญประโยชน์

๑

พิธีต้อนรับน้องใหม่ พ.ศ. ๒๕๐๔

๒

พิธีต้อนรับน้องใหม่ พ.ศ. ๒๕๐๕

๓, ๔

พิธีต้อนรับน้องใหม่ พ.ศ. ๒๕๐๘

๑, ๒

พิธีต้อนรับน้องใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๒

๓

พิธีต้อนรับน้องใหม่ พ.ศ. ๒๕๔๒

๔

พิธีต้อนรับน้องใหม่ พ.ศ. ๒๕๔๓

๕

พิธีต้อนรับน้องใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๘

เช่นเดียวกับพิธีปฐมนิเทศ งานต้อนรับของมหาวิทยาลัย ใช้หอประชุมเป็นสถานที่จัดงาน ทั้งภายในหอประชุม และบริเวณโดยรอบ แม้จำนวนนิสิตใหม่จะเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่หอประชุมจุฬาฯ ก็ยังคงสามารถรองรับกิจกรรมการต้อนรับได้ ดังเช่นที่เคยเป็นมา กว่าเก้าทศวรรษ เพื่อให้ก้าวแรกในรั้วจามจุรีเป็นก้าวที่อบอุ่นและสร้างสรรค์

๑

๒

การแสดงดนตรีและศิลปะการแสดง

ด้วยความพร้อมของสถานที่ โดยเฉพาะระบบโสตทัศนูปกรณ์ ฉากตลอดจนการออกแบบทางอุโมงค์วิทยา ห้องประชุมใหญ่ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงสามารถปรับใช้สำหรับการแสดงดนตรีละคร ตลอดจนนาฏศิลป์หลากหลายรูปแบบ นับตั้งแต่แรกก่อสร้างจวบจนปัจจุบัน โดยที่ทางมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการปรับปรุงอาคารให้มีระบบอาคารที่ได้มาตรฐาน เหมาะสมสำหรับการแสดงดนตรีและศิลปะการแสดงอยู่เสมอมา

๑, ๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ทอดพระเนตรการแสดงละคร เนื่องในการฉลอง ๕๐ ปีแห่งการสถาปนามหาวิทยาลัย วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๐

๑, ๒

งานอมตะดนตรี ฉลอง ๘๐ ปี แห่งการ
สถาปนามหาวิทยาลัย วันที่ ๒๒
มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

๖๘

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓, ๔

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ทรงดนตรี
ในงานเฉลิมฉลอง ๘๖ ปีแห่ง
การสถาปนามหาวิทยาลัย
วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๔๖

๕

การแสดงจุฬาฯ วิถี สีลา สุนทรภรณ์
ศตวรรษานุสรณ์ ศ. ดร.บุญรอด
ปิณฑสันต์ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.
๒๕๕๘

การประชุมระหว่างประเทศและการประชุมวิชาการ

๑

๒

๓

๑, ๒, ๓

การตกลงทางวัฒนธรรมระหว่าง
ไทยกับญี่ปุ่น พ.ศ. ๒๔๘๔

๑

๒

๓

๔

๑
การประชุมเรื่องตลาดร่วมในยุโรป
ณ หอประชุมจุฬาฯ วันที่ ๑
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕

๒, ๓
การประชุมสหพันธ์สถาบัน
อุดมศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้ วันที่ ๒๕-๒๙ กรกฎาคม พ.ศ.
๒๕๑๑

๔
การประชุมวิชาการลายสือไทย
ครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๐-๒๑ มิถุนายน
พ.ศ. ๒๕๒๑

๑

๑

การประชุมปฏิบัติการ เรื่องการผลิต
สื่อการสอนชนิดแผ่นโปร่งใส ครั้งที่ ๔
วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

๒, ๓

งานพื้ชานานาชาติ วันที่ ๗
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕

๗๒

๗

๘

๑

๒

๓

๔

๕

๑, ๒, ๓, ๔, ๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินในการประชุมวิชาการนานาชาติ เรื่อง “การพัฒนาเด็กและเยาวชน: โอกาสและความเสมอภาคไร้พรมแดน” ณ หอประชุมจุฬาฯ ในวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

๒

๓

๔

พิธีบวงสรวง

พิธีบวงสรวงคือการบูชาเทพยดา หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันพึงเคารพด้วยเครื่องสังเวยและดอกไม้ธูปเทียนเพื่อความเป็นสิริมงคลในการประกอบกิจการต่างๆ สำหรับการอนุรักษ์อาคารหอประชุมจุฬาฯ ในครั้งล่าสุดนี้ ทางมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีพิธีบวงสรวงตามประเพณีปฏิบัติสองครั้ง

ครั้งแรกเป็นการบวงสรวงพระบรมสาทิสลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อเริ่มการบูรณะอาคาร ในวันเสาร์ที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ส่วนครั้งที่สองเป็นพิธีบวงสรวงและอัญเชิญพระบรมสาทิสลักษณ์ทั้งสองภาพขึ้นประดิษฐานในวันอังคารที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เมื่อการบูรณะอาคารแล้วเสร็จสมบูรณ์

๑, ๒, ๓, ๔

พิธีบวงสรวง ณ หอประชุมจุฬาฯ
วันอังคารที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

การปรับปรุงซ่อมแซม หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

การปรับปรุงซ่อมแซมหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในครั้งนี้ ทางมหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้คณะทำงานซึ่งประกอบด้วย คณาจารย์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ เป็นผู้ออกแบบปรับปรุงซ่อมแซม ได้แก่

สถาปนิก

อาจารย์ เผ่า สุวรรณศักดิ์ศรี (หัวหน้าคณะทำงาน)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประชา แสงสายัณห์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงศกร ยิ้มสวัสดิ์
อาจารย์ นภัส ขวัญเมือง
อาจารย์ ศุภวัฒน์ หิรัญธนวิวัฒน์
อาจารย์ จักรพร สุวรรณนคร

สถาปนิกตกแต่งภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา พิมพิริยะกุล
อาจารย์ สุภาวรรณ เอาทองทิพย์

ภูมิสถาปนิก

รองศาสตราจารย์ จามรี อาระยานิมิตสกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.อริยา อรุณินท์
นายอดิเรก เศวตเศรณี
นายสีบสิริ ศรีธัญรัตน์

วิศวกรรมโครงสร้าง

ศาสตราจารย์ ดร.ทักษิณ เทพชาตรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิรวัตร บุญญฐิติ

วิศวกรไฟฟ้า

รองศาสตราจารย์ ดร.สุขุมวิทย์ ภูมิวุฒิสาร

วิศวกรเครื่องกล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสถียร วงศ์สารเสริฐ

วิศวกรสุขาภิบาล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร ภูประเสริฐ

ที่ปรึกษาด้านระบบอคูสติก

อาจารย์ วิสิทธิ์ สีลาศิริวงศ์

หลังจากได้รับมอบหมายจากทางมหาวิทยาลัย ทางคณะทำงานได้ทำการสำรวจสภาพปัญหา ทำการ
รังวัดเขียนแบบสภาพก่อนปรับปรุง นำข้อมูลปัญหาต่างๆมาวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ปัญหา ทำการ
ออกแบบปรับปรุงซ่อมแซม และควบคุมการก่อสร้าง

สภาพปัญหา ก่อนดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซม

- สภาพปัญหาด้านการใช้สอยอาคาร

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ โดยใช้เป็นที่จัดการประชุม การแสดง และงานพิธีการต่างๆ เช่น งานพิธีพระราชทานปริญญาบัตร งานพิธีไหว้ครู เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมจำนวนผู้ใช้งานมีไม่มากเท่าปัจจุบัน และไม่ต้องการระบบต่างๆ ที่ซับซ้อนมากนัก จึงไม่มีปัญหาในการใช้งานแต่อย่างใด แต่ปัจจุบันจากจำนวนผู้ใช้หอประชุมในงานต่างๆ มีจำนวนมากขึ้นทำให้ที่นั่งภายในหอประชุมไม่เพียงพอ โดยเฉพาะการใช้งานพิธีพระราชทานปริญญาบัตรที่มีจำนวนบัณฑิตเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทำให้ต้องมีการตั้งเต็นท์ผ้าใบชั่วคราวเพื่อรองรับจำนวนบัณฑิตเหล่านี้ อีกทั้งการจัดการประชุม การแสดง และการแสดงดนตรีต่างๆ ที่ต้องการระบบเสียงที่มีคุณภาพ สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงให้รับชมกันได้ทั่วถึง มีระบบแสงสว่าง ระบบปรับอากาศ และระบบความปลอดภัยด้านอัคคีภัยที่ได้มาตรฐานมากขึ้น ปัญหาอีกประการคือ ห้องน้ำมีจำนวนไม่เพียงพอ และไม่รองรับการใช้งานของผู้พิการ

๑

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ก่อนการปรับปรุง

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก่อนการปรับปรุง

- สภาพปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของพื้นที่โดยรอบ

ในส่วนสภาพแวดล้อมโดยรอบหอประชุมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปได้แก่ พื้นที่บริเวณโดยรอบที่มีการปรับระดับให้สูงขึ้น ทั้งถนนที่เชื่อมต่อกับหมู่อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ และอาคารมหาชิราวุธทางด้านทิศตะวันออก ถนนด้านทิศตะวันตกซึ่งเป็นที่ตั้งของเสาธง ลานจอดรถทางทิศเหนือของหอประชุม และลานอเนกประสงค์ ประชุมกรทางด้านทิศใต้ของหอประชุม ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้งานทำให้บันไดทางเข้าหอประชุม และปิกโคงทางเข้าด้านข้างหอประชุมทั้งสองด้านมีระดับต่ำ น้ำท่วมขังในเวลาฝนตกไม่สามารถใช้งานได้สะดวก

๑

ทางเข้าด้านข้างหอประชุมทางทิศเหนือระดับต่ำกว่าพื้นถนน

๒

บันไดขึ้นหอประชุมทางด้านทิศตะวันตกก่อนการปรับปรุงมีระดับต่ำกว่าพื้นถนน

๓

สภาพโถงทางเข้าด้านข้างหอประชุมทั้งสองด้านที่มีระดับต่ำกว่าพื้นที่โดยรอบ

๒

๓

• สภาพปัญหาจากความเสียหายทางกายภาพของอาคาร

นอกจากนี้ในการสำรวจพบว่าผิวอาคารโดยรอบปูนมีการแตกร้าวและหลุดร่อนบางส่วน พื้นลาดฟ้าบริเวณปีกโถงพักคอยทั้งสองด้านของหอประชุมกระเบื้องหลุดร่อน ปูนทรายเสื่อมสภาพ ทำให้มีน้ำรั่วบางส่วนที่อธิบายน้ำฝนจากส่วนลาดฟ้าชำรุด ก่อให้เกิดความชื้นและสร้างความเสียหายให้กับปูนฉาบผิวอาคารสำหรับภายในห้องประชุมใหญ่ พื้นที่ที่นั่งชั้นที่ ๑ มีการแตกร้าวบางส่วน ช่องแสงบริเวณชั้นที่ ๒ ของหอประชุมถูกผนังปิดไว้เพราะไม่ต้องการให้แสงรบกวนการแสดงภายในหอประชุมจึงไม่ได้มีการใช้งานวงกบบานกรอบและห้องต่างๆ ในหอประชุมอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม รวมทั้งรูปแบบการวางผังบางห้องไม่เหมาะสมกับการใช้สอยในปัจจุบัน เช่น ห้องที่ประทับที่มีห้องสรงมีขนาดเล็ก ห้องประชุมย่อยต่างๆ ไม่เพียงพอกับการใช้งาน ในส่วนของงานระบบทั้งระบบไฟฟ้า ระบบปรับอากาศ และระบบสุขาภิบาล มีสภาพชำรุดเสียหาย พื้นที่สำหรับติดตั้งงานระบบต่างๆ ไม่เพียงพอ มีการเดินท่อนงานระบบที่ซ้ำซ้อนและไม่ได้ใช้งานเนื่องจากการปรับปรุงหลายยุคสมัย งานระบบที่อยู่เหนือฝ้าใต้โครงหลังคาของหอประชุมทำการซ่อมบำรุงดูแลได้ลำบากเนื่องจากทางขึ้นใต้หลังคาไม่สะดวก

จากปัญหาดังกล่าวทางคณะทำงานจึงได้วิเคราะห์ข้อมูล และหาแนวทางแก้ไขจากนั้นจึงได้ทำการออกแบบปรับปรุงซึ่งมีรายละเอียดดังที่จะกล่าวต่อไป

๑, ๒

ผนังด้านนอกชั้นลาดฟ้า

๑

๒

๑

ท่อเป่าลมเย็นงานระบบท่อ
ปรับอากาศ ฉนวนหุ้มท่อ และ
สายไฟฟ้าต่างๆ บริเวณใต้หลังคา
หอประชุมเหนือฝ้าเพดานชั้นบน
ก่อนทำการปรับปรุง เสื่อมสภาพ
ตามอายุการใช้งาน

๒

ท่อระบายน้ำฝนที่ซ่อนภายในเสาศา
ของปีกทั้งสองข้างของ
หอประชุมทางด้านทิศเหนือ
และทิศใต้ ชำรุดเสียหายทำให้
มีน้ำรั่วซึมในเสาศา

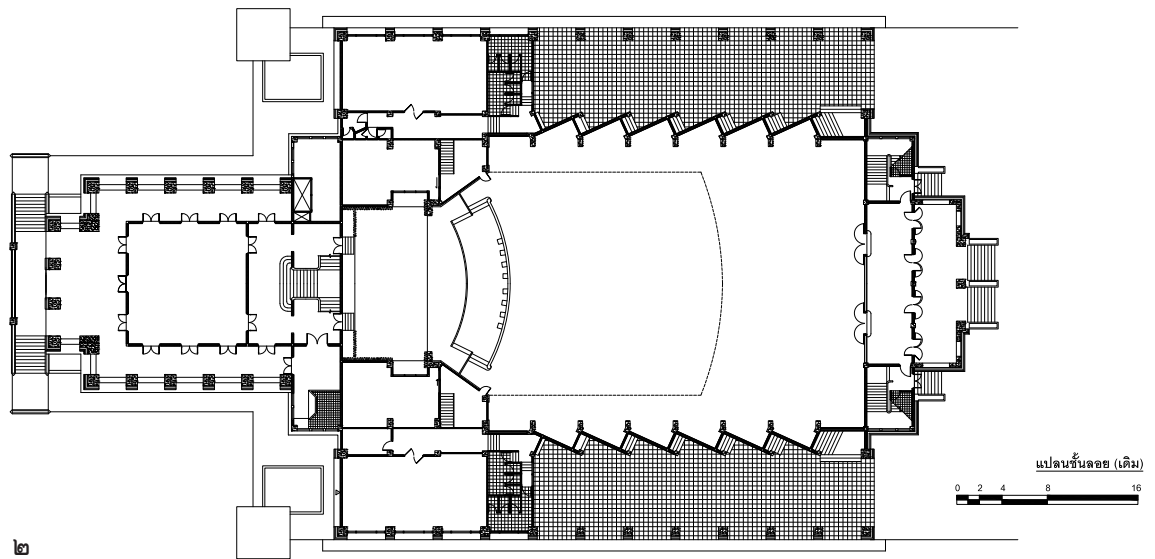
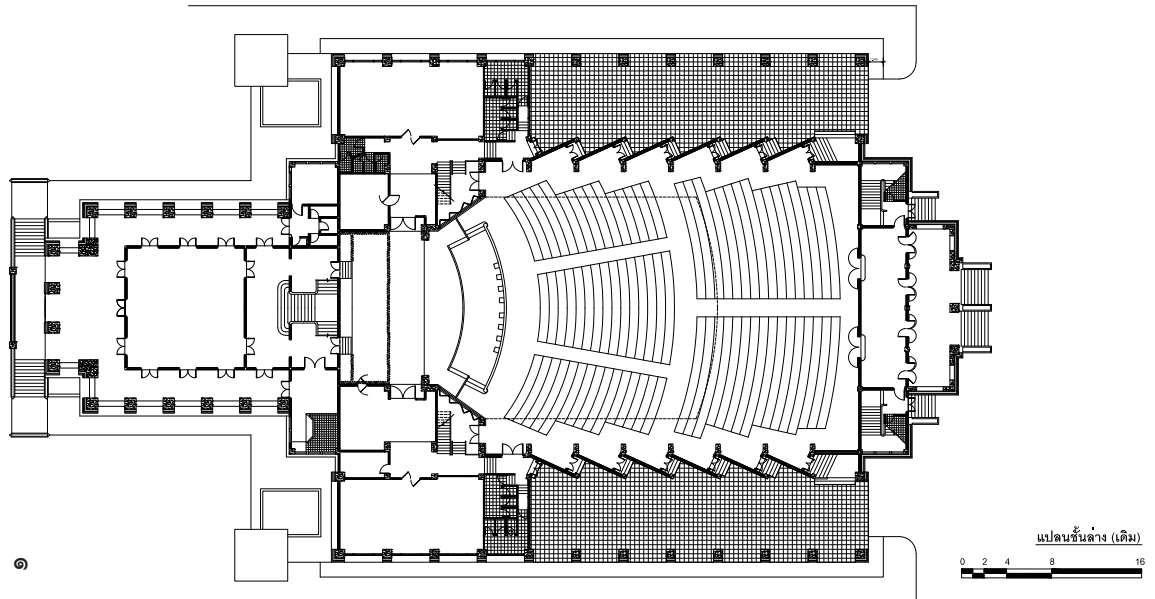
๓

สภาพพื้นลาดฟ้าโถงทางเข้าปีก
ทั้งสองข้างของหอประชุมทางด้าน
ทิศเหนือและทิศใต้ มีสภาพชำรุด
เสียหาย กระเบื้องที่ปูหลุดร่อน และ
มีการซึมของน้ำเนื่องจากปูนเสื่อม
สภาพ

๓

- แนวคิดการออกแบบปรับปรุง และหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยภายหลังการปรับปรุงซ่อมแซม

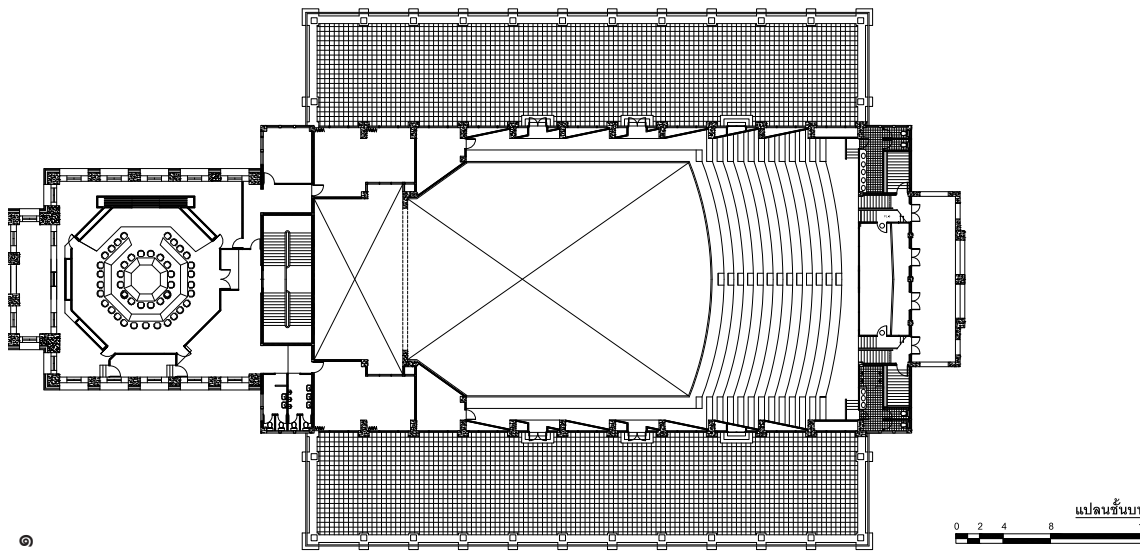

๑
แบบผังพื้นชั้นที่ ๑
ก่อนการปรับปรุง

๒
แบบผังพื้นชั้นที่ ๒
ก่อนการปรับปรุง

๑

แบบผังพื้นที่ ๓ ก่อนการ
ปรับปรุง

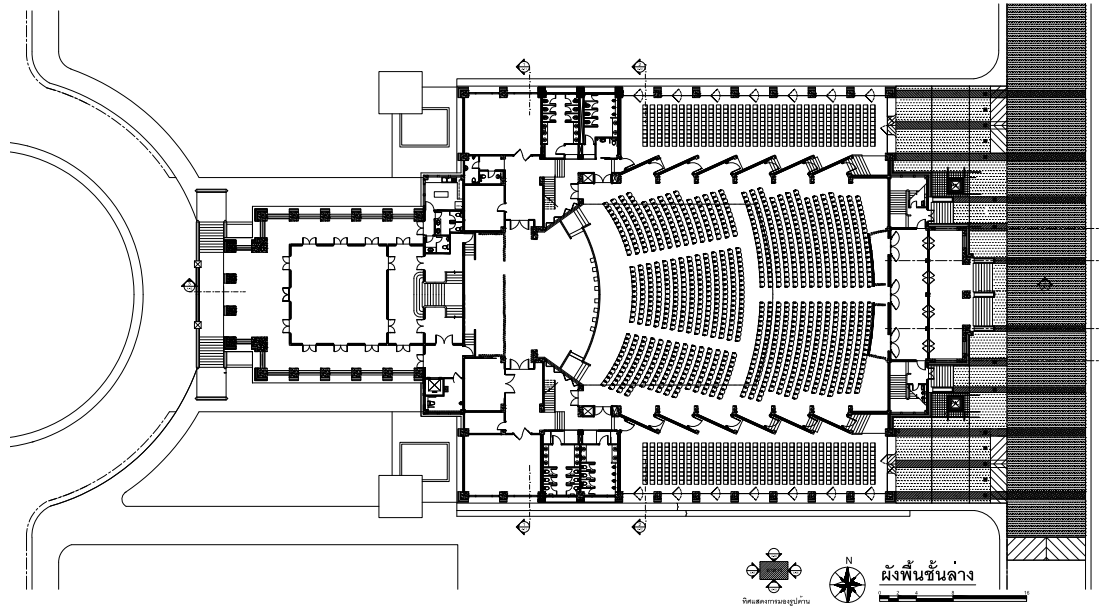

แนวคิดสำหรับงานปรับปรุงหอประชุมนั้น สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือการรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมที่สง่างาม และองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์อันมีคุณค่าไว้ แต่ต้องปรับเปลี่ยนการใช้งาน เลือกใช้เทคโนโลยี และวัสดุให้เหมาะสมเพื่อตอบสนองการใช้งานในปัจจุบัน ซึ่งในการออกแบบปรับปรุงทางคณะทำงานได้ใช้แนวคิดการทำงานในส่วนต่างๆ ดังนี้

● งานสถาปัตยกรรม

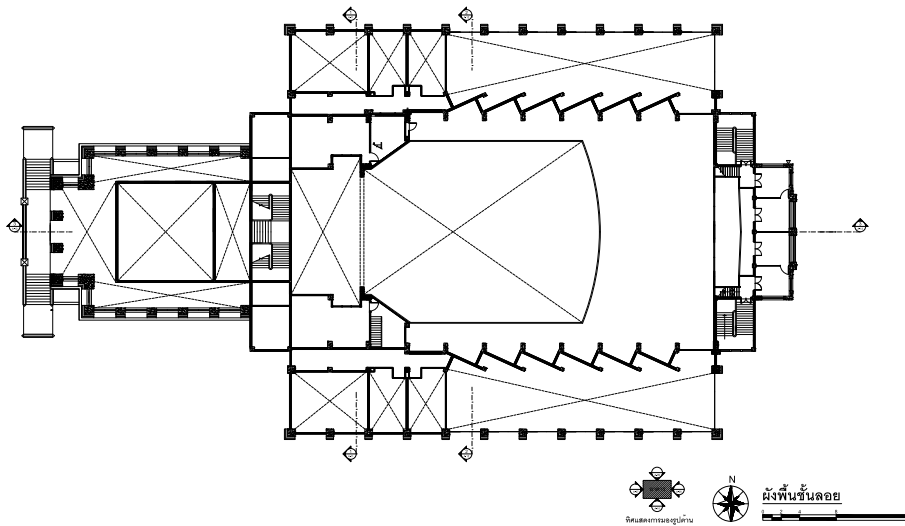
ส่วนงานสถาปัตยกรรม สถาปนิกได้ปรับระดับบริเวณต่างๆ ภายในอาคารที่มีระดับต่ำกว่าพื้นที่โดยรอบได้แก่บันไดทางขึ้นทิศตะวันออก และทิศตะวันตก ให้มีระดับสูงกว่าถนนและพื้นที่ฟุตบอล เพื่อไม่ให้มีน้ำท่วมขัง มีการปรับลูกตั้งลูกนอนใหม่ โดยเลือกใช้วัสดุที่เข้ากับรูปลักษณะของอาคารหอประชุมเดิมให้สามารถใช้งานได้สะดวกและมีความปลอดภัย ในส่วนปีกโถงทางเข้าด้านข้างหอประชุมได้มีการทาสีผนังโครงสร้างเดิมออก และเสริมคานคอนกรีตปรับระดับทำโครงสร้างพื้นใหม่ให้มีระดับที่สูงกว่าลานจอดรถ และลานอเนกประสงค์พร้อมปรับบริเวณส่วนนี้จากโถงโถงเป็นส่วนรับรองภายในโดยการกั้นบริเวณส่วนนี้ด้วยกระจกซึ่งสามารถรองรับการประชุมได้ปีละ ๒๐๐ ที่นั่ง รวมสามารถจุคนเพิ่มได้ทั้งหมด ๔๐๐ ที่นั่ง ส่วนบริเวณปีกที่ปรับปรุงนี้กันด้วยกระจก ปูพื้นด้วยแกรนิตเพื่อง่ายต่อการดูแลรักษา ฝ้าเพดานภายในลดระดับลงเพื่อให้มีช่องว่างสำหรับเดินงานระบบต่างๆ ทั้งระบบไฟฟ้า ระบบปรับอากาศ มีม่านไฟฟ้าสำหรับปรับแสงสว่าง มีการเดินระบบสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบเสียง ทำให้สามารถรับชมการประชุมหรือการแสดงต่างๆ ในห้องประชุมใหญ่ได้ นอกจากนี้ ยังมีการประดับตกแต่งประตูทางเข้าห้องประชุมใหญ่ และแผงผนังเอียงด้านที่ติดกับห้องประชุมใหญ่ ด้วยโพลียูรีเทนหล่อเป็นลวดลายประดับ ทำให้เมื่อเปิดประตูส่วนบริเวณปีกทั้งสองข้างนี้ พื้นที่จะเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของห้องประชุมใหญ่ด้วย ส่วนด้านบนคานฝ้าของปีกทั้งสองข้างนี้มีปัญหากระเบื้องปูชำรุด และปูนทรายเสื่อมสภาพ ได้ทำการซ่อมแซมใหม่โดยทำการสกัดปูนทรายเดิมออกทำกันซึมพื้นที่คานฝ้าพร้อมทั้งเดินท่อระบายน้ำใหม่ทั้งหมดซ่อนอยู่ในเสาเพื่อรักษารูปแบบสถาปัตยกรรมและความสวยงาม

๑
แบบผังพื้นที่ชั้นที่ ๑ (ปรับปรุงแล้ว)

๒
แบบผังพื้นที่ชั้นที่ ๒ (ปรับปรุงแล้ว)

๑

๒

๑

แบบผังพื้นที่ ๓ (ปรับปรุงแล้ว)

๒, ๓

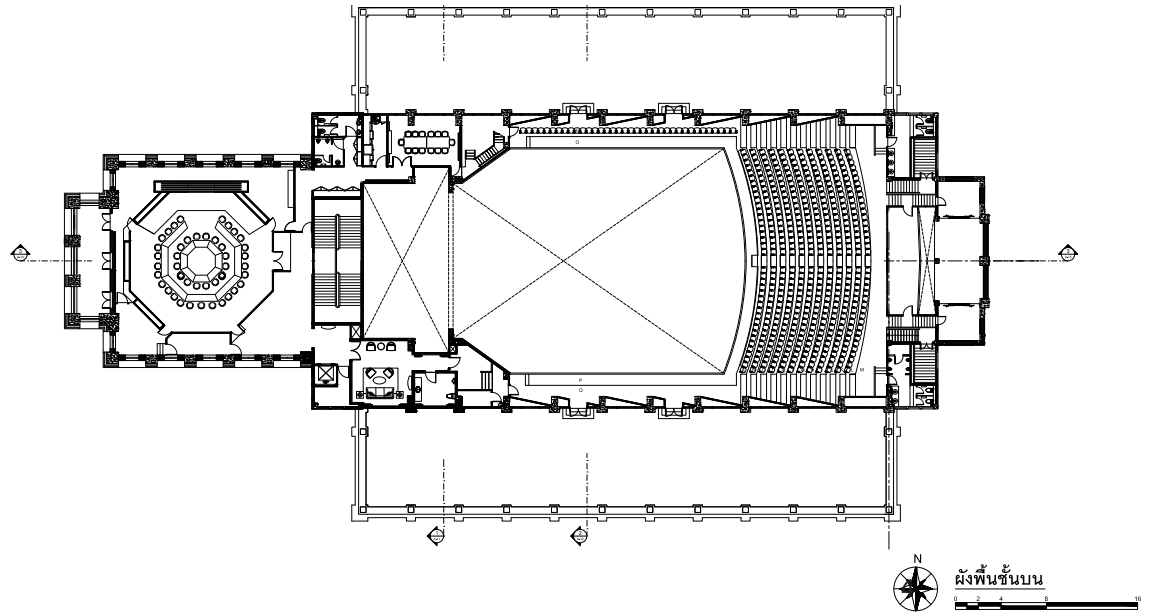
รูปด้านตัดขวางและรูปด้านตัดยาว
(ปรับปรุงแล้ว)

๔

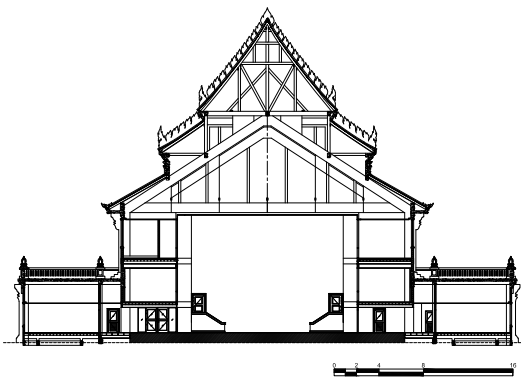
รูปด้านทิศตะวันตก และรูปด้านทิศใต้
(ปรับปรุงแล้ว)

๕

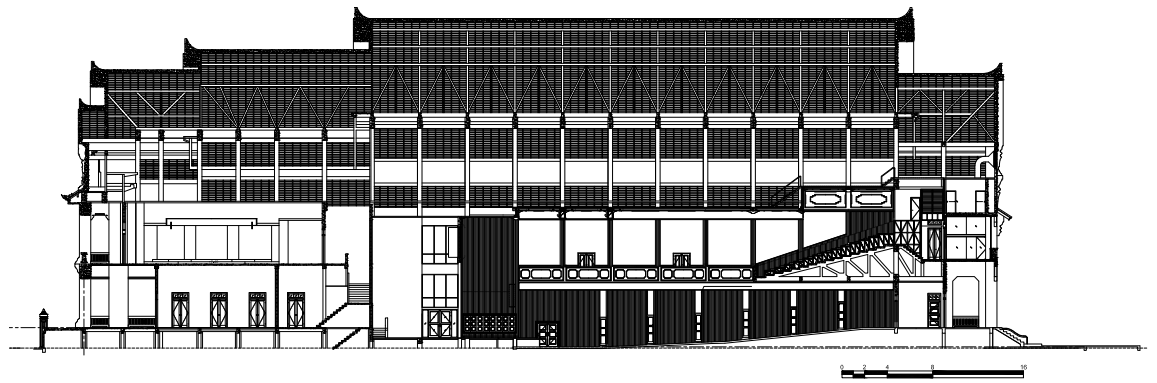
รูปด้านทิศตะวันออก และรูปด้าน
ทิศเหนือ (ปรับปรุงแล้ว)

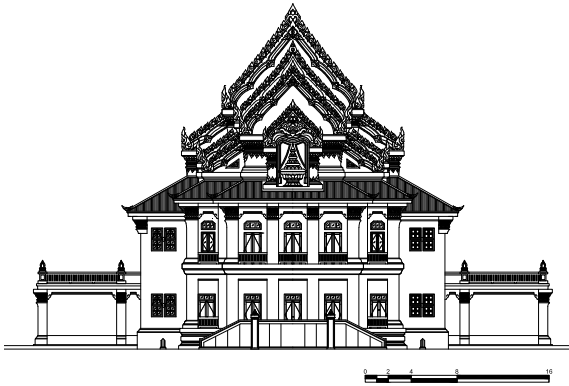
๑

๒

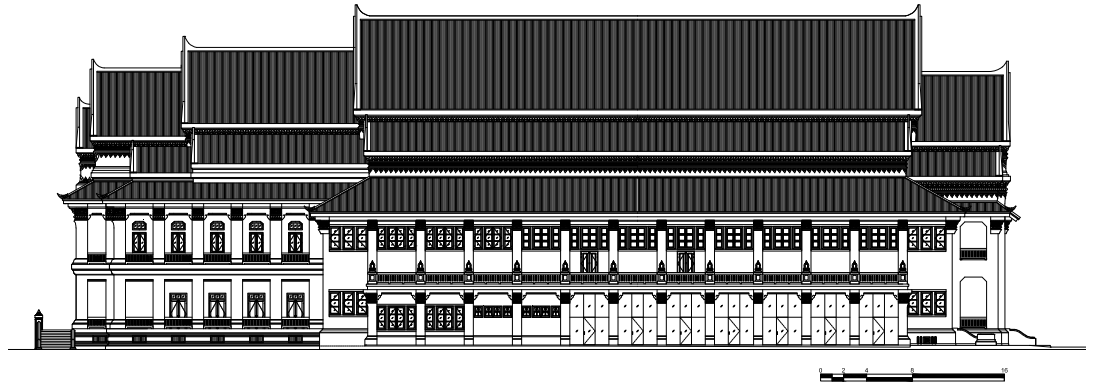

๓

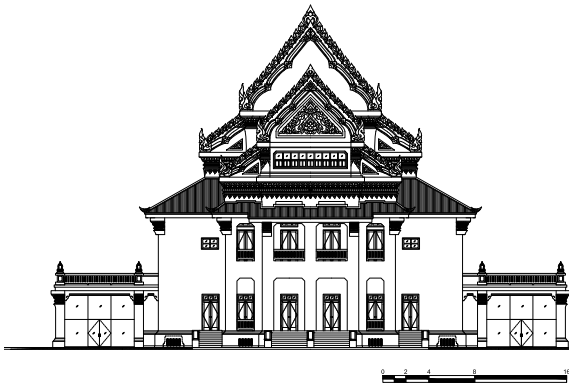

รูปด้านทิศตะวันตก

๘

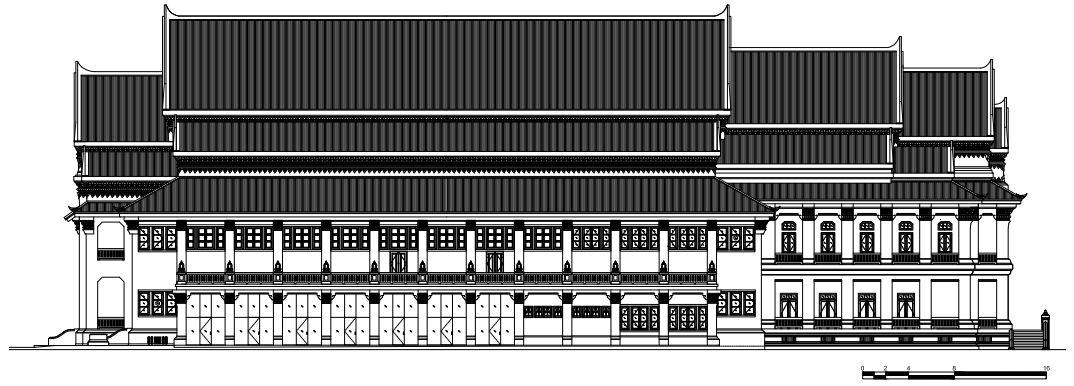

รูปด้านทิศใต้

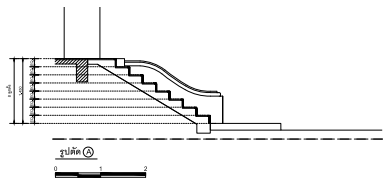

รูปด้านทิศตะวันออก

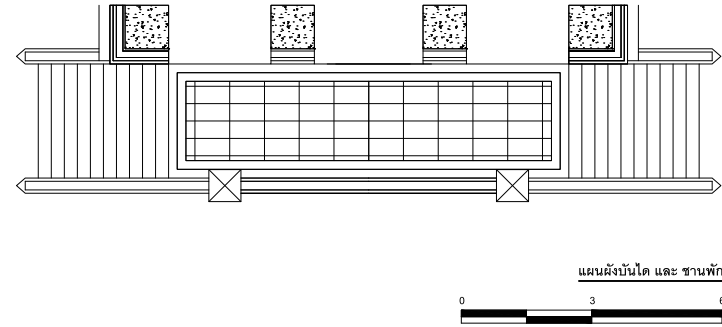
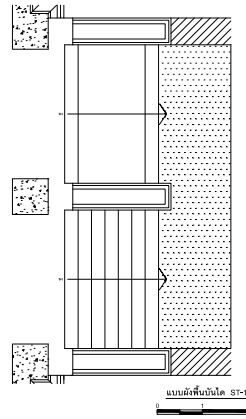
๙

รูปด้านทิศเหนือ

๑

๒

๑, ๒

แบบขยายบันไดทางขึ้น หอประชุม
ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก
(แบบปรับปรุง)

๓

บันไดทางขึ้นหอประชุม ทางทิศ
ตะวันออกระหว่าง การปรับปรุง (๑)

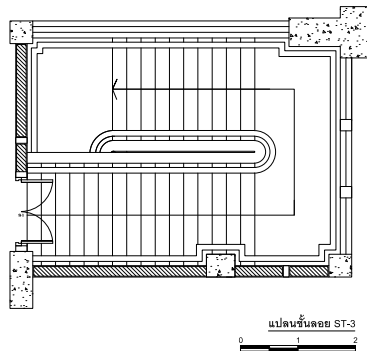
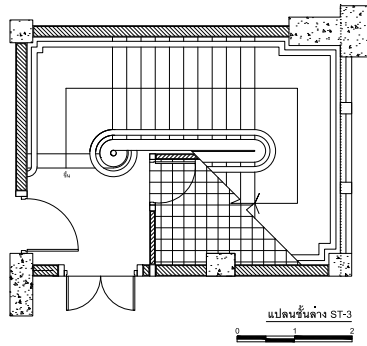
๔, ๕

บันไดทางขึ้นหอประชุม ทางทิศ
ตะวันออกระหว่าง การปรับปรุง (๒)

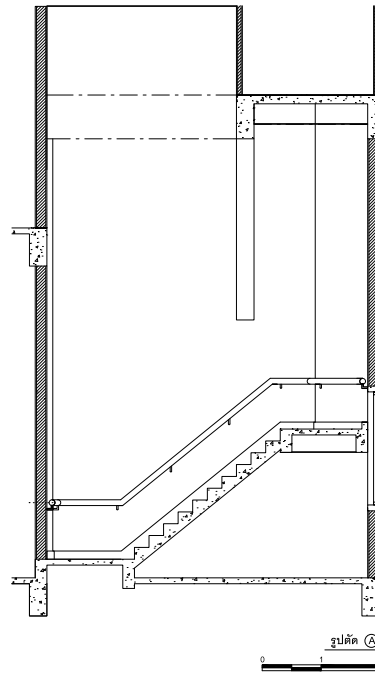
๖

บันไดทางขึ้นหอประชุม ทางทิศ
ตะวันออกหลังการปรับปรุง
เรียบร้อย

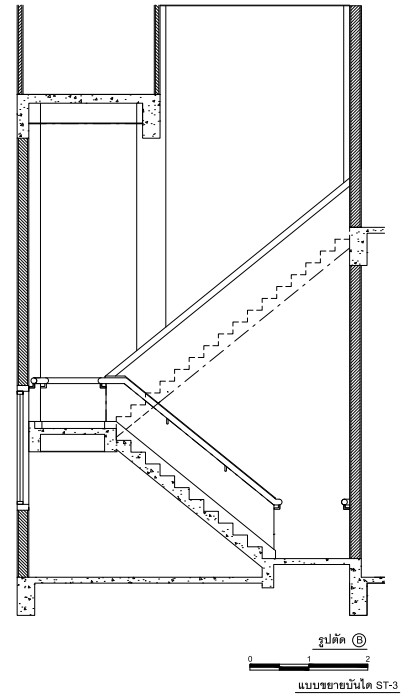

๑

๒

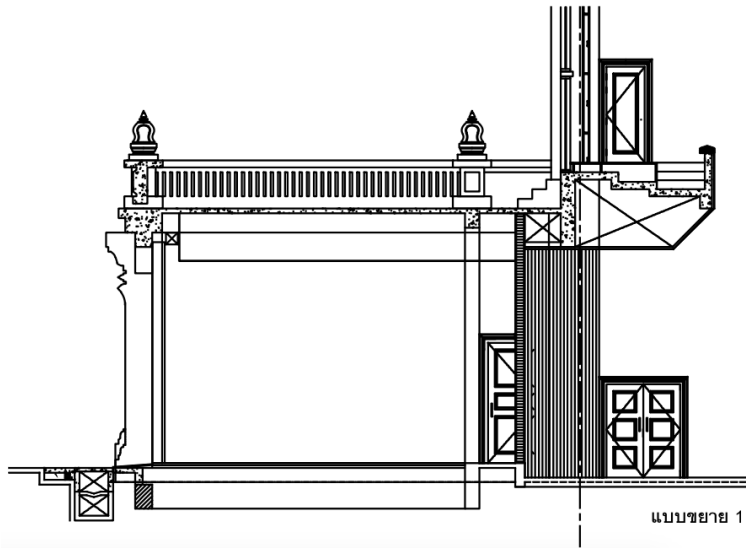

๑, ๒

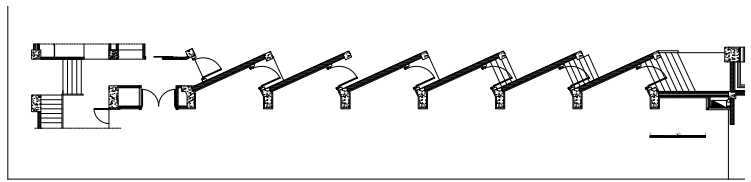
แบบขยายบันไดภายในทางขึ้นชั้นที่ ๒ หอประชุมทางทิศตะวันออก (แบบปรับปรุง)

๓, ๔

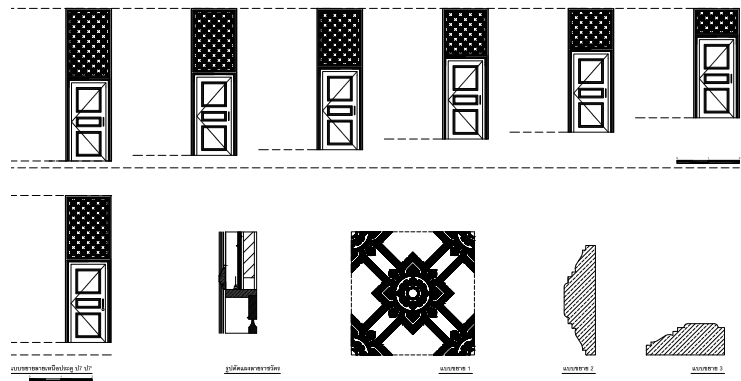
ภาพก่อนการปรับปรุงบันไดภายในทางขึ้นชั้นที่ ๒ หอประชุมทางทิศตะวันออก

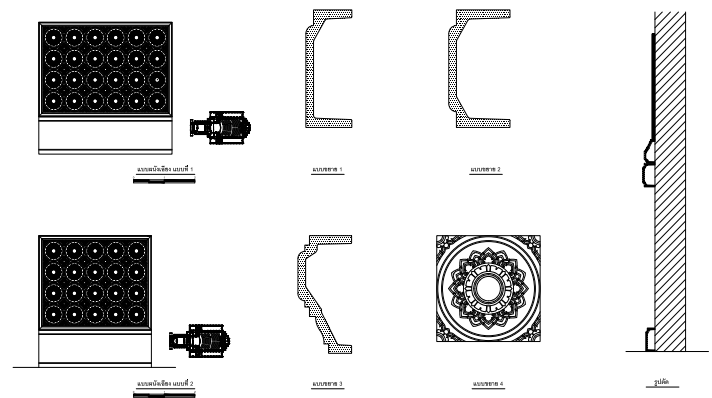
๑

๒

๓

๓

๑
แบบขยายส่วนต่อเติมปีกโถงทาง
เข้าด้านข้าง

๒
แบบขยายผนังเอียง ส่วนต่อเติมปีก
โถงทางเข้าด้านข้างและลวดลาย
ประกอบ

๓
แบบขยายบานประตูทางเข้าหอ
ประชุมด้านข้าง และลวดลาย
ประกอบ

๑

การเจาะพื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก
ชั้นที่ ๑ โถงทางเข้าปีกทั้ง ๒ ข้าง
ทางด้านทิศเหนือ และด้านทิศใต้
ของหอประชุม และการทำ
โครงสร้างปรับระดับพื้นใหม่เพื่อให้
มีระดับความสูงมากกว่าพื้น
ภายนอกโดยรอบอาคาร

๒

การทำโครงสร้างปรับระดับ พื้น
ใหม่ เพื่อให้มีระดับความสูงมากกว่า
พื้นภายนอกโดยรอบอาคาร

๓

การทากันซึมบริเวณหลังคาตาดฟ้า
ปีกโถงทางเข้าทางด้านข้างใหม่

๔

การเจาะผนังของเสาปีกด้านข้าง
หอประชุม และเดินท่อระบายน้ำฝน
ใหม่

๕

การเดินท่องานระบบต่างๆ เหนือ
ฝ้าเพดานของโถงทางเข้าปีกทั้งสอง
ด้านของหอประชุม

๖

การทำฝ้าเพดานของโถงทางเข้าปีก
ทั้งสองด้านของหอประชุม

๑

๒

๓

๔

๑
การติดตั้งประตูและผนังกระจกของ
ปีกโถงทางเข้าทั้งสองด้านของหอ
ประชุม

๒
การติดตั้งรางม่านบังแดดโถงทาง
เข้าของปีกทั้งสองด้านของหอ
ประชุม

๓
การปรับระดับบันไดทางเชื่อมเข้าสู่
ห้องประชุม จากโถงทางเข้าปีกทั้ง
สองด้านของหอประชุม

๔
การตกแต่งลวดลายบนผนังเอียงโถง
ทางเข้าปีกทั้งสองด้านของหอ
ประชุม

● งานสถาปัตยกรรมภายใน

สำหรับงานสถาปัตยกรรมตกแต่งภายในได้มีการปรับปรุงภายในหอประชุมใหม่ทั้งหมด โดยทុบพื้นเดิมของส่วนที่นั่งชั้นที่ ๑ ออก ทำการปรับระดับความลาดเอียงของพื้นให้มากกว่าของเดิมเพื่อให้ได้ระดับเหมาะสมในการรับชมการแสดงบนเวทีทุกที่นั่งพร้อมปูพื้นด้วยกระเบื้องยางเพื่อลดการสะท้อนเสียง ส่วนที่นั่งชั้นลอยบริเวณอัมจรรย์ชั้น ๒ ของหอประชุมก็ได้มีการรีอวดุแผ่นไม้อัดปูพื้นเดิมแล้วปูด้วยแผ่นสมาร์ทบอร์ดแทนเพื่อป้องกันความเสียหายจากปลวกและตกแต่งลูกตั้งด้วยไม้แดงทาสีย้อมไม้ และปูพื้นด้วยกระเบื้องยางเช่นกัน แก้อันนั่งทั้งหมดในหอประชุม สถาปนิกตกแต่งภายในได้เปลี่ยนเก้าอี้ใหม่ทั้งหมดโดยเลือกเก้าอี้ให้มีขนาดความกว้างนั่งสบายกว่าของเดิมเนื่องจากไม่มีเก้าอี้ขนาดเล็กเท่าเดิมในปัจจุบัน โครงการทำด้วยวัสดุที่มีความแข็งแรง และหุ้มด้วยหนังสีครีมทำให้ดูสว่างและอบอุ่นขึ้น พนักพิงด้านหลังสำหรับเก้าอี้ห้องประชุมชั้นล่างมีความเอียงที่ ๑๗ องศา ซึ่งเป็นมุมที่นั่งชมการแสดงบนเวทีได้พอดี ส่วนเก้าอี้ด้านบนอัมจรรย์ที่ชั้น ๒ พนักพิงด้านหลังมีความเอียงที่ ๑๕ องศาซึ่งมีความเอียงน้อยกว่าชั้นล่างเล็กน้อย ผนังด้านข้างของชั้นลอยในหอประชุมนี้แต่เดิมมีช่องแสงหน้าต่างอยู่แต่การปรับปรุงครั้งก่อนได้ตีโครงสร้างผนังไม้อัดปิดไว้เพื่อบังแสง ในการปรับปรุงครั้งนี้จึงได้ทำการยกเลิกช่องแสงโดยรีอวดุหน้าต่างออกและก่ออิฐปั้นปูนเป็นลูกฟักแทน ส่วนด้านในก็ได้ทำการตกแต่งภายในเป็นแผงไม้ และผนังออคูดิกให้เข้ากับบริเวณส่วนอื่นๆ

๑

การรีอวดุพื้นที่นั่งชั้นที่ ๑ ภายในหอประชุม

๒

การทำเสาเข็มปูพรมของพื้นส่วนที่นั่งชั้นที่ ๑ ในหอประชุม

๑

๒

๑, ๒

การติดตั้งพื้นและงานระบบต่างๆ
ของที่นั่งชั้นที่ ๒

๓

แบบผังการปรับปรุงซ่อมแซมฝ้า
เพดาน และ ลายดาวเพดาน

แนวความคิดการทำงานปรับปรุงการตกแต่งภายใน หอประชุม ทางสถาปนิกตกแต่งภายในพยายาม คงรูปแบบการประดับตกแต่งภายในส่วนที่ ยังมีสภาพดีสามารถเก็บรักษาไว้ได้ มีการปรับเปลี่ยน วัสดุปูพื้นใหม่ วัสดุผนัง และฝ้าเพดานด้านใต้ ส่วน ชั้นลอย โดยพยายามให้มีบรรยากาศโดยรวม ภายในยังคงรักษาภาพลักษณ์ที่สง่างาม แต่ ปรับปรุงให้มีบรรยากาศที่อบอุ่น นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงซ่อมแซมเปลี่ยนวัสดุผนังด้านข้างให้ ดูดซับเสียงได้ดี และมีรูปแบบที่ให้ความรู้สึกร่วม สมัยกับยุคปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง ได้เปลี่ยนใหม่ทั้งหมดเพื่อให้ตอบสนองต่อการใช้งานหลายรูปแบบ ทั้งการรับพระราชทานปริญญา บัตร การประชุมสัมมนา การจัดแสดงต่างๆ และการจัดแสดงดนตรีเป็นต้น ในการเลือกดวงโคม หลอดไฟที่ใช้ได้กำหนดให้เป็นหลอดประหยัด พลังงาน ได้แก่ หลอดแอล อี ดี และหลอด คอมแพค ฟลูออเรสเซนต์ซึ่งมีประสิทธิภาพในการใช้งานสูง มีอายุการใช้งานยาวนานดูแลรักษา ง่าย และที่สำคัญสามารถช่วยสร้างบรรยากาศ ภายในหอประชุมให้มีความสง่างามอย่างที่ควร จะเป็น

ในส่วนทางเข้าของหอประชุมบริเวณประตูด้านข้างได้มีปรับระดับให้มีทางเข้าของคนพิการสามารถเข้ามาใช้ห้องประชุมใหญ่ได้ ทางเข้าด้านทิศตะวันออกทางด้านทวารลัยได้เพิ่มจำนวนประตูเพิ่มขึ้นและทำแผงบังตาเพื่อไม่ให้แสงสว่างเข้ามารบกวนเมื่อมีคนเข้าออกในระหว่างมีการประชุม สำหรับเรื่องระบบภายในได้มีการออกแบบให้ใช้วัสดุที่ดูดซับเสียงได้ดีขึ้นในส่วนแผงผนัง และฝ้าเพดาน เช่น การกรุแผ่นวัสดุซับเสียงส่วนแผงผนังด้านข้าง ฝ้าเพดานได้ชั้นลอยและการใช้วัสดุซับเสียงกรุปิดทับด้วยฝ้าบริเวณแผงบังตาส่วนประตูทางเข้าหอประชุมทางทิศตะวันออก โดยทางสถาปนิกตกแต่งภายในได้ทำงานร่วมกับ อาจารย์ วิสิทธิ์ ลีลาศิริวงศ์ ที่ปรึกษาด้าน อคูสติค ที่ช่วยดูแลด้านระบบเสียง หลังจากการปรับปรุงแล้วจะพบว่าในตำแหน่งของที่นั่งผู้ชมในหอประชุมจะไม่ได้รับการรบกวนจากความก้องหรือการสะท้อนของเสียงเลย

๑

ผนังไม้ด้านข้างชั้นที่ ๒ ภายในหอประชุมที่ปรับปรุงใหม่

๒

ผนังไม้ภายในห้องประชุมชั้นที่ ๒ ที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว

๓

ฝ้าเพดานหอประชุมขณะทำการซ่อมแซม

สำหรับเวทีหอประชุมได้มีการปรับเปลี่ยนทางเข้าด้านหลังบริเวณบันไดที่เชื่อมต่อกับลิฟต์ห้องรับรอง และห้องประชุมสารนิเทศ มีการออกแบบผ่านพร้อมรางเลื่อนเปิดปิด ม่านโรมัน ม่านบังพรางตาไม่ให้เห็นทางเข้าด้านข้างและบันไดหลัง สำหรับซุ้มกรอบของเวทีได้มีการซ่อมแซมโดยทำการปิดทอง ซ่อมแซมใหม่ให้สวยงาม ด้านข้างของเวทีได้ทำการขัดผิวผนังทาสีใหม่ ติดตั้งจอและเครื่องฉาย (Projector) ขนาดใหญ่ ๓ ชุด เลื่อนเก็บได้สามารถใช้เป็นอุปกรณ์สื่อสารนิเทศสำหรับการประชุม หรือ การแสดงต่างๆ บันไดทางขึ้นด้านหน้าเวทีมีการทำราวจับเพิ่มเติม เพื่อให้ขึ้นลงได้สะดวกขึ้น ภายในหอประชุมนี้มีการติดตั้งระบบแสงสว่างใหม่ทั้งหมด สามารถกำหนดแสงสว่างได้ถึง ๗ รูปแบบ และเพิ่ม ไฟฟ้าแสงสว่างบันไดทางเดินของอัครราชที่นั่งชั้นลอยเพื่อความปลอดภัยด้วย

๑

แผงผนังด้านข้างชั้นที่ ๒ ของหอประชุมที่กรูว์สตูดิโอซับเสียง

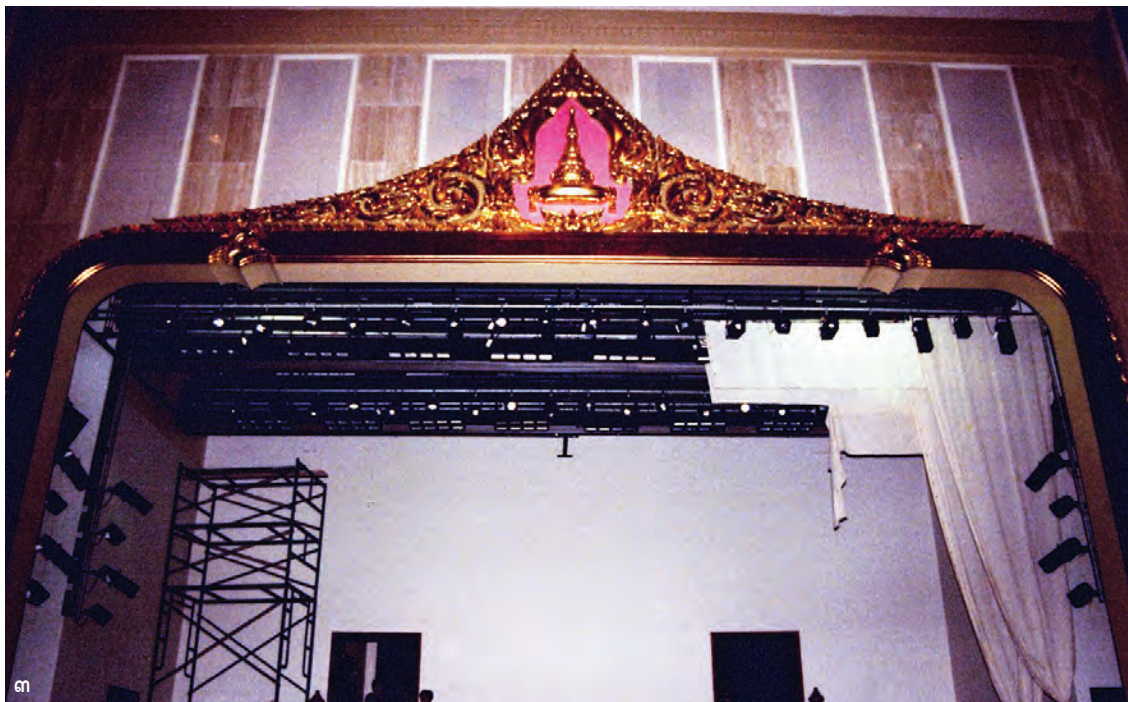
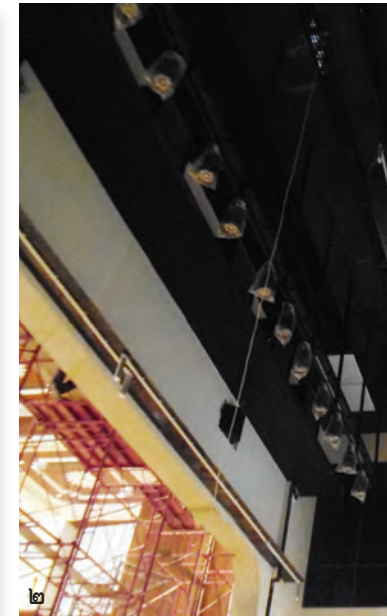
๒

ฝ้าเพดานห้องพื้นชั้นที่ ๒ ของหอประชุมที่กรูว์สตูดิโอซับเสียง

ส่วนด้านหลังของเวทีเชื่อมต่อกับส่วนโถง และห้องรับรองบริเวณมุขทางเข้าของหอประชุมทางทิศตะวันตก ในการปรับปรุงครั้งนี้ย้ายห้องที่ประทับจากเดิมอยู่บริเวณชั้นที่ ๑ ไปไว้บริเวณชั้นที่ ๒ เพื่อความเหมาะสม พร้อมติดตั้งลิฟต์สำหรับเสด็จพระราชดำเนินขึ้นห้องประทับที่ชั้น ๒ ซึ่งสามารถใช้งานสำหรับห้องประชุมสารนิเทศได้ด้วย แนวคิดในการตกแต่งห้องประทับนี้จะใช้ในงานพิธีพระราชทานปริญญาบัตร โดยมีการออกแบบตกแต่งให้มีการจัดพื้นที่ภายในห้องมีส่วนพักผ่อนพระอริยาบถ โต๊ะทรงงาน และห้องสรองไว้ในห้องที่ประทับด้วย สำหรับพื้นที่ห้องสรองจะมีขนาดใหญ่เพื่อเหมาะสมกับการใช้งาน วัสดุที่ใช้เป็นไม้ หินอ่อน และวัสดุธรรมชาติเพื่อทำให้บรรยากาศในห้องประทับเหมาะสำหรับเป็นที่ประทับส่วนพระองค์ เรียบง่าย และใช้การได้ดี ส่วนห้องที่ประทับที่ติดด้านข้างเวทีทางทิศใต้บริเวณชั้นที่ ๑ เป็นห้องประทับขนาดเล็กเพื่อการรับเสด็จงานพิธีอื่นที่ไม่ใช่งานพระราชทานปริญญาบัตร เช่น วันไหว้ครูดนตรีไทย หรือ วันที่มีการแสดงละครอื่นๆ โดยมีแนวความคิดในการตกแต่งเช่นเดียวกับห้องประทับชั้นบน

สำหรับห้องน้ำในหอประชุมได้มีการเพิ่มจำนวนและขนาดให้มากขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อการใช้งาน พร้อมทั้งเพิ่มห้องน้ำสำหรับคนพิการตามมาตรฐานการใช้งานอาคารสาธารณะด้วย การเลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ในห้องน้ำนั้นทางผู้ออกแบบได้เลือกใช้อุปกรณ์ วัสดุที่มีคุณภาพดี ดูแลรักษาง่าย และภาพรวมเป็นหนึ่งเดียวกับห้องประชุม ในส่วนห้องอื่นๆ เช่นห้องเตรียมพิธีการ ห้องประชุมย่อย และห้องเตรียมอาหาร เป็นต้น ได้มีการประดับตกแต่งใหม่ทั้งหมด ทั้งพื้น ผนัง และฝ้าเพดานโดยใช้แนวความคิดในการตกแต่งให้เข้ากับบรรยากาศโดยรวมของหอประชุมโดยเพิ่มอุปกรณ์ และเลือกวัสดุต่างๆ ให้ใช้งานได้เหมาะสมกับปัจจุบันมากขึ้น

๑

การติดตั้งฉากรับภาพบนแผงไม้ด้านข้างเวที

๒

การปรับปรุงม่านเวที

๓

การปรับปรุง ซุ้มกรอบเวที

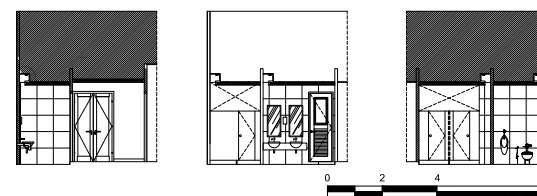
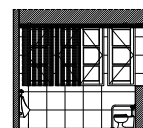
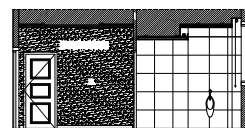
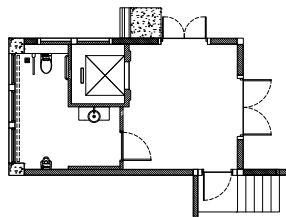
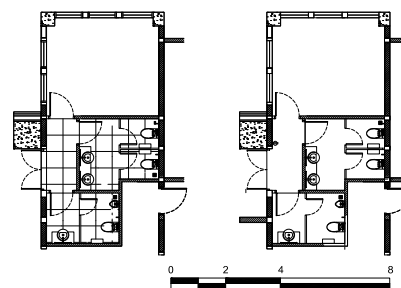
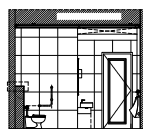
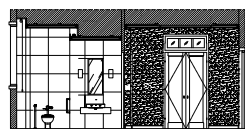
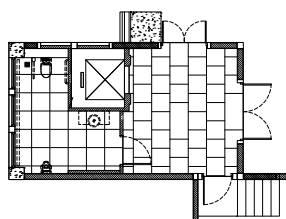
● งานวิศวกรรมโครงสร้าง

สำหรับปัญหาการแตกร้าวของพื้นชั้น ๑ ภายในห้องประชุมใหญ่ ทางวิศวกรโครงสร้างได้ตรวจสอบพบว่าแต่เดิมพื้นภายในเป็นพื้นระบบพื้นวางบนดิน (Slab on Ground) ทำให้มีการทรุดตัวแตกร้าวได้จากปัญหาดังกล่าวทางวิศวกรจึงได้ทำการออกแบบปรับปรุงโดยรี้อโครงสร้างพื้นเดิมออก และทำพื้นคอนกรีตเสริมเหล็กใหม่โดยตอกเสาเข็มแบบหกเหลี่ยมแบบปูพรมรองรับบริเวณพื้นที่นั่งชั้นล่างทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการเสริมโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กของส่วนห้องน้ำทางปีกด้านทิศเหนือ และทิศใต้ทั้งสองด้าน รวมถึงออกแบบโครงสร้างของลิฟต์ บันไดเหล็กสำหรับขึ้นไปส่วนใต้หลังคา และโครงสร้างส่วนอื่นๆ ด้วย

๑
หน้าโถงลิฟต์

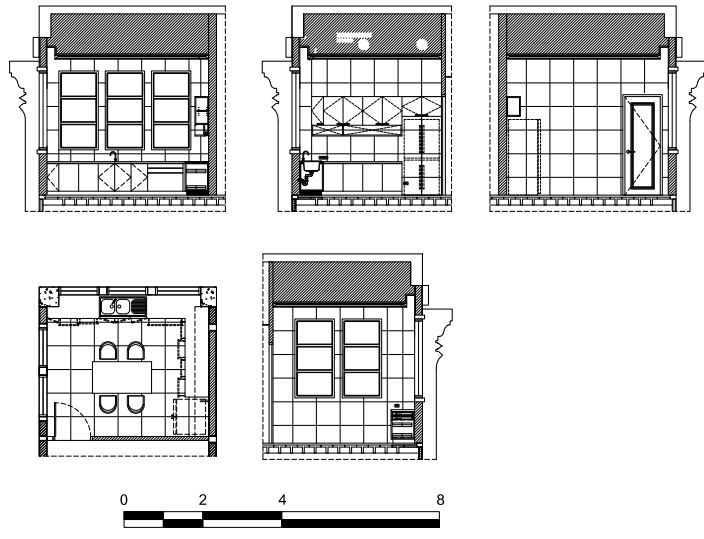
๒
แบบการปรับปรุงห้องน้ำ
(เพิ่มห้องน้ำคนพิการ)

๓
แบบการปรับปรุงห้องน้ำ

๒

๓

๑

๒

• การวางตำแหน่งงานระบบต่างๆ

ส่วนงานระบบต่างๆ ทั้งระบบไฟฟ้า สุขาภิบาล และระบบปรับอากาศ ได้มีการวางระบบปรับปรุงใหม่ทั้งหมดโดยมีการก่อสร้างอาคารห้องเครื่องด้านทิศเหนือของลานจอดรถฝั่งตรงข้ามกับคณะศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งภายในประกอบด้วยห้องเครื่องไฟฟ้า ห้องระบบไฟฟ้าสำรอง ห้องเครื่องของงานระบบปรับอากาศแบบระบบทำน้ำเย็นหมุนเวียนส่วนกลาง (Central Chilled Water System) และห้องปั้มน้ำประปา ส่วนฐานของอาคารห้องเครื่องนี้ทำเป็นถังเก็บน้ำใต้ดินสำหรับงานสุขาภิบาล งานระบบทั้งหมดเดินท่อไฟฟ้า ท่อน้ำเย็นของระบบปรับอากาศ และท่อน้ำผ่านใต้ที่จอดรถเข้าสู่หอประชุม และจ่ายเข้าไปสู่ส่วนต่างๆ โดยการเพิ่มเติมห้องตู้เมนไฟฟ้าและห้องเครื่องระบบปรับอากาศบริเวณมุขด้านหลังทางทิศตะวันออก และด้านข้างห้องเตรียมอาหารบริเวณมุขด้านหน้าของหอประชุม จากนั้นจึงเดินท่อผ่านไปเหนือฝ้าเพดานใต้หลังคาหอประชุม และเหนือฝ้าเพดานที่อยู่ใต้ทางเดินของชั้นลอยด้านข้างไปตามส่วนต่างๆ

๑

แบบการปรับปรุงห้องเตรียมอาหาร

๒

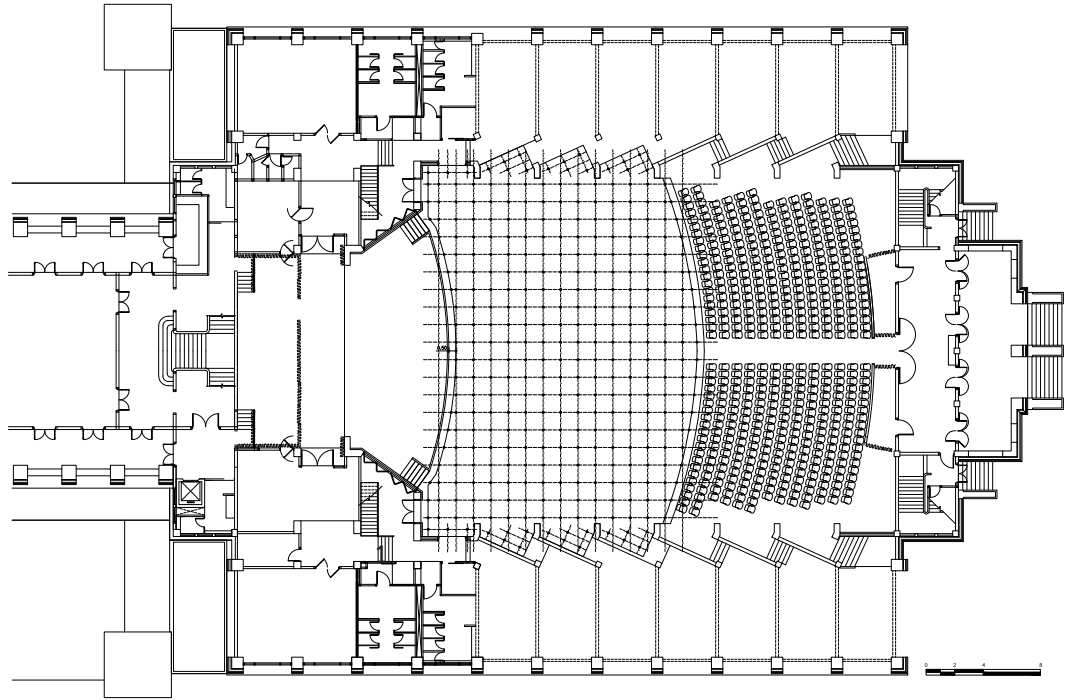
ห้องน้ำระหว่างดำเนินการปรับปรุงก่อสร้าง

๑

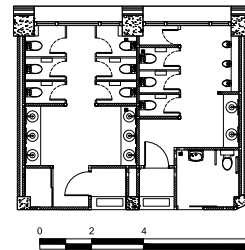
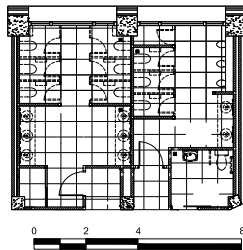
แบบโครงสร้างพื้นที่นั่งพื้นที่ ๑

๒

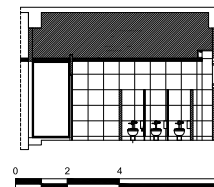
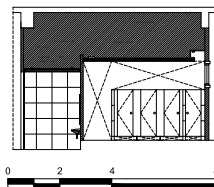
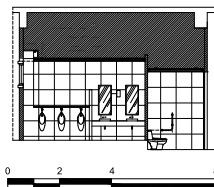
แบบการปรับปรุงห้องน้ำด้านข้าง

๑

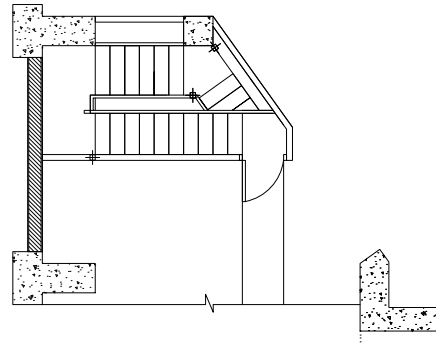
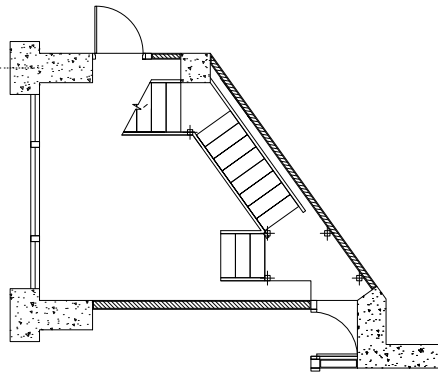

๒

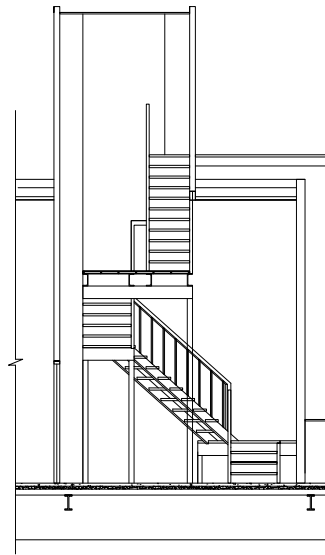
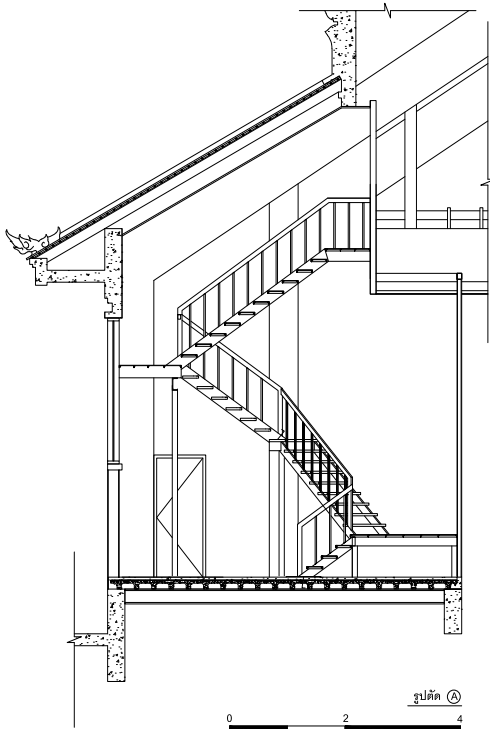
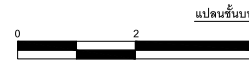
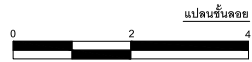

๑, ๒

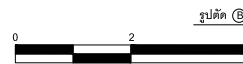
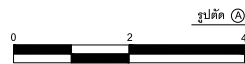
แบบบันไดเหล็กสำหรับขึ้นห้องใต้
หลังคา

๑

๒

แบบขยายบันได ST-14

๑

๒

๓

๔

๑

การทำเสาเข็มแบบปูพรมบริเวณ
ส่วนที่นั่งชั้นที่ ๑ ภายในห้องประชุม

๒

การทำโครงสร้างพื้นห้องน้ำ

๓

บันไดเหล็กสำหรับขึ้นห้องใต้หลังคา

๔

ทางเดินใต้หลังคา

๕

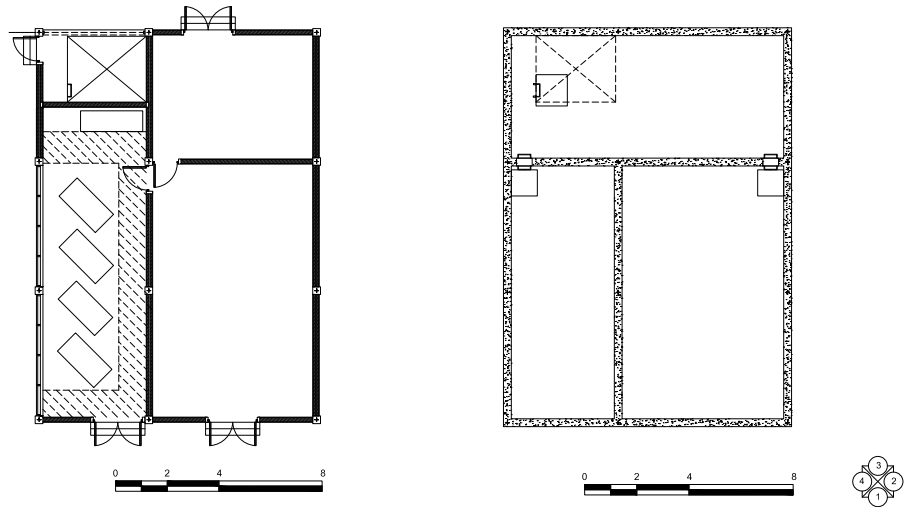
แบบห้องเครื่องที่มีการเพิ่มเติม
สำหรับงานระบบ ไฟฟ้า ระบบปรับ
อากาศ และระบบสุขาภิบาล

๖

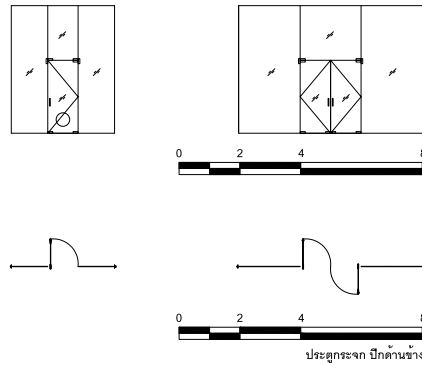
แบบห้องเครื่องไฟฟ้าบริเวณชั้นที่ ๒
ตรงมุขทางเข้าทิศตะวันออก

• งานระบบไฟฟ้า

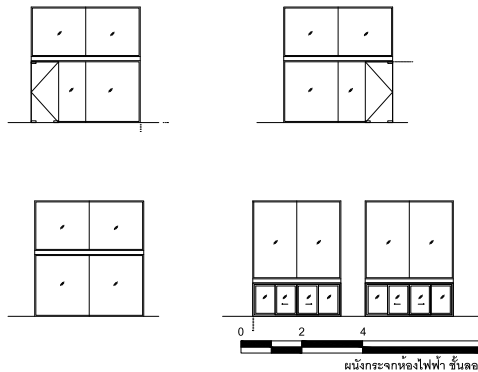
งานระบบไฟฟ้าแสงสว่างมีการวางตำแหน่ง
ดวงโคมใหม่ตามการออกแบบของสถาปนิก
ตกแต่งภายในโดยใช้หลอดแอลอีดี (LED)
และหลอดคอมแพคท์ ฟลูออเรสเซนต์
(Compact Fluorescent) เพื่อความ
ประหยัด และง่ายต่อการดูแลรักษา นอกจากนี้
ยังมีการเสริมแสงสว่างบริเวณบันได ทาง
เดินต่างๆ และไฟแสงสว่างฉุกเฉินเพื่อ
ความปลอดภัยในการใช้งานด้วย

๕

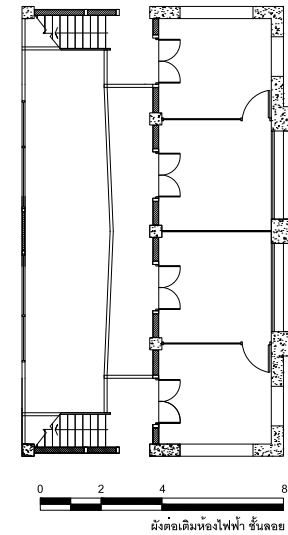

ประตูกระจก ปีกด้านขวา

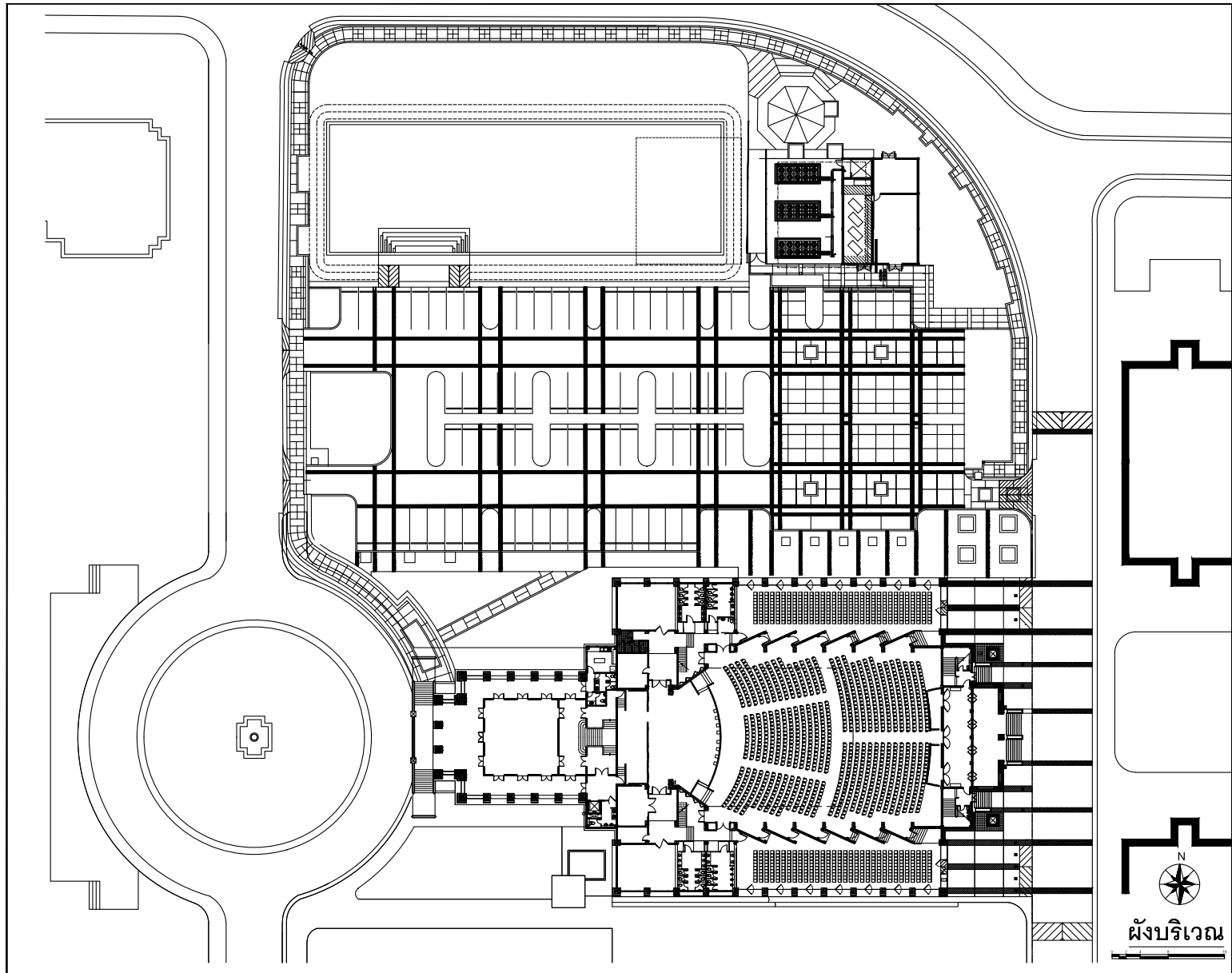

๖

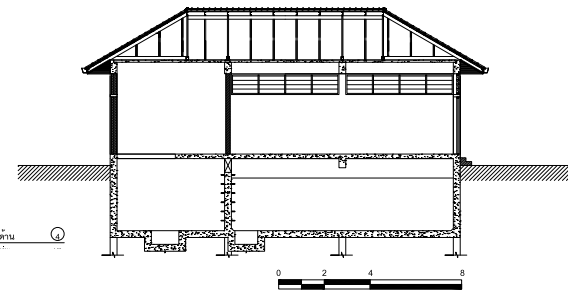
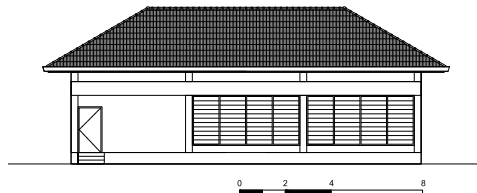
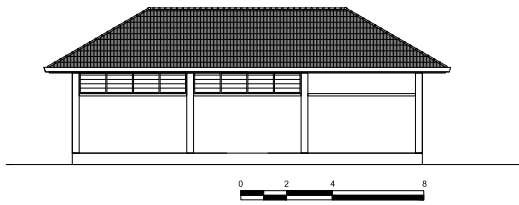
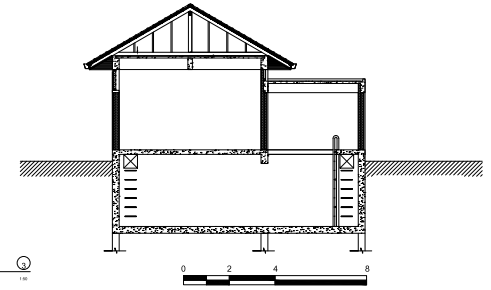
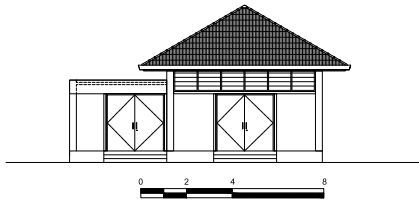
ผนังกระจกห้องไฟฟ้า ชั้นลอย

ผนังเดิมห้องไฟฟ้า ชั้นลอย

แบบผังบริเวณแสดงตำแหน่งห้องเครื่องที่มีการเพิ่มเติมสำหรับงานระบบไฟฟ้า ระบบปรับอากาศ และระบบสุขาภิบาล

๑

การก่อสร้างห้องเครื่อง งานระบบ
ต่างๆ ที่มีถึงเก็บน้ำใต้ดินอยู่ใต้ห้อง
เครื่อง

๒

อาคารห้องเครื่องงานระบบ

● งานระบบปรับอากาศและระบบเครื่องกล

งานระบบปรับอากาศมีการเดินท่อส่งน้ำเย็น เครื่องเป่าลมเย็น (Air Handling Unit) ท่อจ่ายลมเย็นใหม่หมดโดยติดตั้งอยู่เหนือฝ้าเพดานใต้หลังคา และฝ้าเพดานด้านใต้ของทางเดินด้านข้างหอประชุม โดยเพิ่มเติมหัวจ่ายลมเย็นแบบเฉพาะจุดทำให้สามารถกำหนดทิศทางการลมเย็น และควบคุมความเย็นได้สม่ำเสมอทั่วบริเวณภายในห้องประชุม อีกทั้งไม่มีเสียงดังรบกวนการประชุมต่างๆ

สำหรับลิฟต์รับรองส่วนห้องประทับ ทางผู้ออกแบบได้เลือกใช้ลิฟต์ขนาดเล็กสำหรับบุคคล ที่มีระบบการทำงานแนบอยู่ในปล่องลิฟต์ไม่มีห้องเครื่อง เนื่องจากเป็นลิฟต์สำหรับการใช้งานส่วนน้อย รวมทั้งสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ จึงไม่จำเป็นต้องมีขนาดใหญ่มาก

๑

การเดินท่อมงานระบบปรับอากาศ
ใต้ฝ้าห้องพื้นชั้นลอย

๒

การเดินท่อมงานระบบปรับอากาศ
เหนือฝ้าเพดานหอประชุม

๓

ช่องท่อเป่าลมเย็นแบบพ่นลมเป็น
จุดบริเวณฝ้าเพดานหอประชุม

๔

ช่องท่อเป่าลมเย็นบริเวณฝ้าเพดาน

● งานระบบสุขาภิบาล

งานระบบสุขาภิบาลได้มีการวางท่อใหม่เพื่อรองรับจำนวนห้องน้ำที่มากขึ้น นอกจากนี้ยังเพิ่มตำแหน่งของถังบำบัดและเดินท่อระบายน้ำเสียเพิ่มเติมให้รองรับกับการออกแบบห้องน้ำด้วย ในส่วนของระบบป้องกันอัคคีภัยได้มีการติดตั้งหัวฉีดน้ำดับเพลิงอัตโนมัติ (Sprinkler System) ในหอประชุมทั้งหมด สำหรับการวางท่อระบบดับเพลิงนี้ได้วางไว้เหนือฝ้าเพดานเช่นเดียวกับระบบอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ทางสถาปนิกจึงได้ทำบันไดสำหรับขึ้นไปซ่อมบำรุงหลังคา และทางเดินใต้หลังคา (Cat Walk) ให้เข้าถึงบริเวณส่วนต่างๆ ของหลังคาเพื่อใช้ดูแลตรวจสอบ และซ่อมแซมงานระบบต่างๆ ได้ง่ายขึ้นด้วย

๑

การเดินทางระบบปรับอากาศ
ฝ้าเพดานบริเวณโถงทางเข้าปีก
ด้านข้างของหอประชุม

๒

ลิฟต์สำหรับรับเสด็จฯ ส่วนห้อง
ประทับชั้นที่ ๒ ทางผู้ออกแบบได้
เลือกใช้ลิฟต์ขนาดเล็กสำหรับบุคคลที่มี
ระบบการทำงานแนบอยู่ในปล่องลิฟต์
ไม่มีห้องเครื่อง

๓

การวางแนวท่องานระบบของห้องน้ำ

๔

การวางแนวท่องานระบบ อัคคีภัย
เหนือฝ้าเพดาน

๕

การติดตั้งตู้ดับเพลิง

● งานระบบอคูสติก (Acoustic)

สำหรับผนังภายในได้มีการออกแบบให้ใช้วัสดุที่ดูดซับเสียงได้ดีขึ้น เช่น การกรุแผ่นวัสดุซับเสียง (Acoustic Board) ส่วนแผงผนังด้านข้าง ฝ้าเพดานได้ชั้นลอย และการใช้วัสดุซับเสียงกรุปิดทับด้วยผ้าบริเวณแผงบังตาส่วนประตูทางเข้าหอประชุมทางทิศตะวันออก หลังจากการปรับปรุงแล้วจะพบว่าในตำแหน่งของที่นั่งผู้ชมในหอประชุมจะไม่ได้รับการรบกวนจากความก้องหรือการสะท้อนของเสียงเลย ระบบเสียงของหอประชุม ได้มีการปรับปรุงห้องควบคุมบริเวณชั้นลอยใหม่พร้อมติดตั้งลำโพง และอุปกรณ์ควบคุมรวมถึงระบบสื่อสารสารนิเทศใหม่ทั้งหมด มีการทดสอบเรื่องระบบอคูสติก ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้คุณภาพเสียงในหอประชุมดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

๑

ห้องควบคุมแสงเสียงระหว่างการปรับปรุง

๒, ๓, ๔, ๕, ๖

การปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบหอประชุม

๒

๓

๔

๕

๖

• งานปรับภูมิทัศน์

สำหรับภูมิทัศน์โดยรอบหอประชุม สถาปนิกได้วางผังให้ถนนทิศตะวันออกมีการยกระดับทำผิวเป็นทางเดินเชื่อมต่อกับหมู่อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ และอาคารมหาชิราวุธซึ่งเป็นอาคารประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเช่นกัน ในส่วนของที่จอดรถด้านทิศเหนือของหอประชุมได้มีการปรับระดับและวางผังใหม่ โดยพยายามรักษาต้นไม้เดิม และเสริมต้นไม้เพื่อเพิ่มความร่มรื่น มีการทำโครงสร้างพื้นของลานจอดรถวางท่อระบายน้ำป้องกันน้ำท่วม และระบบรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติ ส่วนของพื้นที่ลาดแข็ง (Hard Scape) มีการทำม้านั่งพักคอย พุตบาทตลอดจนทางลาดสัญจรต่างๆ ให้ผู้พิการสามารถใช้สอยพื้นที่ได้พร้อมทั้งมีการตกแต่งภูมิทัศน์โดยรอบให้สวยงามและส่งเสริมตัวอาคารให้สง่างามยิ่งขึ้น

การปรับปรุงซ่อมแซมหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยครั้งนี้ ดำเนินการโดยมีบริษัท ส.บุญมีฤทธิ์ วิศวกรรม จำกัดเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง มีบริษัท วิศวกรและสถาปนิก คิวบิค จำกัด เป็นผู้ควบคุมงาน เริ่มดำเนินการปรับปรุงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๕๘

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อรุณอุทัยแห่งปฐมสถาปัตยกรรม

หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งเมื่อแรกประดิษฐานลงบนผืนแผ่นดินพระราชทาน
แห่งนี้ ก็ได้แตกผลิเบ่งบานความงดงามขึ้นเป็นศรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อถึงคราว
สมควรปรับปรุงเพื่อให้หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำรงความสง่างาม มหาวิทยาลัย
ได้มอบหมายให้คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ดำเนินการ บัดนี้การ
ดำเนินงานปรับปรุงได้สำเร็จจุล่งไปได้ด้วยดี หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมประวัติ ความเป็นมา
และทัศนียภาพของหอประชุมขึ้น เพื่อเฉลิมฉลองจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวาระครบรอบ
ร้อยปีแห่งการสถาปนา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระวัง
รถทางขวา

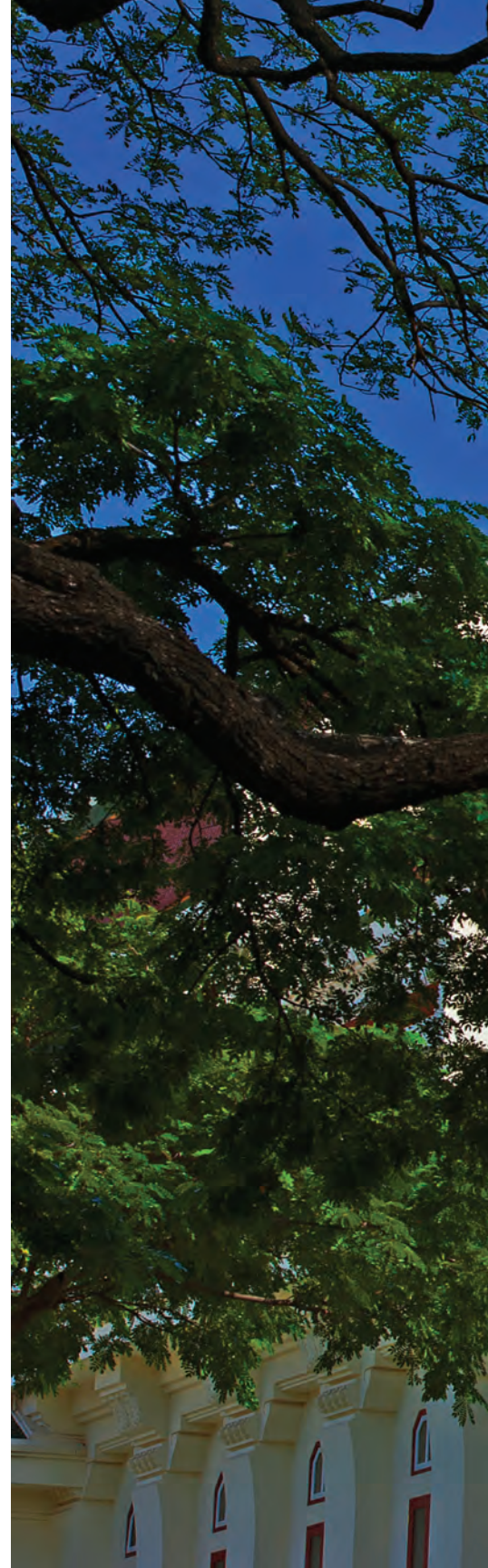

สถาปัตยกรรมหอประชุมจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย

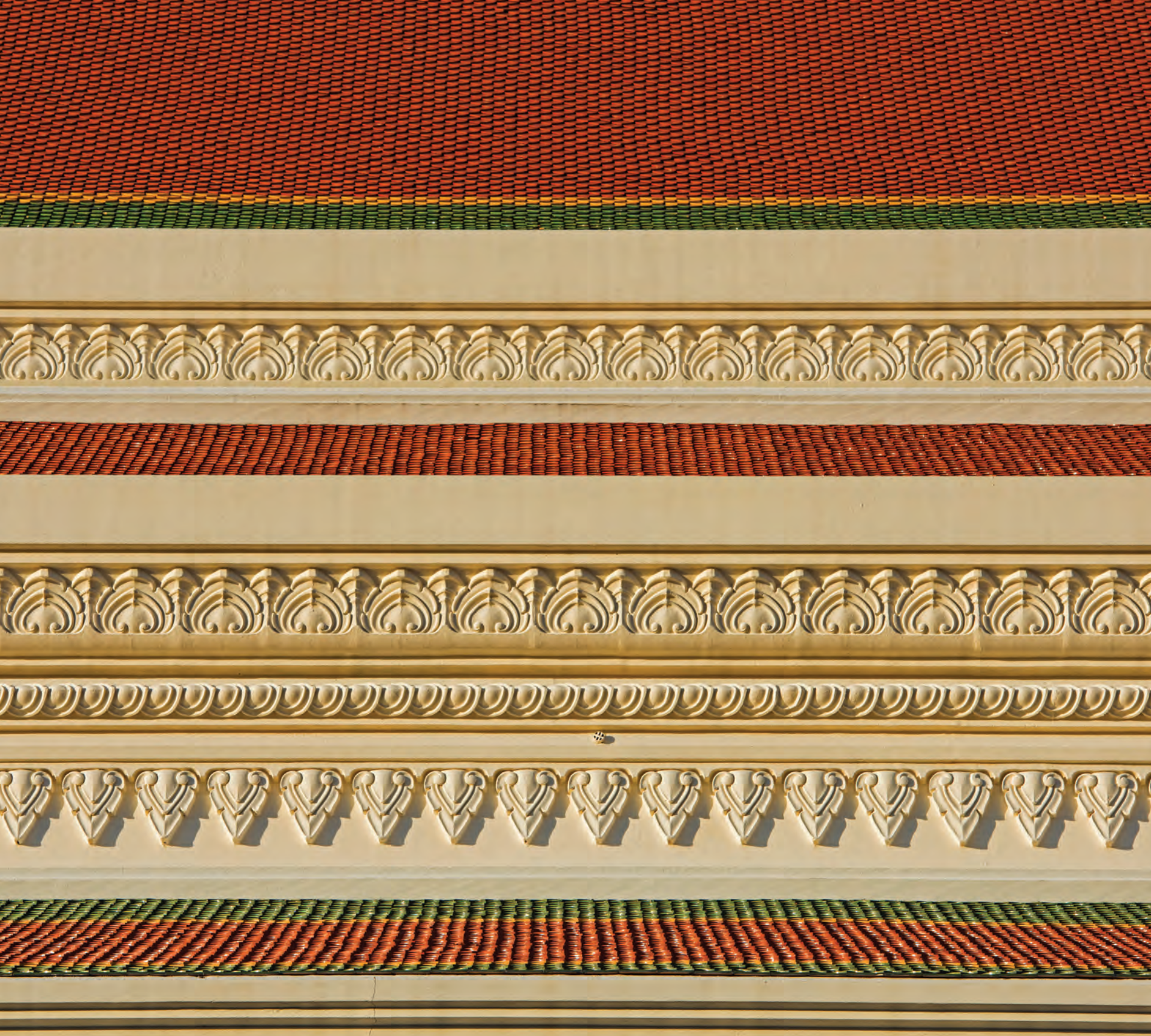

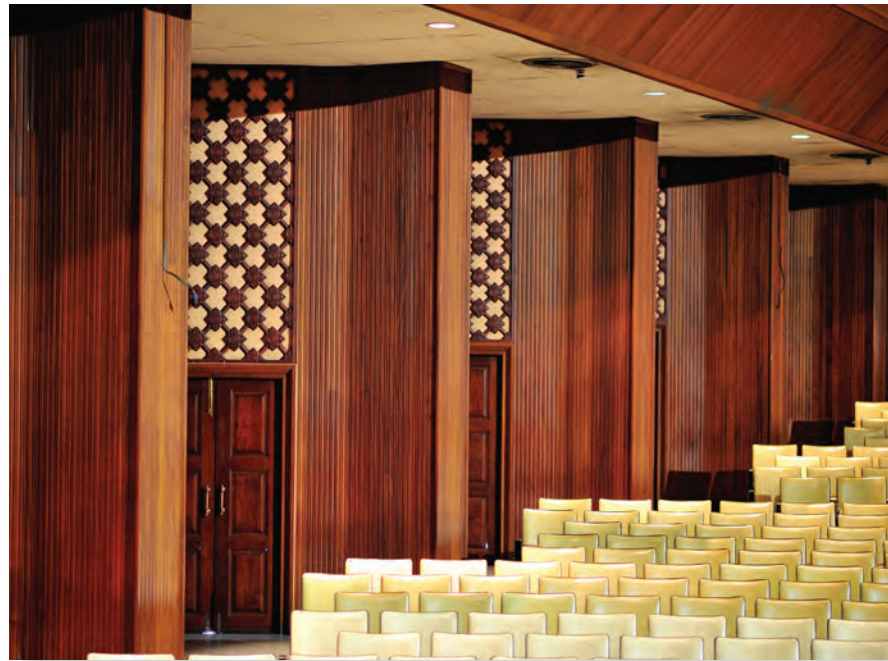

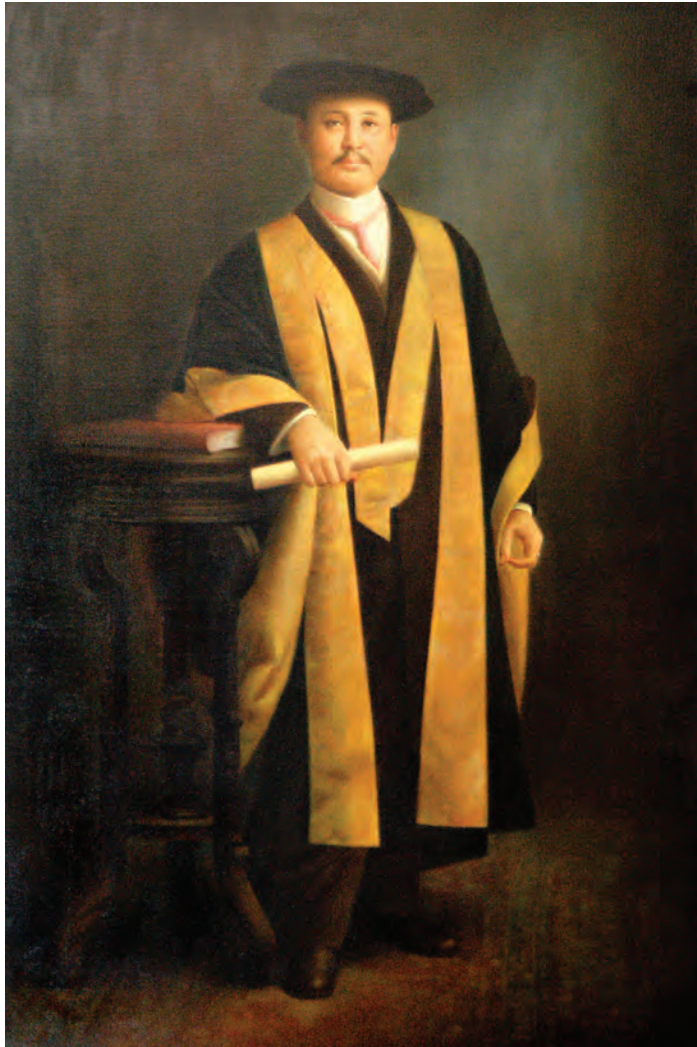

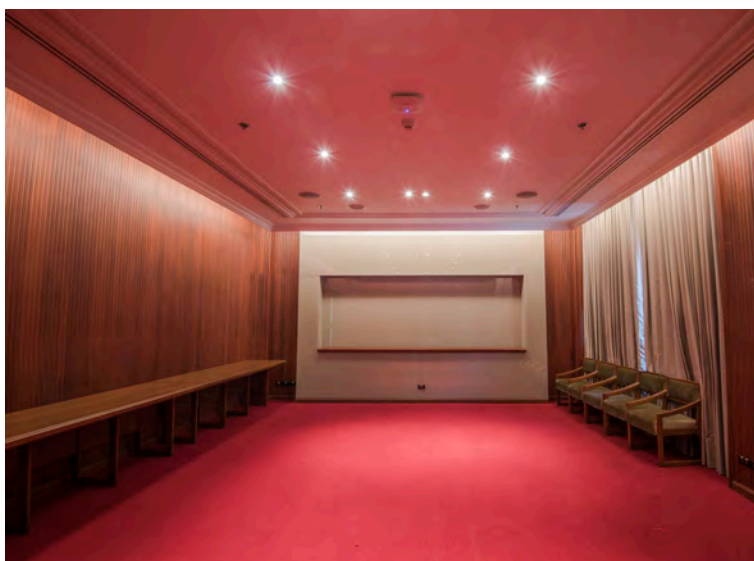

บรรณานุกรม

เอกสารชั้นต้น

- หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จ.๑๘ ที่ดิน ทรัพย์สิน ก่อสร้าง ซ่อมแซม.
- หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จ.๑๘.๑ การเตรียมการเปิดตึกจักรพงษ์.
- หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จ.๒๒.๕.๒ เรื่องแบบแปลนหอประชุม.
- หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปจ.๔.๓/๔ ก่อสร้างมหาวิทยาลัย.
- หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๑๔๗ (๒๗ พ.ค. ๒๔๙๒).
- หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๑๔๙ (๔ ต.ค. ๒๔๙๒).
- หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ ๔๑๑ (๒๗ ม.ค. ๒๕๒๖).
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ร.๖ ศ.๔/๕๙ เรื่องโรงเรียนมหาดเล็กหลวง.
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, สร.๐๒๐๑.๓๘ งานแสดงพิพิธภัณฑ์ต่างประเทศ.
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, (๓)สร.๐๒๐๑.๕.๔/๑๐ การติดตั้งระบบปรับอากาศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ, ศธ.๐๗๐๑.๑.๑/๑ ตังกรมศิลปากร.

วารสารและหนังสือพิมพ์

- “New education facilities in Siam,” *The Singapore Free Press and Mercantile Advertiser* (2 August 1935).
- “ตีก็วิศวกรรมใหม่,” *ข่าวช่าง* ๒/๒๔๗๘, ๑๖๖.
- พระพรหมพิจิตร, “ประณีตศิลปกรรมของไทย,” *ศิลปากร*, ๑/๒๕๐๘, ๓๖-๔๓.
- พระสาโรชรัตนนิมมานก์, “คอนกรีต,” *จดหมายเหตุสมาคมสถาปนิกสยาม* ๑/๖, มีนาคม ๒๔๗๗, ๔-๙.

หนังสือ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๙ ทศวรรษ พัฒนาการทางกายภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐).
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๔๕๙-๒๕๐๙*, (พระนคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐).
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, *ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๔๑๐-๒๕๑๙*, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐).

ปิยะรังสิต รังสิต, ม.จ., **เกิดวังไม้ : เรื่องวังสมเด็จกรมพระยาชัยนาทนเรนทร**,
(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๒๘).

ธงทอง จันทรางศุ, **๗๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**,
(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาฯ, ๒๕๓๐).

พีรศรี โปวาทอง, **ปฐมศตวรรษ จุฬาฯ สถาปัตยกรรม เล่ม ๑**,
(กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

แสงอรุณ รัตกสิกร, “สถาปัตยกรรมหลังเสาชิงช้า,” ใน **แสงอรุณ ๒**, (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง, ๒๕๒๔).

ม.ร.ว.สดับ ลดาวัลย์, “พระสาโรชรัตนนิมมานก์ (สาโรช สุขยางค์),” ใน **ประวัติครู** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๔).

ลีป๊ะ ด้วงผึ้ง, **การศึกษาสถาปัตยกรรมโครงสร้างคอนกรีตของพระพรหมพิจิตร**, วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘.

DAROONTHANOM, K. 1998. **Das architektonische Werk des deutschen Architekten Karl Döhring in Thailand**, Logos Berlin.

ที่มาภาพ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ม.ร.ว.สดับ ลดาวัลย์, “พระสาโรชรัตนนิมมานก์ (สาโรช สุขยางค์),” **ประวัติครู** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๔).

สมใจ นิมเล็ก, “การสอนและงานสถาปัตยกรรมของพระพรหมพิจิตร,” ใน **๑๐๐ ปี พระพรหมพิจิตร** (กรุงเทพฯ:
สมาคมสถาปนิกสยาม, ๒๕๓๔).

สมชาติ จิงสิริอารักษ์, **สถาปัตยกรรมแบบตะวันตกในสยามสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึง พ.ศ.๒๔๘๐**,
(กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓)

สุจิตร์ งานฉลองหอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2482 ใน หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **จ.๑๘** ที่ดิน
ทรัพย์สิน ก่อสร้าง ซ่อมแซม.

Krisana Daroonthanom, **Das architektonische Werk des deutschen Architekten Karl Döhring in Thailand** (Berlin: Logos, 1998).

Leopoldo Ferri de Lazara, Paolo Piazzardi, and Alberto Cassio, **Italiani alla corte del Siam**
(Italians at the Court of Siam), (Bangkok: Amarin Printing and Publishing, 1996).

